

**OPERATIVNI PRIRUČNIK
ZA PROJEKAT POBOLJŠANJA PRISTUPA MALIH I
SREDNJIH PREDUZEĆA FINANSIJAMA
(EAF PROJEKAT)**

26. juli 2011.

Operativni priručnik

1. Sadržaj

1. OPERATIVNI PRIRUČNIK –PROJEKAT POBOLJŠANJA PRISTUPA MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA FINANSIJAMA	2
2. CILJEVI PROJEKTA I OČEKIVANE KORISTI.....	2
3. KOMPONENTE PROJEKTA.....	3
4. KREDITNI ARANŽMANI	4
4.1 ARANŽMANI ZA SPROVOĐENJE PROJEKTA.....	5
4.2 ZADUŽENJA PIU	6
4.3 UKLJUČENE BANKE.....	8
4.4 ULOGA ENTITETSKIH MINISTARSTAVA FINANSIJA.....	10
4.5 ULOGA SVJETSKE BANKE TOKOM IMPLEMENTACIJE PROJEKTA.....	10
5. KRITERIJUMI KVALIFIKOVANOSTI PFI I ZAHTJEVI ZA IMPLEMENTACIJU PROJEKTA....	11
6. KVALIFIKOVANOST MSP	14
7. KVALIFIKOVANOST POTPROJEKATA	15
8. USLOVI PROSLJEĐIVANJA ZAJMOVA.....	16
8.1 SUPSIDIJARNI ZAJMOVI.....	16
8.2 SUPSIDIJARNO FINANSIRANJE I PODZAJMOVI PFI.....	16
9. ARANŽMAN PROSLJEĐIVANJA, ISPLATE I OTPLAĆIVANJE	17
9.1 ARANŽMAN PROSLJEĐIVANJA	17
9.2 ARANŽMAN ISPLATE	19
9.3 ARANŽMAN OTPLATE	20
10. PRAĆENJE, EVALUACIJA I IZVJEŠTAVANJE	20
10.1 PRAĆENJE I EVALUACIJA.....	20
10.2 IZVJEŠTAVANJE.....	22
11. ARANŽMAN ZA NABAVKE ZA PODZAJMOVE PFI	23
12. OKVIR ZA PREGLED MJERA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE (DETALJNIJE U DODATKU 4)	24
13. FINANSIJSKI MENADŽMENT	27
DODATAK 1: UGOVOR O SUPSIDIJARNOM FINANSIRANJU.....	28
DODATAK 2: ANEKS NA UGOVOR O SUPSIDIJARNOM FINANSIRANJU	36
DODATAK 3: FUNKCIJE PIU	38
DODATAK 4: OKVIR ZA OCJENU ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE I OBRAZAC ZA IZVJEŠTAVANJE.....	41
DODATAK 5: SMJERNICE ZA NABAVKE.....	55
DODATAK 6: PODACI O PREDUZEĆU I ANALIZA KREDITNE SPOSOBNOSTI.....	79
DODATAK 7: FORMAT UGOVORA PFI SA ZAJMOPRIMCIMA.....	82
DODATAK 8: OBAVEZNE KLAUZULE ZA UGOVOR O PODZAJMU	83
DODATAK 9: FORMAT PROJEKTOG IZVJEŠTAVANJA	85

1. OPERATIVNI PRIRUČNIK – PROJEKAT POBOLJŠANJA PRISTUPA MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA FINANSIJAMA

Ovaj Operativni priručnik (OM) odnosi se na Projekat Poboljšanja pristupa finansijama za mala i srednja preduzeća (EAF Projekat). Svrha OM je definisanje odgovornosti, podobnosti i procedura vezanih za sprovođenje projekta EAF, koje su u skladu sa svim važećim pravilima Svjetske banke. EAF projekat će biti finansiran kreditom Svjetske banke sa varijabilnom maržom u iznosu od četrdeset sedam miliona osamsto hiljada evra (47.800.000 EUR, ili 70 miliona USD protiv vrijednosti). Kamata koju će plaćati Bosna i Hercegovina za svaki kamatni period biće po stopi jednakoj EURO LIBOR plus varijabilna kamatna marža, kako je navedeno u Ugovoru o zajmu BA-L7839 potpisanom između Vlade Bosne i Hercegovine (BiH) i Svjetske banke¹.

2. CILJEVI PROJEKTA I OČEKIVANE KORISTI

Ciljevi projekta. Razvojni cilj EAF projekta je očuvanje i poboljšanje pristupa finansijama za mala i srednja preduzeća (MSP) u BiH u kontekstu globalne finansijske krize. Očekuje se da će potprojekti finansirani kroz kredite za investicije i kredite za obrtna sredstva stimulisati izvoz i pomoći u održavanju trenda rasta u proizvodnji, proizvodnji hrane i agro-preradi i povezanim uslugama.

Očekivane koristi. Primarni korisnici projekta će biti mala i srednja preduzeća koja pridonose rastu regionalne privrede, zapošljavanju i izvozu, a koja će imati koristi od boljeg pristupa finansijskim sredstvima. Uopšteno, rezultati projekta će se mjeriti sa dvije grupe ključnih pokazatelja. Jedan će mjeriti efikasnost kreditiranja, uključujući: (i) iznos srednjoročnih i dugoročnih kredita koji se daju malim i srednjim preduzećima u BiH, uključujući i izvoznike, (ii) doseganje projekta mjereno brojem kredita, i (iii) poštovanje otplate kredita podzajmoprimca u projektu - broj i obim nekvalitetnih podzajmova. Drugi će se usmjeriti na pokazatelje realizacije kod krajnjih korisnika - podržavanih MSP-a, a uključivaće: (i) povećani promet, (ii) povećanje izvoza, i (iii) povećanje zaposlenosti. Konkretnije, od EAF projekta se očekuje da:

- Poboljša pristup investicijama i finansiranju obrtnih sredstava kroz pružanje sredstava za održive projekte i poboljšanje spremnosti banaka za kreditiranje vlastitim sredstvima, zbog poboljšane sposobnosti da procijeni i upravlja kreditnim rizikom. Bolje upravljanje kreditnim rizikom takođe će rezultovati smanjenjem kamatne stope i boljim kreditnim uslovima (npr. duže dospijeće).
- Osigura finansiranje obrtnih sredstava što omogućava da privatna preduzeća bolje iskoriste svoje kapacitete, te smanje troškove proizvodnje, tako što će biti u mogućnosti da kupe proizvodne inpute u većoj količini i poboljšaju svoje prakse nabavke.

¹ Zajmoprimac, Bosna i Hercegovina, može u bilo koje vrijeme zatražiti bilo koju od sljedećih promjena uslova Zajma: (i) promjenu valute Zajma cjelokupnog ili bilo kojeg dijela iznosa glavnice Zajma, povučena ili nepovučena za Odobrenu Valutu, (ii) promjenu osnove kamatne stope primjenjivu na ukupan ili dio iznosa glavnice Zajma koji je povučen i nepodmiren sa Promjenjive kamatne stope na Fiksnu kamatnu stopu, ili obrnuto, i (iii) postavljanje ograničenja na Varijabilnu kamatnu stopu primjenjivo na sva ili bilo koji dio iznosa glavnice Zajma koji je povučen i nepodmiren, uspostavljanjem gornje granice kamatne stope ili donje granice kamatne stope na promjenjivu stopu.

- Ulaganja koje finansira projekt bi povećala zarade i profitabilnost privatnih preduzeća i donijela pozitivne učinke u vezi s njihovim kapacitetima povećanja zaposlenosti i stvaranja prihoda.

Za banke, od projekta se očekuje da omogući pristup finansiranju u periodu kada je pristup tržištima poremećen zbog međunarodne finansijske krize, a domaće banke pod pritiskom da otplate kredite koje su im dale njihove matične banke u prethodnom periodu. Očekuje se od banaka koje učestvuju da slijede stroge uslove ocjene i kontrole potprojekta. Od Projekta se očekuje da podstakne banke da održavaju visoke standarde:

- Poboljšati sposobnosti banaka za identifikaciju, procjenu, cijenu i upravljanje bankovnim rizicima. Posebno važno će biti upravljanje kreditnim rizikom, uključujući kreditne politike banaka, ocjena kreditne sposobnosti klijenta i ekonomska i finansijska održivost projekta, procedure i prakse kreditiranja, te nadzor i administracija kredita.
- Poboljšati upravljanje kreditnim rizikom, za koje se očekuje da će dovesti do povećane profitabilnosti banke i boljeg kvaliteta portfolija. Ovo će, zauzvrat, poboljšati kapacitet banke da poveća kapital i prospekte za rast banke.

Na sistemskom nivou, od EAF projekta se očekuje da donese pozitivne trendove:

- Banke u BiH su se susretale sa poteškoćama u pristupu finansijskim sredstvima. Matične banke su bile manje voljne da pozajmljuju sredstva svojim filijalama u BiH, a troškovi njihovog finansiranja su porasli. Bilo je sve većih pritisaka na depozite, koji su negativno pogođeni sa smanjenjem novčanih doznaka. Pristup alternativnim izvorima finansiranja je postao otežan. EAF Projekat bi trebalo da ublaži neke od tih teškoća.
- Promovisanje konkurencije na tržištu kredita kroz stimulisanje učešća svih zainteresovanih banaka koje su u stanju da zadovolje kriterije kvalifikovanosti. Očekuje se poboljšanje pristupa finansijama i uslova finansiranja za privatni sektor.
- Od Banaka će se tražiti da zadovolje, u svako doba, stroge kriterije kvalifikovanosti u vezi sa adekvatnošću kapitala, kvalitetom aktive, finansijskim stanjem i dobrim rejtingom kod Agencije za bankarstvo. Očekuje se da će naprijed navedeno i poboljšana sposobnosti upravljanja rizicima doprinijeti poboljšanju sigurnosti i ispravnosti bankarskog sistema.

3. KOMPONENTE PROJEKTA

Projekat će uključivati dvije komponente. **Komponenta kreditne linije (CL)** u iznosu od 46.972.200 evra (68,5 miliona USD) obezbijediće finansiranje kreditno sposobnih privatnih preduzeća putem uključenih banaka. Finansiranje će uključivati investicije i/ili stalna obrtna sredstva za održive projekte u industriji, agro-preradi i povezanim uslužnim sektorima.

Komponenta upravljanja Projektom. Komponenta u iznosu od 408.300 evra bi finansirala troškove upravljanja i praćenja projekta, uključujući finansijsko upravljanje, reviziju,

nabavku, nadgledanje poštovanja zahtjeva zaštite životne sredine i ostale aktivnosti vezano za upravljanje projektom i koordinaciju u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH). Što se tiče upravljanja projektom i praćenja u Republici Srpskoj (RS), Ministarstvo finansija RS je odlučilo da troškovi koji se odnose na administraciju, upravljanje i nadzor komponente kreditne linije budu finansirani određivanjem kamatne marže koja će se dodavati na sredstva koja se obezbjeđuju PFI-ima.

4. KREDITNI ARANŽMANI

Zajam IBRD će se dati Ministarstvu finansija (MOF) BiH koji će omogućiti raspolaganje određenim dijelovima kreditnih sredstava MOF-u Federacije i MOF-u Republike Srpske putem Ugovora o supsidijarnom zajmu. Kreditni aranžman za EAF Projekat uključuje sljedeće pravne dokumente koji pokrivaju sve aspekte implementacije Projekta:

Ugovor o zajmu (BA-L7839L) potpisan između Bosne i Hercegovine i IBRD-a u iznosu od 47.800.000 evra (protiv vrijednost 70 miliona USD)

Projektni ugovori koji će se potpisati između IBRD i Federacije BiH i Republike Srpske, koji određuju detalje EAF Projekta i zaduženja za projektnu implementaciju. Projektni ugovor takođe definiše glavne uslove i rokove Ugovora u supsidijarnom finansiranju (SFA) koje će potpisati Federacija BiH i Republika Srpska putem svojih implementacionih zastupnika (jedinice za implementaciju projekta – PIU) i uključenih poslovnih banaka (PFI), kao i uslove i rokove podzajmova koje će uključene banke davati preduzećima zajmoprimcima.

Ugovori u supsidijarnom zajmu potpisani između Bosne i Hercegovine i Federacije BiH i Republike Srpske, koja će proslijediti određene dijelove Zajma IBRD Federaciji BiH i Republici Srpskoj.

- i) Ugovor o supsidijarnom zajmu sa Federacijom BiH će uključivati iznos od dvadeset osam miliona šest stotina osamdeset hiljada evra (28.680.000 EUR), pod istim uslovima i rokovima kao i Zajam BiH, koje odobri Banka, uključujući i Smjernice za borbu protiv korupcije, za dalje prosljeđivanje od strane Federacije ka njenim Uključenim finansijskima institucijama (PFI).
- ii) Ugovor o supsidijarnom zajmu sa Republikom Srpskom će uključivati iznos od devetnaest miliona stotinu dvadeset hiljada evra (19.120.000 EUR), pod istim uslovima i rokovima kao i Zajam BiH, koje odobri Banka, uključujući i Smjernice za borbu protiv korupcije, za dalje prosljeđivanje od strane RS ka njenim Uključenim finansijskima institucijama (PFI).

Ugovori o implementaciji projekta potpisani između Ministarstva finansija Federacije BiH i Republike Srpske s njihovim jedinicama za implementaciju projekta (PIU). Funkcije PIU će obavljati Fondacija OdRaz u Federaciji i Investiciono-razvojna banka Republike Srpske. Od entiteta se očekuje da, putem svojih PIU:

- (i) Propisno i blagovremeno izvršavaju sve obaveze iz Operativnog priručnika i Okvira za pregled mjera za zaštitu životne sredine, u skladu s njihovim relevantnim uslovima, te primjenjuju i sprovode, kakav bude slučaj, mjere, kriterije, politike, procedure i aranžmane u njima navedene, i

- (ii) ne promijene niti se odreknu, niti dopuste da se promijeni niti odrekne Operativnog priručnika ili Okvira pregleda mjera za zaštitu životne sredine ili bilo koje odredbe bilo kojeg od njih, osim uz prethodnu pismenu saglasnost Banke.

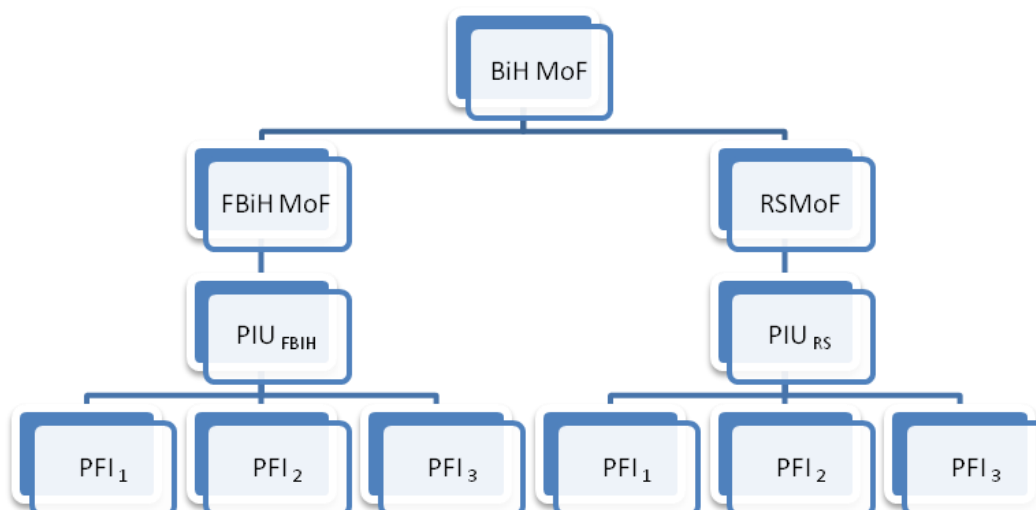
Ugovori o supsidijarnom finansiranju koji će se potpisati između PIU Federacije i RS koje zastupaju određeno Ministarstvo finansija i svakog uključenog finansijskog posrednika (PFI), koji navodi uslove i rokove pristupa finansiranju, kao i odnose i obaveze obje strane. Standardni oblik Ugovora o supsidijarnom finansiranju je priložen kao Dodatak 1. Za svaki podzajam PFI koji će se finansirati, standardni obrazac koji navodi iznos i uslove finansiranja je priložen kao Dodatak 2.

Ugovori o podzajmu PFI koji će se potpisati između određene PFI i Korisnika za finansiranje protprojekata i/ili finansiranje obrtnog kapitala koji će biti (re)finansirani iz sredstava Zajma IBRD. Standardni oblik Ugovora o podzajmu PFI je priložen kao Dodatak 7.

4.1 ARANŽMANI ZA SPROVOĐENJE PROJEKTA

EAF projekat će sprovoditi dvije Jedinice za implementaciju projekata (PIU), jedna u Federaciji (FB), a druga u RS. PIU u Federaciji će biti smješten u Fondaciji OdRaz. PIU u RS će biti smješten u Investiciono-razvojnoj banci Republike Srpske (IRB RS). Oba PIU će koristiti isti Operativni priručnik (OM), i slijediti iste principe iz Finansijskog priručnika (FM) koji je izrađen za projekat. FM-ovi za dva entiteta mogu imati neke manje proceduralne razlike, zbog različitih kontnih okvira i poreba za izvještavanjem u dva entiteta. Slika 1 u nastavku prikazuje detalje sprovođenja projekta.

Slika 1 – Aranžmani za sprovođenje projekta

Zaduženja PIU i ostalih učesnika u procesu u toku implementacije su rezimirani u tabeli koja slijedi.

Tabela 1 - Zaduženja PIUs i drugih učesnika

Aktivnosti/Agencije za implementaciju	PIU	Uključene banke	Korisnici	RS/Fed M. Fin./M.F.Tr.
Cjelokupno nadgledanje projekta	X			X
Svakodnevna administracija projekta	X			
Priprema zahtjeva za podzajmove			X	
Ocjena/procjena podzajmova		X		
Pregled i odobravanje podzajmova	X			
Nabavka investicionih stavki			X	
Isplata zajmova/podzajmova	X	X		
Podnošenje izvještaja o napretku	X	X		
Revizija projektnih računa				X

4.2 ZADUŽENJA PIU

OdRaz Fondacija u Federaciji i IRB RS će biti zaduženi za sprovođenje projekta. Detaljan opis funkcija i zaduženja PIU je obezbijeđen u Dodatku 3. Relevantna PIU će ispuniti svoje funkcije i koristiti svoja prava na takav način da štiti interese relevantnog MOF i Banke i da ispunjava svrhe Zajma. Takođe PIU treba da osiguraju da se Projekat sprovodi u skladu sa odredbama Smjernica o borbi protiv korupcije.

PIU će održavati, tokom trajanja Projekta odgovarajući nivo kadrova, finansija, objekata i drugih resursa prihvatljivim za Banku, a potrebnih za sprovođenje Projekta. PIU treba da obavljaju efikasno sljedeće ključne funkcije:

Administracija Projekta

Funkciju administracije Projekta u Federaciji će obavljati Odjel za kreditne linije OdRaz-a. U IRBRS, za administraciju Projekta će biti zadužen Sektor za plasmane. To uključuje sljedeće funkcije:

- Koordinacija implementacije svih projektnih komponenti
- Održavanje odnosa između MOF i Banke.
- Održavanje odnosa sa PFI
- Potpisivanje Ugovora o supsidijarnom finansiranju sa kvalifikovanim PFI
- Potpisivanje aneksa na Ugovore o supsidijarnom finansiranju sa PFI, za refinansiranje kvalifikovanih korisnika i prihvatljivih potprojekata
- Obezbjeđivanje izvještaja neophodnih za pregled implementacije projekta i preuzimanje vodeće uloge u ocjeni uticaja projekta
- Obezbjeđivanje integriteta procesa nabavake
- Osiguranje integriteta skrininga/provjere životne sredine
- Osiguranje pridržavanja Smjernica o borbi protiv korupcije Banke

Odobrovanje i nadgledanje supsidijarnog finansiranja

Funkciju administracije Projekta u Federaciji će obavljati Odjel za kreditne linije OdRaz-a. U IRBRS, za administraciju Projekta će biti zadužen Sektor za plasmane. Odobrovanje i nadgledanje supsidijarnih finansija uključuje:

- Pripremanje i širenje informacija o kreditnoj liniji, uslovima i rokovima kredita i kriterijima kvalifikovanosti svim zainteresovanim stranama, uključujući banke i MSP
- Razmatranje i odobrovanje podzajmova PFI, uključujući i prva tri iz svake PFI i supsidijarne finansije iznad slobodnog limita za pojedine PFI
- Slobodan limit će se uspostaviti za pretkvalifikovane PFI koje su uspješno prošle prva tri prethodna razmatranja od strane Banke i Kreditnog odbora PIU. Slobodan limit će se postaviti od strane svake PIU, kako se dogovori sa Bankom. Za supsidijarno finansiranje ispod slobodnog limita, odobrenje će biti automatsko. Svi podzajmovi koji nisu predmet prethodnog razmatranja mogu biti predmet naknadnog (*ex-post*) razmatranja od strane PIU ili Banke da bi se provjerilo pridržavanje kriterija.
- Kontrola da li se podzajmovi PFI daju u svrhu refinansiranja zajmova PFI datih kvalifikovanim MSP za kvalifikovana preduzeća u skladu sa dogovorenim kriterijima, i da se poštuju zahtjevi nabavke, isplate, zaštite životne sredine i drugi zahtjevi od strane svih PFI, krajnjih korisnika i drugih implementatora. Odgovornosti nadgledanja uključuju sve supsidijarne finansije (sa slobodnim limitom i bez slobodnog limita).
- Nadgledanje da li PFI kontrolišu svoje podzajmove date kvalifikovanim SME sa dužnom pažnjom (*due diligence*).
- Obezbeđivanje da se sredstva koriste za dozvoljene troškove. Sredstva koja se ne koriste za dozvoljene troškove će se obustaviti.
- Pripremanje, u formatu koji je obezbijeđen u Dodatku 8, mjesečnih i kvartalnih pismenih izvještaja Svetskoj banci u vezi sa isplatama podzajmova, otplata podzajmova i pridržavanja Operativnih smjernica i pravnih dokumenata koje se odnose na Projekat (DCA, PA, SFA).
- Pripremanje, u formatu koji je prihvatljiv za Svjetsku banku, pismenih izvještaja o postignutom napretku u ostvarivanju projektnih ciljeva (polugodišnje ili godišnje, kako je navedeno za svaku stavku).

Finansijski menadžment i isplate

Funkciju finansijskog menadžmenta i isplate u Federaciji će obavljati Odjel za finansije i računovodstvo OdRaz-a. U IRBRS, za funkciju finansijskog menadžmenta će biti odgovoran Odjel za finansije i računovodstvo IRBRS. Finansijski menadžment uključuje sljedeće funkcije:

Odjeli finansijskog menadžmenta PIU bi:

- Održavali sistem finansijskog menadžmenta u skladu sa zahtjevima Banke
- Održavali Specijalan račun, pripremali zahtjeve za povlačenje sredstava, održavali lokalni projektni račun i čuvali zbirnu evidenciju u vezi sa prilivom sredstava.

- Vršili isplate PFI blagovremeno, a prema odgovarajućim dokumentima (da se dokaže upotreba sredstava, aspekti nabavke).
- Dogovarali i pratili priliv kamate i glavnice od strane PFI. Odjel za finansije će odmah obavijestiti Odjel za kreditne linije o bilo kojem neprimanju dospjelih uplata od strane uključenih banaka za preduzimanje daljih mjera.
- Dogovarali eksterne revizije projektnih računa i evidencije, uključujući Specijalan račun, lokalni projektni račun i Izvještaje o troškovima.
- Prepremali i dostavljali Banci najkasnije četrdeset i pet (45) dana nakon završetka svakog kalendarskog semestra, privremene nerevidirane finansijske izvještaje za Projekat koji obuhvata semestar, a u formi i sadržaju koji odgovara Banci.
- Pripremali druge kvartalne, polugodišnje i godišnje izvještaje o finansijskom menadžmentu.

Kreditni odbor

Objekt PIU će uspostaviti Kreditni odbor koji će biti zadužen za razmatranje i odobravanje supsidijarnih finansija PFI, osiguravajući da se kriteriji kvalifikovanosti i ostali parametri poštuju na propisan način i da krajnji korisnik predstavlja prihvatljiv kreditni rizik.

Kreditni odbor će imati do pet članova, od kojih su tri na višim menadžerskim i tehničkim pozicijama u PIU². Predviđeno je da dva člana budu eksterni članovi, od kojih je jedan sa dobrim tehničkim znanjem i iskustvom u ocjenjivanju kreditnog rizika, a drugi koji je kompetentan i povezan sa sektorom MSP u relevantom entitetu. Od Svjetske banke će se tražiti da da odobrenje za članovstvo u Kreditnom odboru.

Kreditni odbor će se sastajati po potrebi. Za prva tri zahtjeva za kredit od strane PFI i za sve zahtjeve preko slobodnog limita, kreditne zahtjeve će razmatrati i odobravati Kreditni odbor prije nego što se potpiše Aneks na Ugovor o supsidijarnom finansiranju za određeni podzajam PFI. Za kredite koji se daju ispod slobodnog limita, Kreditni odbor će dobiti informacije o Supsidijarnom finansiranju sa slobodnim limitom koje je potpisano između sastanaka Kreditnog odbora.

U principu, Kreditni odbor treba da razmatra, predstavi i razgovara o zahtjevu za podzajam PFI u okviru jedne sedmice nakon što PIU primi zahtjev za podzajam.

4.3 UKLJUČENE BANKE

PFI su obavezne da:

- Održavaju adekvatan broj kvalifikovanog osoblja i obezbjeđuju, što je brže moguće, sredstva, objekte, usluge i druga sredstva neophodna za efikasnu implementaciju projekta;

² Struktura koja uključuje dva člana PIU i jednog predstavnika Vlade je takođe prihvatljiva.

- Održavaju adekvatne politike i procedure kako bi omogućile praćenje i ocjenjivanje, u skladu sa indikatorima prihvatljivim za Banku, napretka u implementaciji Projekta i postizanja projektnih ciljeva;
- Omoguće PIU i Banci da ispituju potprojekte, i bilo koju relevantnu evidenciju i dokumente;
- Pripreme i dostave PIU i Banci sve informacije kakve bi PIU ili Banka razumno zatražili u vezi sa implementacijom Projekta;
- Na zahtjev Banke, imaju revidirane finansijske izvještaje u vezi sa projektom koje su revidirali nezavisni revizori prihvatljivi za Banku, u skladu sa revizorskim standardima koji se konzistentno primjenjuju, a koji su prihvatljivi za Banku, i hitno dostavljaju tako revidirane izvještaje PIU i Banci.

U vezi sa MSP finansiranjem, određena zaduženja PFI uključuju:

- Razmatranje zahtjeva za podzajmove i finansiranje obrtnog kapitala upućenih od strane MSP;
- Ocjenu kvalifikovanosti MSP koji podnose prijave i njihovih projekata;
- Ocjenu potprojekta, kreditne sposobnosti i finansijskog stanja MSP-a koja podnose prijavu;
- Ako MSP traži i projekti su kvalifikovani i PFI je spremna da obezbijedi finansiranje, pripremu zahtjeva za podzajmove PFI za razmatranje od strane PIU;
- Odobravanje podzajmova od strane Kreditnog odbora PFI;
- Osiguranje da se plaćanja MSP korisnicima vrše pravovremeno prema odgovarajućim dokumentima (da dokažu upotrebu sredstava, aspekte nabavke);
- Praćenje procesa nabavke MSP za robe, radove i usluge da bi se obezbijedilo poštovanje procedura Banke, u skladu sa odredbama Smjernica za borbu protiv korupcije obezbjeđujući da preduzeće slijedi prakse u vezi sa zaštitom životne sredine prihvatljive za Banku i tokom procesa odobravanja i tokom implementacije;
- Osiguranje da se plaćanja kamate i glavnice obavljaju pravovremeno. Na datum dospjeća kamate i/ili glavnice, uključena banka će obezbijediti PIU pismeni izvještaj o izvršenju vraćanja podzajma, odstupanju plaćanja od dogovorenih uslova i ažuriranu kreditnu istoriju preduzeća zajmoprimca.
- Podnošenje godišnjih eksternih revizija (pripremljenih od strane renomiranih eksternih revizora zadovoljavajućih za Banku i obavljenih prema međunarodnim računovodstvenim standardima) PIU najkasnije šest mjeseci nakon završetka svake finansijske godine. PIU će predati eksterne revizije Banci najkasnije sedam dana nakon što je primila eksterne revizije od PFI;
- Čuvanje svih neophodnih evidencija i dokaza plaćanja, kako to zahtijevaju pravni dokumenti.

4.4 ULOGA ENTITETSKIH MINISTARSTAVA FINANSIJA

Ministarstvo finansija će, putem PIU:

- Pratiti cjelokupno izvršavanje Projekta;
- Sa svoje strane preduzeti ili učiniti da se preduzmu sve neophodne ili odgovarajuće mjere da bi se osiguralo svim stranama da obavljaju u skladu sa odredbama svojih odgovarajućih pravnih sporazuma i da ne preduzmu ili dozvole da se preduzme bilo koja mjera koja bi spriječila ili ometala takvo obavljanje i postizanje projektnih ciljeva.

Međutim, na PFI se neće vršiti pritisak, a PFI će imati slobodu da odaberu preduzeća i projekte za koja su spremni da preuzmu kreditni rizik. Agencija za bankarstvo će tijesno saradivati sa PIU i pratiti izvršenje od strane PFI, kako je navedeno u Dodatku 3.

- Ministarstvo finansija će generalno nadgledati aktivnosti određene PIU.

4.5 ULOGA SVJETSKE BANKE TOKOM IMPLEMENTACIJE PROJEKTA

Svjetska banka će koordinisati sve implementatore i:

- Nadgledati a-priori prva tri zahtjeva za supsidijarno finansiranje za svaku PFI, prije nego se uspostavi slobodan limit (free limit) i sve zahtjeve za supsidijarno finansiranje veće od 1 milion evra;
- Supsidijarno finansiranje sa slobodnim limitom (free limit) i sva supsidijarna finansiranja odobrena od strane Kreditnih odbora će se nadgledati na osnovu uzorka a-posteriori;
- Ocijeniti sve zainteresovane banke i ponovo ocijeniti sve PFI banke, po potrebi;
- Dogovoriti, sa relevantnim PIU i MOF, slobodni limit koji će se postaviti za svaki entitet;
- Izvršiti pregled performansi portfolia podzajmova PFI tokom kontrolnih posjeta;
- Kontrolisati nabavke i isplate tokom svojih posjeta da bi se osiguralo poštovanje važećih procedura Banke;
- Kontrolisati da se propisno poštuje Okvir za pregled mjera za zaštitu životne sredine;
- Zajedno sa vlastima rješavati sva pitanja koja mogu sprečavati implementaciju projekta;
- Organizovati tehničku pomoć po potrebi;
- Isplatiti sredstva kako je traženo.

5. KRITERIJUMI KVALIFIKOVANOSTI PFI I ZAHTJEVI ZA IMPLEMENTACIJU PROJEKTA

Sve banke koje su zainteresovane za učešće će imati otvoren pristup za učešće, pod uslovom da su u mogućnosti da ispune kriterije kvalifikovanosti. Banke koje su zainteresovane za učešće, a koje nisu bile pretkvalifikovane u toku pripreme Projekta, će biti u mogućnosti da se priključe bilo kada kasnije, podnošenjem Pisma zainteresovanosti PIU, pod uslovom da su u mogućnosti da zadovolje kvalifikacione kriterije. Od banaka koje žele sa budu uzete u obzir za učešće i uključenih banaka zahtijevaće se da:

- Obezbijede pismenu potvrdu Agenciji dozvoljavajući kvalifikovanim predstavnicima Banke, na osnovu nužnih prava, pristup privilegovanim i povjerljivim informacijama neophodnim da se procijeni da li banka ispunjava i/ili nastavlja da ispunjava dogovorene kvalifikacione kriterije;
- Prihvate da se obavi godišnja eksterna revizija od strane renomiranih revizora zadovoljavajućih za Banku i u skladu sa međunarodnim računovodstvenim i revizorskim standardima; i
- Prihvate da posvete adekvatne resurse za projekat, da imenuju određeno osoblje koje će biti odgovorno za plasiranje sredstava Banke, da održavaju adekvatno osoblje u Odboru za kredite i rizike, i da se uključe u dostupne obuke osoblja.

Banka će ocijeniti sve zainteresovane banke da bi utvrdila da li zaista ispunjavaju dogovorene kvalifikacione kriterije. Očekuje se od svih PFI da u potpunosti ispunjavaju kvalifikacione kriterije u okviru vremenskog perioda predviđenog za projektну implementaciju. Krajnju odluku o kvalifikovanosti banke za učešće će donijeti Banka. (Tokom vremena, Banka planira da proslijedi funkciju kvalifikovanja trećoj strani). Banka će biti informisana pismenim putem da li je bila u mogućnosti da prođe procjenu, koje su slabosti koje banka mora popraviti da bi učestvovala i koji bi bili uslovi za njeno učešće.

Kriteriji kvalifikovanosti PFI. Da bi se kvalifikovala za učešće u Projektu, zainteresovana komercijalna banka treba da ispuni sljedeće kriterije:

- Banka mora biti *propisno licencirana* i najmanje dvije godine operativna.
- Vlasnici i menadžeri banke se moraju smatrati “odgovarajućim i ispravnim” (“*fit and proper*”), i imati kvalifikovan i iskusan menadžment, odgovarajuću organizaciju i institucionalni kapacitet za svoj specifičan profil rizika.
- Banka treba da ima „dobru poziciju“ kod nadzornih organa (tj, treba da zadovolji povezane prudencijalne propise i ostale primjenjive zakone i propise) i da ih poštuje svo vrijeme.
- Banka mora da ima dobro definisane politike i pisane procedure upravljanja svim vrstama finansijskog rizika (likvidnosti, kreditne, valutne, kamatne i tržišne rizike, kao i rizike u vezi sa strukturom bilansa stanja i bilansa uspjeha). Banka mora održavati adekvatnost kapitala propisanu prudencijalnim propisima, sa minimalnom adekvatnošću kapitala koja iznosi 12%.
- Banka mora da ima adekvatnu likvidnost i da ispunjava minimalnu likvidnost propisanu prudencijalnim propisima.

- Banka mora da ima pozitivnu profitabilnost i prihvatljiv profil rizika i da održava vrijednost svog kapitala.³
- Banka klasifikuje svoju aktivu i vanbilansnu izloženost kreditnom riziku (najmanje četiri puta godišnje) i obezbjeđuje adekvatna rezervisanja. Mora da ima adekvatan kvalitet portfolija.
- Banka mora da ima interne revizije i kontrole adekvatne specifičnom profilu rizika banke.
- Banka mora da ima odgovarajuće informatičke sisteme upravljanja.

Provjera pridržavanja prudencijalnih propisa Centralne Banke BiH i dviju Agencija za bankarstvo (tj. da li banka ima “dobru poziciju”) uključuje adekvatnost kapitala, komplet ograničenja izloženosti riziku i prakse za klasifikaciju aktive i rezervisanja, kako je rezimirano u tabeli dolje.

Poštovanje Prudencijalnih propisa

Pitanja od važnosti vezana za rizik	Prudencijalni propisi
Adekvatnost kapitala	Odnos adekvatnosti kapitala ponderisan prema riziku (CAR) treba da bude minimalno 12% ukupne vrijednosti aktive banke ponderisane prema riziku. Najmanje 50% kapitala će biti kapital 1.reda (Tier 1) (osnovni kapital) ⁴ .
Izloženosti prema povezanim stranama	Maksimalan iznos neobezbjeđenog kredita za jednog zajmoprimca ili za grupu zajmoprimaca ne može preći ekvivalent od 5% osnovnog kapitala banke; Ukupan iznos kredita dat uključenim stranama/ povezanim stranama ne prelazi 30% osnovnog kapitala banke.
Izloženost kredita i ograničenja koncentracije	Neotplaćeni iznos glavnice svih kredita banke jednom zajmoprimcu ili grupi povezanih zajmoprimaca ne može preći ekvivalent od 40% osnovnog kapitala banke. Svaki iznos kredita jednom zajmoprimcu ili grupi povezanih zajmoprimaca koji prelaze ekvivalent of 25% osnovnog kapitala banke mora biti u potpunosti obezbijeden zalogom spremnim za izlazak na tržište. Ukupan iznos neotplaćene glavnice banci i svih velikih kreditnih izloženosti ne može preći ekvivalent od 300% osnovnog kapitala banke.
Stopa (racio) likvidnosti	Održavanje prosjeka likvidnosti za najmanje 10 dana u gotovini ⁵ do najmanje 20% kratkoročnih finansijskih sredstava knjižne vrijednosti posljednjeg dana prethodnog mjeseca. Visina gotovinskih sredstava ne može biti manja od 10% čak ni jedan dan.
Izloženost deviznom kursu	Maksimalno do 30% osnovnog kapitala (FC pozicija banke). Maksimalno do 20% (30% u EUR) osnovnog kapitala (za pojedinačne pozicije FC pozicija po viđenju)
Rezervisanja za kreditne gubitke	Klasifikacija aktive je neophodna barem svakog tromjesečja. Izračunati rizik mora biti u potpunosti pokriven zaštitnim mjerama.
Strukture upravljanja rizikom	Banka treba da ima Odbor za upravljanje aktivom/pasivom, Odbor za upravljanje kreditnim rizikom, Odbor za upravljanje likvidnošću.

³ / “Održavanje vrijednosti” svog kapitala znači da banka ima dovoljna rezervisanja za nivo rizika koji preduzima i da je neraspoređeni dobitak jednak najmanje stepenu inflacije.

⁴ Zakon definiše tri tipa kapitala: Tier 1 je osnovni kapital, Tier 2 je dopunski kapital i Tier 3 je dodatni kapital koji služi za pokrivanje tržišnog rizika.

⁵ Gotovinska sredstva uključuju: gotovinu u KM i devizama u trezoru banke; bilans računa za rezerve kod CBBH, bilans u KM i devizama depozita po viđenju kod poslovnih banaka. Kratkoročna sredstva (ST) uključuju depozit u banci po viđenju; ST obaveze na oročena sredstva i štedni ulozi; ST obaveze su zasnovane na sredstvima sa tržišta novca; ST obaveze zasnovane na obveznicama i ograničenim depozitima.

Kada se potvrdi kvalifikovanost, PFI će potpisati Supsidijarni ugovor o finansiranju (SFA) sa određenom PIU. SFA će odrediti uslove pristupa finansijama Banke, zajedničke odgovornosti i uslove i rokove učešća PFI u projektu. Kada se potpiše, dozvoliće kvalifikovanim PFI pristup finansijama prema određenim uslovima za kvalifikovane korisnike i prihvatljive projekte. Iznos glavnice Supsidijarnog zajma PFI biće jednak zbiru svih iznosa Supsidijarnog finansiranja koje je dala PFI za finansiranje pojedinačnih Podzajmova PFI Korisnicima. Banka može postaviti granicu na ukupno finansiranje koje se daje na raspolaganje pojedinačnoj PFI.

Obustava i napuštanje. Obustava označava čin gdje PFI gubi pravo na supsidijarno finansiranje. Pravo PFI na supsidijarno finansiranje će se ponovo vratiti kada se adekvatno riješe problemi koji su doveli do obustave. Pravila obustave su sljedeća:

- Ako se utvrdi da PFI krši ustanovljene kriterije kvalifikovanosti za klijente i projekte, dalje isplate i pristup novim sredstvima će se obustaviti dok PFI u cijelosti ne refundira supsidijarno finansiranje u vezi sa neprihvatljivim podzajmovima PFI. Propust u rješavanju problema i/ili refundiranju supsidijarnog finansiranja do datog roka, rezultiraće obustavom.
- Ako PFI koristi sredstva Banke za nedozvoljene troškove, onda će se tražiti od nje da refundira na Specijalan račun sve iznose koje je finansirala Banka, a koji su korišteni nenamjenski. Propust u rješavanju problema i/ili refundiranju do datog roka, rezultiraće obustavom.
- Ako PFI ne ispoštuje i/ili ne obezbijedi da njeni klijenti poštuju važeće politike Banke (npr. nabavka, životna sredina, anti-korupcija) tražiće se od nje da otkloni greške do nekog roka ili ako ne, da refundira na Specijalan račun sve iznose koje je finansirala Banka, a koji su korišteni nenamjenski. Propust u rješavanju problema i/ili refundiranju do datog roka, rezultiraće obustavom.
- Ako PFI ne plati kamatu i glavnicu duže od 60 dana, tražiće se od nje da izvrši naknadu do određenog roka. Propust u pokrivanju cijele kamate i glavnice dospjele do datog roka, rezultiraće obustavom.
- Ako PFI postane nesolventna, ili pokaže negativnu profitabilnost, dobiće rok da poboljša svoj kapital i/ili finansijku poziciju ili će se kreditni portfolio koji finansira Banka prebaciti na PIU ili PFI koja nastavi da ispunjava kriterije. Takva PFI će se odabrati na konkurentnoj osnovi. Nesolventna PFI će biti suspendovana.
- U slučajevima kada se utvrdi van razumne sumnje, da vlasnici ili menadžeri PFI nisu “odgovarajući i ispravni” PFI će dobiti rok da smijeni takve vlasnike ili menadžere i imenuje one koji jesu “odgovarajući i ispravni”, ili će se kreditni portfolio Banke prebaciti na PIU ili PFI koja ispunjava kriterije. Takva PFI će se odabrati na konkurentnoj osnovi.

Mjere koje trebe preduzeti da bi se riješila određena pitanja pomenuta gore i rokovi do kojih mjere treba sprovesti će biti definisane od strane PIU u dogovoru sa Bankom.

Zahtjevi za implementaciju. PFI će obavljati aktivnosti sa kvalifikovanim menadžmentom i stručnim osobljem u adekvatnom broju i obezbijediti što je brže moguće, sredstva, objekte, usluge i druge resurse neophodne za efikasnu implementaciju Projekta. Obavljajući svoje poslove u skladu sa sigurnom bankarskom praksom i prema sigurnoj kreditnoj politici i procedurama koje spominje Operativni priručnik. PFI će:

- (i) Dati podzajmove preduzećima korisnicima prema uslovima i rokovima navedenim u Operativnom vodiču.
- (ii) Koristiti svoja prava u vezi sa svakim podzajmom na takav način da štiti svoje interese i interese MOF-a, poštujući svoje obaveze prema određenom Ugovoru o supsidijarnom finansiranju i postizući svrhu Projekta;
- (iii) Neće prenijeti, izmijeniti, poništiti ili se odreći bilo kojeg svog ugovora koji obezbjeđuje podzajmove, ili bilo koje odredbe u vezi s tim, bez prethodnog odobrenja PIU i Banke;
- (iv) Slijediti zahtjeve navedene u Ugovoru o supsidijarnom finansiranju.

6. KVALIFIKOVANOST MSP

Podzajmove PFI treba dati kao podršku kvalifikovanim i kreditno sposobnim MSP. Da bi bilo kvalifikovano, preduzeće treba da:

- Zapošljava manje od 250 osoba
- Ima godišnji promet koji ne prelazi iznos u KM ekvivalentan 50 miliona evra, i/ili bilans stanja sa aktivom manjom od iznosa u KM koji je ekvivalentan 43 miliona evra
- Biće obavezno da pokaže prethodno poslovno iskustvo u djelatnosti koja će se finansirati
- Bude propisno licencirano sa poreskim brojem određenim od strane poreskih vlasti
- Bude u privatnom vlasništvu, sa više od 50 procenata privatnog kapitala. Vlasnici i menadžeri preduzeća moraju biti “odgovarajući i ispravni”⁶
- Ima organizaciju, menadžment, osoblje i finansijske i druge resurse neophodne za efikasno obavljanje svojih poslova, uključujući sprovođenje potprojekta
- Bude kreditno sposobno i ima sigurno finansijsko stanje.

Finansijska održivost preduzeća će biti određena od strane PFI na osnovu finansijske istorije, i njegove sadašnje i očekivane finansijske pozicije. Dodatak 6 obezbjeđuje listu potrebnih informacija koje će se koristiti za procjenu finansijskog stanja preduzeća i održivosti potprojekta, uključujući finansijske pokazatelje koji će se koristiti u procjeni kreditne sposobnosti.

Finansijska pozicija treba da pokaže da je preduzeće profitabilno, sa *dobrim profitnim maržama*. Treba da ima *prihvatljiv leveridž* i *adekvatno stanje likvidnosti*, koje bi dozvolilo korisniku da ispuni sve postojeće i planirane finansijske obaveze pravovremeno. Planirana finansijska pozicija treba da pokaže da će preduzeće održati svoju profitabilnost i adekvatnu likvidnost kada se dobije podzajam PFI i da će njegov leveridž ostati razuman.

⁶ “Odgovarajući i ispravan” znači da su vlasnici i menadžeri poštteni, iskusni i kvalifikovani da obavljaju određeni posao i da uglavnom žele da pravovremeno i u potpunoj mjeri izmire obaveze preduzeća (kao i svoje lične obaveze).

7. KVALIFIKOVANOST POTPROJEKATA

Podzajmovi ka PFI će se davati po principu *back-to-back* ka zajmovima koje PFI plasiraju krajnjim korisnicima za finansiranje obrtnog kapitala ili za potprojekte koji finansiraju investicije s ciljem da poboljšaju ili povećaju kapacitet proizvodnje i/ili profitabilnost, za popravak i modernizaciju, i/ili povećanje obrtnog kapitala.

Ukupan iznos svih podzajmova koji su dati jednom korisniku neće prelaziti 2,5 miliona evra osim ako Banka ne bude saglasna sa suprotnim.

Rok dospijeca na iznose kredita za obrtna sredstva ne smije biti duži od 60 mjeseci (pet godina, uključujući grejs period). Prihvatljivi troškovi za finansiranje obrtnog kapitala uključuju sirovine, električnu energiju, prevoz i troškove sličnih usluga, troškove goriva i popravka objekata i opreme.

Zahtjevi za finansiranje investicija koji prelaze 1 milion evra će biti pregledani i odobreni od strane Svjetske banke po posebnom postupku. Prihvatljivi troškovi za finansiranje investicija obuhvataju opremu i sirovine, sanaciju objekata i manje građevinske radove. Finansiranje investicija može uključivati dio obrtnog kapitala, koji ne smije preći 70 posto od ukupnog iznosa podzajma. Rok dospijeca ne smije biti duži od 120 mjeseci (10 godina) uključujući grejs period koliko je potrebno za završavanje investicije.

- Potprojekti ne mogu uključivati nijedan od elemenata koji nisu kvalifikovani prema proceduri Svjetske banke. Potprojekti ne mogu uključivati bilo kakvu eksproprijaciju ili raseljavanje stanovništva.
- Potprojekti treba da budu tehnički izvodivi i ekonomski, finansijski i komercijalno održivi.
- Potprojekti treba da budu u skladu s Okvirom za zaštitu životne sredine i u skladu sa svim važećim zakonima i propisima RS koji se odnose na zdravlje, sigurnost i zaštitu životne sredine. Prihvatljivi potprojekti uključuju samo potprojekte koji su klasifikovani kao potprojekti niskog rizika (Kategorija I prema ekološkom skriningu/provjeri) i srednjeg rizika (Kategorija II). Opsežnij detalji su dati u Dodatku 4.

PIU/PFI će imati pravo da obustave ili ukinu pravo krajnjeg korisnika za korištenje sredstava kredita plasiranog od strane PFI za Potprojekat (za koji PFI je dobila supsidijarno finansiranje), ili da ubrzaju ili zatraže povrat svih ili bilo kojeg dijela iznosa podzajma PFI, nakon što Korisnik ne uspije da izvrši svoje obaveze prema povezanom Ugovoru o podzajmu sa PFI ili ispoštuje odredbe Smjernica za borbu protiv korupcije i Okvira za pregled mjera za zaštitu životne sredine.

Finansijski rizik za PFI uključuje *rizik kamatne stope, valutni rizik i kreditni rizik*. Valutni rizik i rizik kamatne stope će biti prenesen na krajnje korisnike. Na taj način, u praktičnom smislu, finansijski rizik koji preuzima PFI je kreditni rizik preuzet za krajnjeg korisnika i potprojekat. Kreditni rizik obuhvata komercijalni rizik svojstven preduzeću i projektu koji se finansira, uvećan za kamatnu stopu i valutni rizik koji nose korisnici.

PFI treba da zahtijevaju od korisnika da pokažu da su konkurentni u svojim poljima poslovanja i imaju odgovarajuće iskustvo poslovanja u djelatnosti koja će finansirati, po mogućnosti od najmanje dvije godine. To će se ocjenjivati putem ocjene poslovnog i

finansijskog stanja korisnika. Za novi potprojekat treba da postoji studija izvodljivosti, koja će osigurati sveobuhvatan i detaljan opis potprojekta za koje se traži finansiranje zajmom. Glavna područja koja treba navesti u kreditu uključuju:

- Informacije o preduzeću
- Menadžment
- Tržišta
- Proizvodnja
- Investicioni plan, uključujući finansijski plan
- Plan implementacije
- Očekivani efekti investicije
- Obezbeđeni kolateral
- Procjena rizika i ublažavanje
- Finansijske informacije

Uopšteno, ocjena treba da pokriva sve aspekte poslovanja korisnika sa ili bez potprojekta i sadrži sve informacije potrebne za procjenu kreditne sposobnosti klijenta i izvodljivosti potprojekta. Ocjena poslovnog plana bi generalno trebalo da obuhvati: (i) trenutne tržišne uslove za glavna tržišta koja se odnose na korisnika uključujući domaća i izvozna tržišta, (ii) tržišni položaj preduzeća, marketinške strategije, proizvodnu liniju preduzeća i cijene proizvoda i identifikovane izvore konkurentnosti na postojećim tržištima, te (iii) ciljano buduće tržište, marketinške strategije i kako će predložena investicija pomoći preduzeću da poboljša svoju tržišnu poziciju i konkurentnost. Elementi procjene kreditne sposobnosti, koje bi trebalo predočiti PIU predloženi su u Dodatku 6.

8. USLOVI PROSLJEĐIVANJA ZAJMOVA

8.1 SUPSIDIJARNI ZAJMOVI

Iznos glavnice koji se unaprijed daje PFI prema određenom Ugovoru o supsidijarnom finansiranju biće denominovan u evrima ili KM sa odnosom prema evru. Biće jednak ukupnom iznosu glavnice supsidijarnog finansiranja koje je dato svakoj PFI za finansiranje podzajmova PFI ka Korisnicima.

Kamata na Supsidijarno finansiranje će se naplaćivati kvartalno na isplaćeni i preostali iznos glavnice. Kamata će se zasnivati na prosječnoj stopi EURO LIBOR za prethodni period od 6 mjeseci (kako je obračunala Banka svakog 15. juna i 15. decembra) plus marža, kako je navedeno u relevantom Ugovoru o supsidijarnom finansiranju.

8.2 SUPSIDIJARNO FINANSIRANJE I PODZAJMOVI PFI

Supsidijarno finansiranje za podzajmove PFI će se davati na osnovu principa *first-come, first-served* (prvi došao-prvi uslužen). Odluku o tome da li će PFI dati podzajam donose PFI. Supsidijarno finansiranje ka PFI će se odobriti *back-to-back* ka podzajmovima PFI prema krajnjim korisnicima i u istom iznosu i sa istim periodom dospijeca i grejs periodom. Sva

supsidijarna finansiranja (i povezani podzajmovi PFI) će biti denominovani u evrima ili u KM sa odnosom prema EVRU, uključujući servisiranje podzajma i troškove kamate.

- PFI će naplaćivati za podzajmove PFI prema tržišnim uslovima. Dogovorena kamatana stopa i marža će se razmatrati od strane Banke s vremena na vrijeme i korigovati da bi odrazila rizike i važeće tržišne marže.
- PFI će odrediti amortizaciju glavnice i plan otplate kamate za podzajmove PFI od slučaja do slučaja, na osnovu projekcija protoka gotovine, ali će se uplate troškova servisiranja podzajma PFI uopšteno vršiti mjesečno. Neće biti kaznenih plaćanja u vezi sa prijevremenom otplatom podzajma, a kamata bi se mogla obračunavati na osnovu formule o smanjenju preostalog iznosa.

Valutni rizik, Rizik kamatne stope, Kreditni rizik. Podzajmovi će biti denominovani u KM sa odnosom prema EVRU. Stoga, preduzeća koja pozajmljuju će preuzeti valutni rizik. PFI će preuzeti potpuni kreditni rizik za sve podzajmove koje su finansirali pod projektom.

9. ARANŽMAN PROSLJEĐIVANJA, ISPLATE I OTPLAĆIVANJE

9.1 ARANŽMAN PROSLJEĐIVANJA

Aranžman prosljeđivanja supsidijarnog finansiranja. Proces odobravanja za supsidijarno finansiranje će se vršiti prema sljedećoj proceduri:

- i. Korisnik podnosi zahtjev svojoj banci za podzajam PFI za finansiranje investicije i/ili obrtnog kapitala.
- ii. PFI će ocijeniti kvalifikovanost i kreditnu sposobnost korisnika. Za zahtjeve za finansiranjem u vezi sa potprojektom, PFI će takođe ocijeniti kvalifikovanost i izvodljivost potprojekta.
- iii. Ako je PFI zadovoljna kreditnom sposobnošću korisnika i održivošću potprojekta i utvrdi da su ispunjeni svi kriteriji kvalifikovanosti, PFI će predati Podzajam na odobravanje od strane Kreditnog odbora PFI, slijedeći svoje vlastite važeće procedure procjene i upravljanja kreditnim rizicima.
- iv. Kada Kreditni odbor PFI odobri potprojekat, PFI će predati zahtjev PIU da odobri supsidijarno finansiranje za PFI da (re)finansira Podzajam PFI ka kvalifikovanom korisniku za prihvatljivi projekat.
- v. Specijalizovani referent za kredite dodijeljen EAF projektu pri PIU, razmatraće i potvrditi kvalifikovanost korisnika i potprojekta i da je procjena podzajma od strane PFI u skladu sa Operativnim smjernicama i principima dobrog bankarstva.
- vi. Ako se razmatranjem zaključi da je zahtjev PFI u skladu s kriterijima kvalifikovanosti i aspektima kreditnog rizika, PIU će predočiti zahtjev Kreditnom

odboru PIU i zatražiti formalno odobrenje supsidijarnog finansiranja za relevantni podzajam PFI (odnosno da će (re)finansirati podzajam PFI ka krajnjem korisniku).

- vii. Za prva tri podzajma od svake PFI i za sve podzajmove u iznosu većem od iznosa ekvivalentnom 1.000.000 evra, proces odobravanja će takođe zahtijevati prethodno razmatranje i nepostojanje primjedbe („*no objection*”) od strane Banke prije njegovog predočavanja Kreditnom odboru PIU. Kada Banka uputi informaciju da nema primjedbu („*no objection*”) podzajam PFI će se predočiti Kreditnom odboru PIU.
- viii. Kada Kreditni odbor PIU odobri supsidijarno finansiranje za podzajam PFI, relevantna PFI će biti informisana. Standardni format za Aneks na Ugovor o supsidijarnom finansiranju u vezi sa podzajmom PFI je priložen u Dodatku 2. PFI će imati najviše 15 dana da potpiše Ugovor (u vezi sa određenim podzajmom PFI ka korisniku).
- ix. PFI treba da dostavi PIU potpisani ugovor o podzajmu između PFI i krajnjeg korisnika, i ostale informacije kako je neophodno za dokumentaciju. Standardni format za Ugovor o podzajmu PFI je priložen u Dodatku 7.

Podzajmovi sa slobodnim limitom. Slobodan limit (*free limit*) će se uspostaviti za pretkvalifikovane PFI koje su uspješno prošle tri prethodna razmatranja od strane Banke i Kreditnog odbora PIU. Slobodni limit će se postaviti od strane svake PIU, kako je dogovoreno sa Bankom. Slobodni limiti mogu biti različiti za dva entiteta. Slobodni limit se može promijeniti u dogovoru sa Bankom.

Za podzajmove PFI ispod slobodnog limita neće biti neophodno prethodno razmatranje i odobrenje PIU i Kreditnog odbora PIU. Za odobrenje podzajmova PFI sa slobodnim limitom, potrebno je napraviti sljedeće korake:

- i. Korisnik podnosi zahtjev svojoj banci za podzajam PFI za finansiranje investicije i/ili obrtnog kapitala.
- ii. PFI će ocijeniti kvalifikovanost i kreditnu sposobnost korisnika, kao i kvalifikovanost i izvodljivost potprojekta.
- iii. Ako je PFI zadovoljna kreditnom sposobnošću korisnika i održivošću projekta i utvrdi da su ispunjeni svi primjenjivi kriteriji kvalifikovanosti, PFI će predočiti podzajam Kreditnom odboru PFI. Ako se odobri, PFI će potpisati Ugovor o podzajmu sa korisnikom.
- iv. PFI će dostaviti PIU zahtjev za supsidijarno finansiranje podzajma, uključujući povezani Ugovor o podzajmu PFI (već) potpisan sa kvalifikovanim korisnikom za finansiranje kvalifikovanog projekta ili obrtnog kapitala i drugu neophodnu dokumentaciju.
- v. PIU će razmotriti dokumente u vezi sa podzajmom PFI da potvrdi kvalifikovanost krajnjeg korisnika i kvalifikovanost zahtjeva za finansiranje potprojekta ili obrtnih sredstava. Ako se potvrdi kvalifikovanost, PIU će pozvati PFI da potpiše

supsidijarno finansiranje s tim u vezi. Standardan format za Aneks na Ugovor o supsidijarnom finansiranju u vezi sa podzajmom PFI je priložen u Dodatku 2.

- vi. Kreditni odbor PIU će biti obaviješten o dodatnom supsidijarnom finansiranju i povezanom podzajmu PFI na prvom sastanku Kreditnog odbora nakon odobravanja PIU.

Refinansiranje prihvatljivih troškova. PFI mogu tražiti refinansiranje prihvatljivih troškova za nabavku robe i/ili usluga koje su korisnici kupili najviše 360 dana prije datuma podnošenja zahtjeva za kredit PIU. Korisnici će dostaviti sve račune i dokumentaciju u skladu sa smjernicama za nabavke Svjetske banke.

9.2 ARANŽMAN ISPLATE

Ovo je kratak pregled glavnih elemenata procesa isplate. Puna specifikacija je data u Finasijskom priručniku (postoje dva Finasijska priručnika, jedan koji se primjenjuje za Prvi dio projekta u Federaciji i drugi za Drugi dio projekta u RS).

Isplate će se odvijati u skladu sa procedurama isplate Banke. Metode isplate uključuju: (i) naknade, koje su dostupne za dozvoljene troškove koje je PFI prethodno finansirala iz svojih vlastitih resursa; (ii) avanse, gdje PIU može unaprijed platiti sredstva podzajmova PFI na naznačeni specijalni račun da bi finansirala kvalifikovane troškove kako se pojave; (iii) izjava o troškovima; i (iv) direktno plaćanje, gdje PIU može naložiti banci da izvrši plaćanja, na zahtjev PFI direktno trećim licima (npr. dobavljačima, izvođačima) za dozvoljene troškove.

Kada se potpiše Ugovor o supsidijarnom finansiranju između PFI i PIU, PFI će dostaviti ime ovlaštenog predstavnika koji će biti ključna kontakt osoba za isplate i ovlaštena da potpiše zahtjeve za isplatu. PFI će odmah obavijestiti PIU o bilo kakvim promjenama u vezi sa ovlaštenim potpisnikom.

Kada se potpiše Aneks na Ugovor o supsidijarnom finansiranju u vezi sa određenim podzajmom PFI između PFI i PIU, PFI će otvoriti specijalan račun (Naznačeni račun supsidijarnog finansiranja/podzajma PFI - DSA) u vezi sa supsidijarnim finansiranjem podzajma PFI (tj. povezani kredit za projekat/obrotna sredstva dat krajnjem korisniku).

Kada PFI dostavi PIU Ugovor o podzajmu između PFI i krajnjeg korisnika, PFI može tražiti povlačenje sredstava.

Banka može tražiti da se povlačenja vrše na osnovu izjava o troškovima za troškove u vezi sa: (a) Podzajmovima PFI i (b) za povećanje operativnih troškova.

Isplate iz kreditnih sredstava Banke će administrirati PIU.

Za svaku isplatu na osnovu izjave o troškovima tokom period implementacije projekta, PFI teba da prikupi od korisnika dokaze koji pokazuju da su isplate iz sredstava podzajma PFI vršene isključivo za prihvatljive troškove. PFI (i krajnji korisnici podzajmova PFI) će dostaviti takve dokaze PIU, u okviru od tri mjeseca od isplate u vezi sa podzajmom.

Ako je, bilo kada, izvršena isplata za nedozvoljene troškove ili nije opravdana dokazima izvršenog plaćanja koji su dostavljeni PIU, PFI će odmah po primanju obavještenja od PIU: (i) dostaviti dodatne dokaze koje zatraži PIU, ili (ii) položiti na Specijalan račun iznos jednak iznosu te isplate ili njenog dijela koji je bio nedozvoljen ili nije opravdan.

9.3 ARANŽMAN OTPLATE

Aranžman otplate za Supsidijarne zajmove PFI. Od PFI se traži da otplate kamatu i glavnice kvartalno, 1. marta, 1. juna, 1. septembra i 1. decembra. Od PFI se traži da izvrše plaćanja PIU bez obzira da li su primili plaćanja od svojih zajmoprimaca ili ne. Dospjela kamata će se obračunavati kvartalno.

Za PFI koja krši svoje obaveze plaćanja, naplaćivaće se zatezna kamata na preostali iznos kamate i glavnice, sve dok ne krene sa ponovnim uplatama. Za PFI sa zaostalim plaćanjima preko 60 dana može se dati produženje roka za plaćanje za dodatnih 15 dana, ako tako odluči PIU. Neizvršavanje zahtijevanog plaćanja u datom roku će dovesti do obustave.

PFI koja ne izvrši plaćanja PIU i nastavi da krši svoje obaveze u periodu od 90 dana će se uputiti regulatornim tijelima i pravnim savjetnicima za odgovarajuće djelovanje.

Svaki put kada se kasni sa plaćanjem dospjele glavnice ili kamate na kredit PFI odobren krajnjem korisniku, ili je PFI klasifikovala bilo koji kredit refinansiran od strane Podzajma PFI kao podstandardan, sumnjiv ili gubitak, PFI će dostaviti izvještaj PIU o uspješnosti vraćanja tog kredita, razlog za negativnu klasifikaciju i posljedični događaji, kao i ažurirano finansijsko stanje krajnjeg korisnika. PFI će biti saglasna da čuva kreditnu istoriju krajnjih korisnika u spisima sve dok se ne završi implementacija Projekta.

Dodatna uputstva u vezi sa pravilima i procedurama otplate su obezbijedena u Finansijskom priručniku.

10. PRAĆENJE, EVALUACIJA I IZVJEŠTAVANJE

10.1 PRAĆENJE I EVALUACIJA

Indikatori koji će se koristiti za praćenje napretka projekta i uspjeha uključuju korištenje indikatora kreditne linije i indikatore efekata.

Indikatori kreditne linije će se koristiti za praćenje stepena u kojem implementacija ispunjava navedena očekivanja i planove. To uključuje:

- Broj uključenih banaka
- Broj i obim angažovanih podzajmova PFI
- Obim isplaćivanja za sredstva zajma IBRD
- Broj i obim neuspješnih podzajmova

Indikatori efekata će se koristiti za ocjenu stepena u kojem je projekat ispunio svoj cilj poboljšanja pristupa finansijama MSP i sigurnijim i pouzdanijim kreditnim tržištima. Oni uključuju:

- Povećanje prodaje i izvoza
- Broj novih radnih mjesta / ili sačuvanih radnih mjesta zbog pristupa finansijama
- Poboľšani uslovi podzajmova

Detaljniji pregled indikatora izvršenja koji će se pratiti i korištenja informacija dat je donjoj tabeli.

PDO	Pokazatelji ishoda projekta	Korištenje informacija o ishodu projekta
Održati i poboljšati pristup finansijama malih i srednjih preduzeća u BiH	Ukupan iznos srednjoročnih kredita koji su odobreni i broj preduzeća podržanih kreditnom linijom.	Dizajn novih kreditnih linija.
Privremeni ishodi	Pokazatelji privremenog ishoda	Korištenje praćenja privremenog ishoda
Ishod 1: Pristup srednjoročnim kreditima finansiranim iz ovog projekta	Ukupan iznos isplaćen preduzećima iz privatnog sektora Cilj: projekcija isplate	Utvrđiti da li treba ponovo razmotriti kreditne proizvode/dospjeća
Ishod 2: Proširivanje doseg (outreach)	Broj isplaćenih kredita Cilj: projekcije isplate	Utvrđiti da li je potrebno prilagođavanje dizajna projekta
Ishod 3: Kvalitet portfolija	Nekvalitetni krediti mjereni kao broj kredita i obim Cilj: < 5% nekvalitetnih kredita	Na osnovu izvršenja utvrđiti da li kriterije za izbor zajmoprimaca treba prilagoditi

Indikatori će se mjeriti kroz izvještaje koje redovno obezbjeđuje PIU, kako pokazuje tabela dolje u vezi sa Aranžamanima za praćenje ishoda. Obrasci za izvještavanje su uključeni u Dodatak 8.

Aranžmani za praćenje rezultate

Pokazatelji ishoda projekta	Prikupljanje podataka i izvještavanje						
	YR1	YR2	YR3	YR4	Učestalost i izvještaji	Instrumenti za prikupljanje podataka	Nadležni za prikupljanje podataka
Ukupni isplaćeni krediti (u milionima USD u protiv vrijednosti)	10	25	30	5	šestomjesečno	Izvještaji od PFI i PIU	PFI i PIU
Srednjoročno i dugoročno (>12m)	5	15	15	2,5	šestomjesečno	Izvještaji od PFI i PIU	PFI i PIU
Broj finansiranih preduzeća						Izvještaji od PFI i PIU	PFI i PIU
Pokazatelji privremenih ishoda							
Broj isplaćenih kredita					šestomjesečno	Izvještaji od PFI i PIU	PFI i PIU
Ukupno nekvalitetni krediti (%)	<7%	<7%	<7%	<7%	šestomjesečno	Izvještaji od PFI i PIU	PFI i PIU
Ukupno kredita po uključenoj PFI prema preduzećima (u milionima USD u protiv vrijednosti)	>10	>25	>30	>5	godišnje	Izvještaji od PFI i PIU	PFI i PIU
Pokazatelji sektora							
Godišnji obrt pod-zajmoprimaca					godišnje	Izvještaji od PFI i PIU	PFI i PIU
Izvoz pod-zajmoprimaca					godišnje	Izvještaji od PFI i PIU	PFI i PIU
Radna mjesta nova/zadržana					godišnje	Izvještaji od PFI i PIU	PFI i PIU

10.2 IZVJEŠTAVANJE

Direktor PIU će biti zadužen za redovno izvještavanje Banci o napretku projekta i pitanjima u vezi sa implementacijom. Redovno izvještavanje uključuje identifikaciju problema i rizika i preporuke za mjere koje treba preduzeti da bi se osigurala uspješna implementacija projekta. To uključuje:

- (i) Mjesečne izvještaje o aktivnostima kreditnog portfolija; ovi izvještaji kreću kada se započne sa zahtjevima za kredit, odobrenjima i isplatama; i
- (ii) Kvartalni izvještaji o napretku projekta, najmanje 30 dana nakon završetka svakog kalendarskog tromjesečja:

- a. Ocjena napretka u vezi sa indikatorima uspješnosti implementacije dogovorenim sa Bankom;
- b. Praćenje efekata na korisnike podzajma tokom vremena kako informacije u vezi sa radnim mjestima, prodajom i ostalim indikatorima postanu dostupne.

Izvještaji koje obezbijede PIU će biti dopunjeni od strane nadzornih misija Svjetske banke. Redovne nadzorne posjete će uključivati pregled portfolija banaka, terenske posjete i pregled potprojekata prema kreditnoj komponenti kojom upravlja PIU. Preciznije, ove misije će uključiti:

- (i) Ocjenu napretka projekta prema inicijanim ciljevima;
- (ii) Praćenje portfolija u vezi sa administriranjem kamate, otplate glavnice, isplate, itd;
- (iii) Razmatranje efekata kreditne linije na mala i srednja preduzeća u vezi sa poboljšanjem produktivnosti i otvaranjem novih radnih mjesta;
- (iv) Ažuriranje informacija o događajima u bankarskom sektoru da bi se odredila primjerenost politike cijena u sklopu projekta, prikladnost pojedinih banaka za učešće u projektu; i
- (v) Razmatranje rada PIU u vezi sa implementacijom FMS.
- (vi) Ove ocjene i nalazi će se oslanjati na izvještaje koje dostavi PIU, ali će takođe uključivati dalje praćenje sa PFI i krajnjim korisnicima. Obrasci za izvještavanje su obezbijeđeni u Dodatku 8.

11. ARANŽMANI ZA NABAVKE ZA PODZAJMOVE PFI

Kada je supsidijarno finansiranje izvor finansiranja za Podzajam PFI, krajnji korisnici su obavezni da slijede procedure nabavke Banke.

Za nabavke će biti zaduženi krajnji korisnici. Nabavke će nadgledati PFI, PIU i Banka. Uopšteno (i) robe i radovi bi trebalo da se nabavljaju u skladu sa dokumentom Svjetske banke „Smjernice: nabavke u okviru zajmova IBRD i kredita IDA“ objavljenim u maju 2004. i revidiranim u oktobru 2006. godine (Smjernice za nabavke) i odredbama iz Ugovora o zajmu; i (ii) dokumentom „Smjernice: Izbor i angažovanje konsultanata od strane Zajmoprimaca Svjetske banke“, objavljenog maja 2004. i revidiranog u oktobru 2006. (u daljem tekstu: Smjernice za konsultante) i odredbama iz Ugovora o zajmu.

Nabavka robe i tehničkih usluga: Za ugovore ispod 0,375 miliona evra po ugovoru, slijediće se uspostavljena lokalna komercijalna praksa u privatom sektoru u skladu sa stavom 3.12 Smjernica za nabavke. Moraće se voditi računa o drugim relevantnim faktorima kao što su vrijeme isporuke, efikasnost, kvalitet, pouzdanost i razumnost cijene roba i u slučaju nekonsultantskih usluga, kvaliteta i kompetentnosti strana koje ih pružaju. Oglašavanje u lokalnoj i međunarodnoj štampi neće biti obavezno za ugovore do 1.2 miliona evra po ugovoru.

Međunarodna licitacija (ICB). ICB će obavljati krajnji korisnici uz neophodnu pomoć PIU. Ona će biti potrebna za pojedinačne ugovore jednake i iznad 1.2 miliona evra po ugovoru za robu i usluge, osim konsultantskih usluga u skladu sa Odjeljkom II Smjernica za nabavke Svjetske banke. Ugovori koje dodjele krajnji zajmoprimci svojim podružnicama ili povezanim preduzećima neće biti kvalifikovani za finansiranje. Nabavka polovne robe nije kvalifikovana za finansiranje iz sredstava Zajma. Proces ICB će ocjenjivati Banka tokom svojih nadzornih misija.

Nabavka radova: Za građevinske radove procijenjene na manje od 0,75 miliona evra po ugovoru, slijediće se uspostavljena lokalna komercijalna praksa u privatom sektoru u skladu sa stavom 3.12 Smjernica za nabavke Svjetske banke. Mora se uzeti u obzir kapacitet izvođača i cijenu i kvalitet radova. Oglašavanje u lokalnoj i međunarodnoj štampi neće biti obavezno za ugovore do 0,75 miliona evra po ugovoru. Za ugovore jednake i iznad 0,75 miliona evra po ugovoru, biće neophodna međunarodna licitacija (ICB) za pojedinačne ugovore u skladu s Odjeljkom II Smjernica za nabavke Svjetske banke. Ugovori koje dodjele podzajmoprimci svojim podružnicama ili povezanim preduzećima neće biti kvalifikovani.

Izbor konsultantskih usluga (firmi i pojedinaca) za koje se procijeni da vrijede manje od 0,075 miliona evra po ugovoru, slijediće se uspostavljena lokalna komercijalna praksa u privatom sektoru u skladu sa stavom 3.14 Smjernica za konsultante Svjetske banke.

Pregled odluka o nabavci od strane Banke: Osim u slučaju kada Banka drugačije odluči i obavijesti o tome Zajmoprimca, sljedeći ugovori će biti predmet prethodnog pregleda od strane Banke: (i) svaki ugovor za robu, usluge ili radove koji su nabavljeni na osnovu međunarodne licitacije i (ii) prvi ugovor koji će se finansirati po svakom od prva dva (2) podzajma koji plasira svaka PFI. Svi ostali ugovori će biti predmet naknadnog pregleda od strane Banke.

12. OKVIR ZA PREGLED MJERA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE (DETALJNIJE U DODATKU 4)

Dva tipa podzajmova/projekata će biti razmatrana u sklopu projekta: (a) obrtna sredstva, i (b) investicije. Svi podzajmovi koji će se finansirati treba da budu predmet pregleda mjera za zaštitu životne sredine koristeći procedure opisane u ovom odjeljku, koje su detaljno definisane u Okviru za pregled mjera za zaštitu životne sredine pripremljenom za ovaj Projekat. Okvir za pregled mjera za zaštitu životne sredine (EAF) je obezbijeđen u Dodatku 4 ovog dokumenta i pripremljen je i objavljen u zemlji nakon javnih konsultacija održanih u Sarajevu 10. septembra 2009. PFI će koristiti ove procedure prilikom razmatranja i ocjene pod-zajmoprimaca/potprojekata, i obavješćavanja pod-zajmoprimaca o ekološkim zahtjevima, tako da se potprojekti mogu implementirati na način koji je siguran za životnu sredinu – u skladu sa lokalnim zakonima i sigurnosnom politikom Svjetske banke u vezi sa procjenom uticaja na životnu sredinu (OP/BP/GP 4.01) i Priručnikom Svjetske banke o prevenciji i smanjenju zagađenja (PPAH).

Procedure uključuju skrining/provjeru zaštite životne sredine, ocjenu zaštite životne sredine, planiranje upravljanja zaštitom životne sredine i praćenje poštovanja plana mjera preporučenih za ublažavanje ekoloških rizika.

Proces pregleda mjera za zaštitu životne sredine. Puni detalji procesa pregleda zaštite životne sredine su dati u Dodatku 4. U nastavku je kratak opis procesa. Svaki paket podzajma koji pripremi preduzeće-zajmoprimac treba da uključi obrazac za ekološku provjeru (koji se sastoji iz dva dijela, prvi dio koji treba da popuni pod-zajmoprimac, drugi dio inicijalno da započne PFI, a zatim da bude potvrđen i kompletiran od strane PIU).

Prva faza ekološkog pregleda uključuje ekološku provjeru procesa otkrivanja tipa ekološke analize koja je neophodna za potprojekte. Obrazac za ekološku provjeru rezimira ekološku prirodu potprojekta, kategoriju provjere, i da li je neophodna ekološka revizija. Kategorije ekološke provjere (I, II, III i IV) kako je definisano u EAF dokumentu su navedene dolje:

- Kategorija I (nizak rizik): Potprojekti čiji je očekivani uticaj na životnu sredinu neznatan, za koje nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu.
- Kategorija II (srednji rizik): Potprojekti s uticajem koji se lako mogu odrediti i za njih propisati standardne preventivne i/ili korektivne mjere bez pune EIA. Mjere ublažavanja su standardne i one su uglavnom dio samo dobrog rukovođenja ili dobre inženjerske prakse.
- Kategorija III (visoki rizik – nisu kvalifikovani za finansiranje): potprojekti koji mogu imati potencijalni i veoma značajan ili nepovratni uticaj na životnu sredinu, čiju je veličinu teško odrediti u fazi određivanja projekta (ovi će se vjerovatno odrediti pri prvom koraku).
- Kategorija IV (nisu kvalifikovani za finansiranje): potprojekti ili preduzeća uključena u proizvodnju ili upotrebu opasnih ili nelegalnih materijala. (*Ova kategorija može se baviti potencijalnim potprojektima u vezi sa međunarodnim sporazumima koje BiH nije potpisala, tj. rezbarenje slonovače, korištenje CFC, itd.*)

Potencijalni korisnik obično priprema inicijalni koncept potprojekta, uključujući i opisni dio Obrasca za ekološku provjeru. Potprojekat prvo ocjenjuje PFI, uključujući njegove ekološke aspekte. Stoga, PFI treba da napravi preliminarnu klasifikaciju potprojekta u odgovarajuću kategoriju ekološkog rizika (i u skladu s tim ažurira podatke u obrascu za ekološku provjeru). PFI bi trebalo da odbiju finansiranje potprojekata za koje izgleda da pripadaju ekološkim kategorijama III i IV (kako je gore definisano). Ako PFI, nakon ocjene potprojekta, zaključi da je spremna da obezbijedi finansiranje, prijava za supsidijarno finansiranje, uključujući sve detalje za povezani podzajam/potprojekat PFI treba da bude pripremljena i dostavljena PIU za njenu saglasnost/nepostojanje primjedbe („no objection“).

PIU će kompletirati ekološki skrining pregledavanjem i odobravanjem dodijeljene ekološke kategorije za predložene potprojekte. Na osnovu ishoda skrininga, Ekološka procjena (EA) koja se odnosi na priloženu ekološku kategoriju će se primjenjivati na prijedloge projekta. To može uključivati:

- a) lokalnu ekološku dozvolu (na osnovu preliminarne ili djelimične EIA) i Plana ekološkog menadžmenta (EMP),
- b) Plan ekološkog menadžmenta (EMP),
- c) pojednostavljena ekološka ocjena, tzv. EMP lista za provjeru, ili
- d) opravdana izjava da nije potrebna EA.

U slučaju da je neophodna potpuna Ocjena uticaja na životnu sredinu (EIA) (koja odgovara kategoriji III), potprojekat neće biti kvalifikovan za finansiranje.

Kao dio EMP, sljedeći minimum dokumentacije potprojekta mora biti prezentovan PIU:

- Opis lokacije potprojekta i postojećih poslova preduzeća.
- Opis postojećih ekoloških uslova u vezi sa potprojektom i/ili aktivnosti prije njegove implementacije.
- Prognoza uticaja potprojekta na životnu sredinu nakon implementacije.
- Opis preduzetih ili predloženih mjera da bi se spriječili i zabranili negativni uticaji na životnu sredinu.
- Fizička i pravna lica koja bi potencijalno bila pod uticajem ekološkog zagađenja i štete.
- Lista odobrenja ekoloških vlasti, kako zahtijevaju primjenjivi propisi.

Obim neophodne ekološke procjene (EA) će varirati zavisno od prirode i lokacije potprojekta. Ograničena EIA treba da se uradi za potprojekte ekološke kategorije II, ukoliko se identifikuje mogućnost za negativne uticaje. Ograničena EIA bi se normalno odnosila na slučajeve gdje je lokalizovan potencijalno negativan ekološki uticaj, lako identifikovan i gdje su potrebne mjere ublažavanja poznate i lako propisive.

Ako se preporučuje ekološka procjena, obezbijediće se opis aspekata koje će obraditi procjena, uključujući indikativan raspored za pripremu procjene, koja bi trebalo da bude integrisana u pripremu potprojekta. Obrazac će takođe obezbijediti odjeljak koji označava procjenu troška ekološke analize. Potpuni detalji su u Dodatku 4.

Potencijalni korisnik treba da se konsultuje sa lokalnom legislativom i relevantnim vlastima i onda pripremi preliminarni ili djelimični EIA, kako je primjenjivo. Kada se EIA završi, trebalo bi je dostaviti (od strane potencijalnog korisnika) relevantnim organima za zaštitu životne sredine za njihovo mišljenje i/ili odobrenje. Organi za zaštitu životne sredine bi razmatrali ekološku analizu i izvijestili krajnjeg korisnika o svojim nalazima (pismenim putem). Potencijalni korisnik će takođe biti odgovoran da uključi sve nalaze relevantnih organa u EMP format Svjetske banke.

Pored toga, sve EMP je potrebno javno objaviti i organizovati javne konsultacije tokom pripreme faze.

Kad se dobiju sva neophodna ekološka odobrenja, potencijalni korisnik finalizira paket podzajma, uključujući i relevantnu ekološku dokumentaciju. Ako je primjenjivo, preporuke obezbijedene u ekološkoj dozvoli ili EMP treba da budu uključene u dizajn i plan implementacije potprojekta. PIU će pregledati konačni paket podzajma i, ako je sve zadovoljavajuće, daće konačnu dozvolu (što bi trebalo biti evidentirano na obrascu ekološkog skrininga). PFI će zadržati svu važnu dokumentaciju, uključujući ekološku dozvolu, mišljenja ministarstava, planove upravljanja životnom sredinom (EMP) u poseban registar za svakog pod-zajmoprimca.

Tokom implementacije potprojekta, PFI će nadzirati sprovođenje plana ublažavanja posljedica po životnu sredinu, ako je i kako je primjenjivo, a nakon toga redovno izvještavati PIU na obrascu za izvještavanje o zaštiti životne sredine kako je prikazano u Dodatku 4 prema PIU. U slučaju da se prekrše propisi zaštite životne sredine ili se sumnja u sigurnost i ispravnost poslovne prakse, biće neophodna ekološka revizija.

13. FINANSIJSKI MENADŽMENT

Postupci i pravila vezani za finansijsko upravljanje su uključeni u posebnom Priručniku za finansijsko upravljanje sastavljenom u saradnji s odgovornim stručnjakom Banke za finansijsko upravljanje.

DODATAK 1: UGOVOR O SUPSIDIJARNOM FINANSIRANJU

UGOVOR sklopljen dana _____ (upisati datum), između Jedinice za implementaciju projekta _____ [upisati naziv Jedinice za implementaciju Projekta] i _____ [upisati naziv banke].

BUDUĆI DA JE: (a) (Federacija Bosne i Hercegovine/Republika Srpska) putem svog Ministarstva finansija (MOF), uvjerivši se u kvalifikovanost [upisati ime PFI] da učestvuje u implementaciji Projekta poboljšanja pristupa MSP finansijama (EAF projekta), zatražila od [upisati ime PFI] da pomogne u implementaciji Projekta;

(b) [upisati ime Jedinice za implementaciju Projekta], nastupajući kao Jedinica za implementaciju Projekta ("PIU") u ime MOF-a, saglasna je da obezbijedi Supsidijarno finansiranje za [upisati ime PFI] prema uslovima i rokovima navedenim u ovom Ugovoru; i

BUDUĆI DA JE: [upisati ime PFI] saglasna da se pridruži kao Uključena finansijska institucija ("PFI") u implementaciji _____ [ubaciti Dio 1.A Projekta za Federaciju BiH; Dio 2 Projekta za RS] primanjem Supsidijarnog finansiranja, a u svrhu obezbjeđivanja jednog ili više podzajmova Korisnicima prema uslovima i rokovima navedenim u ovom Ugovoru;

STOGA su PIU i PFI dogovorile sljedeće:

ČLAN I Supsidijarno finansiranje

1.1 PIU je saglasna da proslijedi kreditna sredstva IBRD⁷ u skladu sa uslovima i rokovima utvrđenim u ovom Ugovoru ili koja se spominju u ovom Ugovoru ka PFI u svrhu obezbjeđivanja podzajmova kvalifikovanim Korisnicima za prihvatljive Potprojekte, uključujući finansiranje obrtnih sredstava.

1.2 PIU će proslijediti Supsidijarno finansiranje isključivo za finansiranje Podzajmova ka Korisnicima. Supsidijarno finansiranje ka PFI biće identično po iznosu, rokovima dospijeća i grejs periodu kao i podzajmovi PFI Korisnicima.

1.3 Iznos glavnice ukupnog Supsidijarnog finansiranja biće jednak zbiru iznosa pojedinačnih Podzajmova koje PFI daje Korisnicima.

ČLAN 2 Uslovi i rokovi Supsidijarnog finansiranja

2.1 Supsidijarno finansiranje će biti dostupno samo za podzajmove koji će se davati kvalifikovanim Korisnicima za prihvatljive Potprojekte. Prijedlozi potprojekata će biti

⁷ Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD) – Zajam broj 7839-BA prema Ugovoru o zajmu datiranom 18. februara 2010.

odabrani, procijenjeni, sprovedeni i ocijenjeni od strane PFI, a zaključice se Ugovori o podzajmovima, sve u skladu sa principima, kriterijima kvalifikovanosti i procedurama utvrđenim u Operativnom priručniku, Smjernicama za borbu protiv korupcije i Okvirom za pregled mjera za zaštitu životne sredine Svjetske banke.

- 2.2 Supsidijarno finansiranje će biti denominovano u evrima ili u KM sa iskazanim odnosom prema evru. Kamate plative prema ovom Ugovoru biće iskazane u istoj valuti.
- 2.3 Za svaki iznos Supsidijarnog finansiranja koji će se davati za finansiranje podzajma ka Korisniku, PFI će potpisati sa PIU Aneks na Ugovor o supsidijarnom finansiranju, navodeći uslove i rokove pojedinog podzajma.

ČLAN 3

Obračun i plaćanje kamate

- 3.1 Povučeni i preostali (nepodmireni) iznos Supsidijarnog finansiranja imaće kamatnu stopu jednaku prosječnoj vrijednosti EURO LIBOR-a za prethodni šestomjesečni period (kako je obračunala Banka svakog 15. juna i 15. decembra) plus marža od _____ baznih poena.
- 3.2 Ukupna kamata koju duguje PFI ka PIU biće jednaka iznosu kamate na povučene i preostale (nepodmirene) iznose svih Supsidijarnih finansiranja (za sva finansiranja podzajmova datih PFI). Kamata će dospijevati kvartalno 1. marta, 1. juna, 1. septembra i 1. decembra svake godine.
- 3.3 Kamata za Supsidijarno finansiranje će se plaćati na račun (račun revolving sredstava) koji navede PIU.
- 3.4 [Dodati druga primjenjiva plaćanja i uslove]

ČLAN 4

Otplata glavnice

- 4.1 PFI će otplatiti iznos glavnice Supsidijarnog finansiranja dospjele u skladu sa amortizacionim planovima utvrđenim u relevantnim Ugovorima o podzajmu.
- 4.2 PFI će otplatiti Supsidijarno finansiranje ili bilo koji njegov dio prije dogovorenog datuma dospjeća nakon podnošenja zahtjeva od strane PIU:
 - ukoliko je podzajam PFI ili bilo koji njegov dio prijevremeno otplaćen od strane Korisnika;
 - ako na datum dospjeća PFI ne uspije da otplati bilo koji dio Supsidijarnog finansiranja ili da plati kamatu na taj iznos, ili da izvrši bilo koje drugo dospjelo plaćanje;
 - ako PFI ili Korisnik prestanu da postoje;

- ako ovaj Ugovor raskine PIU ili PFI;
 - ako PFI ne učini da Korisnik slijedi procedure, kao što je navedeno u Operativnom priručniku, Smjernicama za borbu protiv korupcije Svjetske banke i Okvirom za pregled mjera za zaštitu životne sredine Svjetske banke.
 - ukoliko se bilo koja informacija ili dokument u vezi s ovim Ugovorom koja se tiče PFI ili podzajmova PFI pokaže neistinitom ili netačnom; i/ili ako bilo koja data informacija u vezi sa Korisnikom dokaže kao svjesno netačna; ili ako PFI u datim slučajevima nije učinila razumne napore da provjeri tačnost informacija;
- 4.3 Otplata glavnice će se plaćati kvartalno, 1. marta, 1. juna, 1. septembra i 1. decembra svake godine na račun (račun za revolving sredstva) koji odredi PIU.

ČLAN 5

Isplate

- 5.1 Prva isplata za svaki dio Supsidijarnog finansiranja izvršiće se nakon potpisivanja Ugovora o podzajmu u vezi sa finansiranjem Podzajma ka Korisniku. Isplata će se izvršiti na račun koji odredi PFI.
- 5.2 Dalje isplate će se vršiti prema procedurama isplate određenim u Operativnom priručniku i povezanom Finansijskom priručniku. Iznosi mogu biti povučeni za troškove napravljene ili koji će se napraviti u vezi sa razumnim troškom roba i usluga potrebnih za Potprojekat, uključujući finansiranje obrtnog kapitala i poštujući procedure nabavke navedene u Operativnom priručniku.
- 5.3 Za sve troškove u vezi sa kojima su povučena sredstva sa Kreditnog računa Banke i Naznačenog računa PIU, a na osnovu izvještaja o troškovima, PFI će:
- a) čuvati evidenciju i račune koji odražavaju takve troškove, uključujući dokaze prikupljene od strane korisnika koji pokazuju da su sredstva Podzajma korištena isključivo za dozvoljene troškove;
 - b) zadržati, najmanje godinu dana nakon što su PIU i Banka primili revizorski izvještaj za fiskalnu godinu u kojoj je obavljeno posljednje povlačenje sa Kreditnog računa Banke ili plaćanje sa Naznačenog računa, svu evidenciju (ugovore, naloge, fakture, račune, priznanice i ostale dokumente) koji dokazuju takve rashode;
 - c) omogućiti predstavnicima PIU i Banke da pregledaju takvu evidenciju; i
 - d) osigurati da takva evidencija i računi budu uključeni u godišnju reviziju, pomenutu u Članu 9 ovog Ugovora i da izvještaj takve revizije sadrži nezavisno mišljenje navedenih revizora u vezi sa tim da li je izvještaj o troškovima, dostavljen tokom te fiskalne godine, zajedno sa procedurama i internim kontrolama uključenim u njihovu pripremu, pouzdan u mjeri da podržava relevantna povlačenja.

- 5.4 Ukoliko PIU ili Banka, bilo kada odrede da bilo koje plaćanje: (a) nije izvršeno za dozvoljene troškove ili je izvršeno u nedozvoljenom iznosu; ili (b) nije bilo opravdano dokazima dostavljenim PIU, PFI će, odmah nakon primanja obavještenja od strane PIU: (i) obezbijediti dodatne dokaze kakve zatraže PIU ili Banka; ili (ii) položiti na račun koji odredi PIU iznos jednak iznosu koji nije bio dozvoljen ili opravdan.

ČLAN 6

Kriteriji kvalifikovanosti

6.1 PFI će osigurati ispunjavanje kriterija kvalifikovanosti u svakom trenutku, uključujući:

- održavanje vlasničke strukture u skladu sa zahtjevom “odgovarajući i ispravan” (“*fit and proper*”), i da ima kvalifikovan i iskusan menadžment, odgovarajuću organizaciju i institucionalni kapacitet za svoj specifičan profil rizika.
- da ima „dobru poziciju“ kod nadzornih organa (tj. da je u potpunosti u skladu sa povezanim prudencijalnim propisima i ostalim primjenjivim zakonima i propisima) i da ih poštuje za vrijeme trajanja Ugovora o supsidijarnom finansiranju.
- ima dobro definisane politike i pisane procedure upravljanja svim vrstama finansijskog rizika (likvidnosti, kreditne, valutne, kamatne i tržišne rizike, kao i rizike u vezi sa strukturom bilansa stanja i uspjeha).
- održavanje adekvatnosti kapitala propisane prudencijalnim propisima,
- ima adekvatnu likvidnost.
- ima pozitivnu profitabilnost i prihvatljiv profil rizika i održava vrijednost svog kapitala.
- ima adekvatan kvalitet portfolija, klasifikuje svoju aktivu i vanbilansnu izloženost kreditnom riziku i obezbjeđenje adekvatnih rezervisanja,
- ima adekvatne interne revizije i kontrole specifičnih profila rizika i odgovarajuće informatičke sisteme upravljanja.

6.2 PFI će obezbijediti da Banka kvartalno dobija od njegovog nadzornog organa informacije o sljedećem:

- Stopa adekvatnosti kapitala
- Stopa likvidnosti
- Izloženost povezanog lica
- Izloženost kredita i ograničenja koncentracije
- Stopa nekvalitetnih zajmova

ČLAN 7 **Zahtjevi implementacije**

7.1 PIU će obezbijediti, potrebnom brzinom, sredstva, objekte, usluge i druge resurse neophodne za implementaciju projekta. PFI će održavati, sa opisom zaduženja zadovoljavajućim za PIU i Banku:

(i) tehničku jedinicu odgovornu za ocjenu i nadzor sprovođenja potprojekata i upotrebu sredstava podzajama PFI za finansiranje obrtnog kapitala; i

(ii) kreditni odbor koji će biti odgovoran za evaluaciju i odobrenje zahtjeva za podzajmovima.

7.2 PFI će razmijeniti mišljenja sa, i dostaviti sve informacije PIU i Banci, u skladu sa razumnim zahtjevima od strane PIU i Banke u vezi sa napretkom njenih aktivnosti vezano za učešće u Projektu, izvršenjem njenih obaveza prema ovom Ugovoru i drugim povezanim pitanjima. PFI će odmah obavijestiti PIU o bilo kojoj situaciji koja ometa ili prijeti da ometa napredak njegovih aktivnosti prema ovom Ugovoru.

ČLAN 8 **Kreditna praksa**

8.1 PFI je dužna da vrši svoje kreditno poslovanje u svojstvu PFI i obavlja svoj rad i poslove u skladu sa odgovarajućim finansijskim standardima i praksama, sa kvalifikovanim menadžmentom i osobljem u adekvatnom broju, i u skladu sa investicionom i kreditnom politikom i procedurama koje spominje ovaj Ugovor i drugi pravni sporazumi u vezi sa implementacijom Projekta i Operativni vodič.

8.2 PFI će slijediti procedure ocjene podzajmova PFI utvrđene u Operativnom vodiču i koristiće svoja prava u vezi sa svakim takvim podzajmom na takav način da štiti svoje interese i interese MOF-a (F-BiH/RS) i Banke.

8.3 PFI će nadgledati, pratiti i izvještavati o sprovođenju Potprojekata od strane Korisnika, uključujući finansiranje obrtnog kapitala, u skladu sa dobrom bankarskom praksom i slijedeći procedure navedene u Operativnom vodiču.

8.4 PFI će:

(a) obustaviti ili ukinuti pravo Korisnika da koristi sredstva Podzajma data od strane PFI za određeni Potprojekat, ili ubrzati ili dobiti povrat cijelog ili bilo kojeg dijela iznosa navedenog Podzajma, nakon što Korisnik ne izvrši neku od svojih obaveza prema povezanom Ugovoru o podzajmu ili se ne pridržava odredbi Smjernica za borbu protiv korupcije Svjetske banke koje su primjenjive za primaoca kreditnih sredstava i Okvira za pregled mjera za zaštitu životne sredine; i

(b) tražiti od svakog Korisnika da: (i) izvršava svoje obaveze prema Ugovoru o podzajmu sa dužnom pažnjom i efikasnošću i u skladu sa propisnim tehničkim, ekonomskim, finansijskim, menadžerskim, ekološkim i društvenim standardima i

praksama zadovoljavajućim za Svjetsku banku, u skladu sa odredbama Smjernica za borbu protiv korupcije i Okvira za pregled mjera za zaštitu životne sredine Svjetske banke ; (ii) održava adekvatan broj kvalifikovanog osoblja i obezbjeđuje, neophodnom brzinom, sredstva, objekte, usluge i druge resurse neophodne za tu svrhu ; (iii) nabavlja robu, radove i usluge koji će se finansirati iz navedenog Ugovora o podzajmu u skladu sa Operativnim priručnikom; (iv) održava politike i procedure adekvatnim da bi se omogućilo da prati i ocijeni, u skladu sa indikatorima prihvatljivim Svjetskoj banci, napredak Potprojekta i postizanje svojih ciljeva ; (v) (A) održava sistem finansijskog menadžmenta i priprema finansijske izvještaje u skladu sa dosljedno primjenjenim računovodstvenim standardima prihvatljivim za Svjetsku banku, na način koji adekvatno odražava poslovanje, resurse i troškove koji se odnose na Potprojekat; i (B) na zahtjev Svjetske banke ili PIU, obezbjedi da se izvrši revizija takvih finansijskih izvještaja od strane nezavisnih revizora prihvatljivih za Svjetsku banku, u skladu sa dosljedno primjenjenim računovodstvenim standardima prihvatljivim za Svjetsku banku, i odmah dostavi tako revidirane izvještaje PIU i Svjetskoj banci; (vi) omogući PIU i Svjetskoj banci da izvrše provjeru Potprojekta, njegovog funkcionisanja i bilo koje relevantne evidencije i dokumenata; i (vii) pripremi i dostavi PIU i Svjetskoj banci sve informacije koje oni zatraže na razuman način.

ČLAN 9

Računovodstvo i revizija

9.1 PFI će voditi posebnu evidenciju i račune na adekvatan način tako da odražavaju, u skladu sa Finansijskim priručnikom za Projekat i valjanom računovodstvenom praksom, njeno poslovanje. PFI će:

- (i) dati da se izvrši revizija finansijskih izvještaja i evidencije i računa u vezi sa Projektom za svaku fiskalnu godinu, u skladu sa međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja ili primjenjivim nacionalnim standardima računovodstva i finansijskog izvještavanja, od strane nezavisnih revizora prihvatljivih Banci i PIU;
- (ii) dostaviti Banci i PIU čim bude dostupan, ali u svakom slučaju najkasnije šest mjeseci nakon završetka svake godine, izvještaj spoljne revizije u takvom obimu i stepenu detaljnosti u kojem ga Banka i PIU budu razumno zahtjevale; i
- (iii) dostaviti Banci i PIU ostale informacije u vezi sa evidencijom i računima i njihovom revizijom na način na koji ih Banka i PIU budu razumno zahtjevale.

ČLAN 10

Pokriće kreditnog rizika – sopstvena mjenica

10.1 Nakon potpisivanja ovog Ugovora, PFI će dostaviti PIU potpisanu sopstvenu mjenicu koju će PIU iskoristiti u slučaju da PFI ne uspije da blagovremeno otplati svoja dugovanja. PFI će biti saglasan da iznos sopstvene mjenice u vrijeme njenog aktiviranja bude jednak ukupnom Supsidijarnom finansiranju (koji je primila relevantna PFI) i relevantnoj dospjeloj kamati. Za iznos sopstvene mjenice će se tražiti odobrenje Banke.

ČLAN 11 **Transparentnost**

11.1. Da bi se osigurala transparentnost informacija o odobrenim podzajmovima PFI ka korisnicima, PIU će objaviti informacije na svojoj web stranici. Informacije će uključivati: (i) ime PFI; ime korisnika; (iii) iznos podzajma, datum dospjeća i grejs period; (iv) svrhu podzajma; (v) kamatu koju plaća korisnik; (vi) druge troškove i naknade koje plaća korisnik; (vi) druge relevantne informacije.

11.2 PFI je saglasna da obezbijedi neophodne informacije za ocjenu uticaja na polugodišnoj osnovi. To uključuje informacije o korisnicima podzajma, uključujući zapošljavanje, promet, izvoz i druge informacije koje PIU može razumno zatražiti.

ČLAN 12 **Rješavanje sporova**

12.1 Strane će uložiti najbolje napore da riješe mirnim putem sve sporove nastale iz ovog ili u vezi sa ovim Ugovorom ili njegovim tumačenjem. Bilo koji spor između Strana u vezi sa pitanjima koja nastanu u skladu sa ovim Ugovorom, a koje se ne mogu riješiti mirnim putem u okviru trideset (30) dana nakon što jedna od Strana primi zahtjev druge Strane za takvim sporazumnim rješenjem, bilo koja od Strana može uputiti na arbitražu. Arbitražu će obaviti _____.

ČLAN 13 **Stupanje na snagu Ugovora**

Ovaj Ugovor stupa na snagu na dan kada PIU uputi obavještenje PFI koje potvrđuje da su ispoštovani sljedeći uslovi:

- (a) Banka je odobrila ovaj Ugovor; i
- (b) Zajam IBRD je stupio na snagu

ČLAN 14 **Raskid Ugovora**

14.1 Ovaj Ugovor prestaje da važi dana 31. decembra 2014. nakon završetka Projekta. Može se prekinuti i ranije ako ga obustave ili raskinu ugovorne strane.

14.2 PFI može, putem pismenog obavještenja o raskidu upućenog PIU, raskinuti ovaj Ugovor bilo kada.

14.3 PIU može, putem pismenog obavještenja o obustavi upućenog PFI započeti suspenziju ovog Ugovora:

- ako PFI ne uspije dalje ispunjavati kriterije kvalifikovanosti za učešće;

- ako PFI ne uspije održati odgovarajuće finansijske standarde i kreditne prakse, sa kvalifikovanim menadžmentom i adekvatnim brojem osoblja;
- ako PFI ne uspije da iskoristi sredstva Supsidijarnog finansiranja za navedenu namjenu, ili ako koristi Supsidijarno finansiranje za podzajmove PFI nekvalifikovanim korisnicima za neprihvatljive projekte.
- ako PFI ne uspije da ispuni bilo koju od svojih obaveza prema ovom Ugovoru, ili bilo koju od obaveza navedenih u Operativnom vodiču u vezi sa nabavkama, provjeri zaštite životne sredine ili drugim politikama Banke pomenutim u Ugovoru o zajmu.
- ako PFI ne uspije da nastavi da poštuje primjenjive zakonske i regulatorne zahtjeve koji se odnose na njeno poslovanje.

14.4 Obavještenje o obustavi od strane PIU će navesti razloge za obustavu, i može navesti moguća popravna sredstva. Ako, nakon primanja obavještenja o obustavi od strane PIU, PFI ne uspije da ispravi razlog suspenzije u periodu od 60 dana, PIU može raskinuti ovaj Ugovor pismenim obavještenjem o raskidu upućenim PFI.

14.5 Nakon raskida ovog Ugovora, sva prava i obaveze strana prestaju da važe izuzev finansijskih obaveza PFI u skladu sa Članom 3 i 4 ovog Ugovora i obavezama PFI u skladu sa Članom 9 ovog Ugovora.

ČLAN 15 **Predstavnici i adrese**

13.1 Predstavnik PIU je:

Adresa PIU je:

13.2 Predstavnik PFI je:

Adresa PFI je:

Dogovoreno u _____(Sarajevu/Banjoj Luci), dana i godine navedenih na početku.

Potpis PIU

Potpis [PFI]

Ovlašteni predstavnik

Ovlašteni predstavnik

DODATAK 2: ANEKS NA UGOVOR O SUPSIDIJARNOM FINANSIRANJU**između****[upisati naziv FBiH/RS PIU] (“PIU”)****i****[upisati naziv PFI]**

(potpisati za svaki podzajam koji je dala ili će dati PFI, a koji će biti supsidijarno finansiran iz kreditnih sredstava Banke. Reference u tekstu se odnose na Ugovor o podzajmu PFI koji je potpisan ili će se potpisati između PFI i Korisnika u svrhu finansiranja troškova robe, usluga ili radova iz potprojekta ili za finansiranje obrtnog kapitala).

Član 1 [Verzija za finansiranje potprojekata]

Ovaj Aneks na Ugovor o supsidijarnom finansiranju br. _____ [upisati referentni broj Ugovora] potpisan _____ [upisati datum potpisivanja Ugovora] između _____ („PIU”) i _____ Banke („PFI”) je sklopljen u svrhu obezbjeđenja sredstava za podzajam PFI za finansiranje Potprojekta _____ [upisati naziv Potprojekta] za Korisnika [upisati ime Korisnika] u iznosu od _____ EUR/KM [iznos Podzajma PFI]. Opis potprojekta je priložen kao Prilog C.

Član 1 [Verzija za finansiranje obrtnog kapitala]

Ovaj Aneks na Ugovor o supsidijarnom finansiranju br. _____ [upisati referentni broj Ugovora] potpisan _____ [upisati datum potpisivanja Ugovora] između _____ („PIU”) i _____ Banke („PFI”) je sklopljen u svrhu obezbjeđenja sredstava za podzajam PFI za finansiranje obrtnog kapitala za Korisnika [ime Korisnika] u iznosu od _____ EUR/KM [iznos Podzajma PFI].

Član 2

Rok dospjeća navedenog Podzajma PFI je _____ (upisati rok dospjeća Podzajma). Grejs period je _____ (upisati trajanje grejs perioda). Valuta navedenog Podzajma je [EVRO/KM] sa plaćanjem servisiranja u EVRIMA [ili KM sa odnosom prema EVRU]. Supsidijarno finansiranje je sa identičnom valutom, rokom dospjeća i grejs periodom. Plan amortizacije za glavniciu je priložen kao Prilog A ovog Ugovora.

Član 3

Sredstva podzajma PFI će se koristiti za nabavku _____ [roba, usluga, radova], čija specifikacija je priložena kao Prilog B ovog Aneksa, uključujući i procedure nabavke koje će se koristiti.

PFI će koristiti supsidijarno finansiranje isključivo u svrhu navedenu u Prilogu B ovog Aneksa.

Član 4

PFI će otplatiti iznos glavnice povezanog Supsidijarnog finansiranja u skladu sa planom amortizacije navedenim u Prilogu A.

Kamatna stopa na iznos povučenih i preostalih (nepodmirenih) sredstava Supsidijarnog finansiranja u vezi sa ovim Podzajmom će iznositi _____.

PIU i PFI su saglasni da se plaćanje obračunatih kamata vrši kvartalno. Plaćanja će dospijevati 1. marta, 1. juna, 1. septembra i 1. decembra, počevši od _____ (upisati datum).

Plaćanja se vrše na račun _____. Iznos koji plaća PFI smatraće se plaćenim kada bude primljen na račun.

[Navesti druga plaćanja ukoliko ih ima].

Član 5

(Navesti obaveze koje su u vezi sa pružanjem informacija i drugih mogućih obaveza koje se odnose na poštovanje pravila navedenih u Operativnom priručniku, kao što su ona koja se odnose na provjeru zaštite životne sredine ili nabavku).

Ostala povezana pitanja su navedena u Ugovoru o supsidijarnom finansiranju potpisanom dana _____ (datum), o čijim uslovima su obavještene obje strane.

Za PIU

_____ (potpis)

Za PFI

_____ (potpis)

PRILOZI

Prilog A: Plan amortizacije supsidijarnog finansiranja [jednak planu amortizacije podzajma PFI].

Prilog B: Lista [roba, usluga, radova] koji će se nabaviti iz sredstava Podzajma PFI, uključujući određene procedure nabavke koje će se slijediti, u skladu sa primjenjivim Smjernicama za nabavke u Dodatku 5 Operativnog vodiča.

Prilog C: Specifikacija/opis finansiranog potprojekta PFI.

DODATAK 3: FUNKCIJE PIU

Funkcije PIU

Ključne funkcije Jedinice za implementaciju projekta (PIU), tj, najviše institucije za implementaciju kreditne linije uključuju:

- Priprema i slanje informacija o projektu prihvatljivim korisnicima.
- Potpisivanje Ugovora o supsidijarnom finansiranju sa kvalifikovanim PFI.
- Pregled i odobravanje zahtjeva za podzajmove koje primi od PFI.
- Potpisivanje Aneksa na Ugovor o supsidijarnom finansiranju u vezi sa podzajmovima PFI za odobrene potprojekte sa PFI da bi se refinansirali zajmovi koje PFI isplaćuju svojim klijentima, MSP (tj. *back-to-back*).
- Uređivanje isplata i praćenje toka kamata i glavnica od PFI.
- Praćenje poštovanja primjenjivih procedura za zaštitu životne sredine
- Praćenje poštovanja primjenjivih procedura nabavke
- Praćenje i administracija korištenja sredstva i nadzor da li PFI rade u skladu sa dogovorenim procedurama isplate
- Održavanje Naznačenog projektnog računa (DPA), priprema zahtjeva za povlačenje, održavanje lokalnog projektnog računa i vođenje zbirne evidencije o protoku sredstava.
- Priprema, kako je dogovoreno sa Bankom u obliku koji traži Banka, mjesečnih i kvartalnih izvještaja o finansijskom menadžmentu i izještaja o napretku o implementaciji projekta.
- Pravljenje aranžmana za spoljnu reviziju projektnih računa i dokumentacije, uključujući Naznačeni projektni račun, lokalni projektni račun i Izvještaj o troškovima.
- Pružanje pomoći prilikom nadzornih misija Banke.

Funkcionalne odgovornosti i aranžmani

Finansijski menadžment. PIU će voditi finansijsku evidenciju za Projekat i osiguraće adekvatno računovodstvo za obezbjeđena sredstva. PIU će pripremiti na gotovinskoj osnovi i slati polugodišnje privremene nerevidirane finansijske izvještaje (IFR) u obliku dogovorenom s Bankom, koje treba poslati u roku od 45 dana od kraja svakog polugodišta. PIU će takođe pripremiti godišnje projektne finansijske izvještaje, a koje će revidirati eksterna revizorska kuća koja je prihvatljiva za Banku. IFR će uključivati sljedeće izvještaje predstavljene u sljedećem formatu:

Izvori projekta i upotreba primljenih sredstava

- Korištenje sredstava prema rokovima zajma;
- Korištenje sredstava po zajmoprimcu;
- Izvještaj o Naznačenom računu;
- Projektni bilans stanja.

Projektno izvještavanje. PIU će dostaviti Banci mjesečne izvještaje o angažovanim sredstvima, isplatama, naplatama i neizmirenim obavezama u okviru projekta, kako je navedeno u Dodatku 8.

Praćenje PFI. Funkcija praćenja PFI uključuje: (i) *a-priori* pregled ocjena koje je dala PFI u vezi sa prihvatljivošću i kreditnom sposobnošću krajnjih korisnika za potprojekte iznad slobodnog limita i prva tri koja predstavi novokvalifikovana PFI; (ii) provjera na osnovu uzorka potprojekata ispod slobodnog limita; (iii) *a-priori* odobrenje minimalno tri nabavke u skladu sa komercijalnom praksom za svaku novu uključenu banku; (iv) nadzor nad svim ostalim nabavkama baziranim na komercijalnoj praksi na osnovu uzorka; (v) nadzor potprojekata na osnovu uzorka tokom implementacije podprojekta; (vi) prikupljanje informacija neophodnih za praćenje da li PFI i dalje ispunjavaju kvalifikacione kriterije.

Praćenje i ocjena ishoda/rezultata. Banka će ocijeniti napredak prema predloženim indikatorima kao dio nadzorne misije i putem redovnog izještavanja od strane PIU u vezi sa projektom. PIU će sastaviti mjesečne i kvartalne izvještaje Banci, kako je navedeno u Dodatku 8.

Isplate. Isplate će se vršiti na osnovu uobičajenih metoda isplate zajmova/kredita Banke (tj. sa Naznačenog računa sa naknadom izvršenom na osnovu izvještaja o troškovima ili punom dokumentacijom, ili direktnim plaćanjem sa računa Zajma). Isplate će administrirati PIU i PIU će biti odgovorna za zadržavanje prateće dokumentacije. PFI će biti obavezna da dostavi neophodnu dokumentaciju, ako i kada se to od nje zatraži.

Otplata podzajmova PFI. PIU će otvoriti poseban račun *revolving* fonda za otplaćivanje supsidijarnih zajmova PFI, koji će se koristiti za otplatu Zajma Banke ili davanje novih supsidijarnih finansiranja za zajmove PFI. PFI će biti u obavezi da otplate kamatu i glavnice podzajmova PFI kvartalno, 1. marta, 1. juna, 1. septembra i 1. decembra. PFI imaju obavezu da izvrše plaćanja PIU bez obzira da li su primili plaćanja od njihovih zajmoprimaca ili ne.

Nabavke. Nabavke će biti odgovornost zajmoprimaca PFI (tj. krajnjih korisnika). Procedure nabavke koje će se primjenjivati su navedene u Dodatku 5.

Revizije. Revizije u projektu uključuju: (i) reviziju projekta, za dvije projektne komponente kojim upravlja PIU. Revizije projekta će uključivati posebno mišljenje revizora o operacijama na Naznačenom računu. Ove revizije će uključivati potvrdu da je PIU u skladu sa finansijskim sporazumima dogovorenim u sklopu Projekta.

(ii) PIU će biti predmet eksterne revizije, u skladu sa međunarodnim računovodstvenim i revizorskim standardima, na godišnjoj osnovi. Ovu reviziju će vršiti nezavisni revizor prihvatljiv Banci, a revizorski izvještaj će biti dostavljen Banci u sklopu šest mjeseci od kraja fiskalne godine. Očekuje se da se trošak revizije ne finansira iz projekta.

(iii) Od PFI će se zahtijevati da obezbijede godišnje eksterne revizije finansijskih izvještaja (bilans stanja i bilans uspjeha) i adekvatnosti kapitala, u skladu sa uslovima dogovorenim sa Bankom, od strane renomiranih eksternih revizora prihvatljivih Banci, i ako je primjenjivo, odgovarajućim nadzornim vlastima. Eksterna revizija će činiti osnovu za ponovno ocjenjivanje finansijskog stanja i prihvatljivosti PFI, da bi se potvrdila njihova stalna kvalifikovanost za učešće.

Životna sredina. (i) *Razmatranje i odobrenje:* PFI, uz učestvovanje PIU gdje je to potrebno, su odgovorne za razmatranje i odobravanje ekoloških aspekata, kako je navedeno u Dodatku 4; (ii) *Praćenje i izještavanje:* Kao dio uobičajenih nadzornih aktivnosti PIU će obavljati

nadzorne funkcije u kancelariji i na terenu kako bi osigurala da se krajnji korisnik pridržava obaveza u vezi za zaštitom životne sredine; (iii) izvještaji o izvršenju projekta od strane PIU će uključivati dio koji se odnosi na životnu sredinu.

Upravljanje i Kreditni odbor

PIU će imati upravno tijelo sa propisnom zastupljenošću predstavnika Vlade. Predsjedavajući treba da bude poštovana i tehnički kompetentna osoba sa profesionalnim i ličnim integritetom.

Kreditni odbor, uspostavljen od strane Odbora za EAF projekat, odobrava svaki supsidijarni zajam za PFI i imaće do pet predstavnika, od kojih tri na višim menadžerskim ili stručnim pozicijama u PIU i MOF-u. Predviđeno je da dva člana trebaju biti nezavisni i tehnički kompetentni članovi, angažovani izvana.

DODATAK 4: OKVIR ZA OCJENU ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE I OBRAZAC ZA IZVJEŠTAVANJE

BOSNA I HERCEGOVINA:

Poboljšanje pristupa finansijama za mala i srednja preduzeća Okvir za pregled mjera za zaštitu životne sredine

- Ažuriran 17. septembra 2009 -

Ovaj Okvir za pregled mjera za zaštitu životne sredine (u daljem tekstu "Okvir") opisuje procedure koje će primjenjivati uključeni finansijski posrednici (PFI) na potprojekte koji će se finansirati u sklopu Projekta Poboljšanja pristupa finansijama za mala i srednja preduzeća Svjetske banke (u daljem tekstu "EAFSME Projekat") u vezi sa pitanjima Ocjene životne sredine (EA).

Pregled

Svi potprojekti koji će se finansirati u sklopu Projekta EAFSME biće predmet procesa pregleda mjera za zaštitu životne sredine od strane PFI uključujući procedure opisane u ovom Okviru. Ove procedure i zahtjevi uključuju zahtjeve za EA prema zakonima i propisima i u Federaciji BiH (FBiH) i Republici Srpskoj (RS), sigurnosnim politikama Svjetske banke o procjeni životne sredine (OP/BP/GP 4.01) i Priručnikom Svjetske banke o prevenciji i smanjenju zagađenja (PPAH).

Procjena uticaja na životnu sredinu je proces koji se sprovodi da bi se odredili mogući pozitivni ili negativni uticaji predloženih potprojekata; ocijenile mjere koje treba preduzeti za sprečavanje ili smanjivanje tih negativnih uticaja.

Za bilo koji potprojekat finansiran u okviru Projekta EAFSME, PFI su zadužene da obezbijede da su (a) sve FBiH /RS ekološke procedure i odobrenja uspostavljeni prije nego se donese konačna odluka o finansiranju u okviru Projekta, (b) dostupni potpuni prateći dokumenti, i (c) ispunjeni svi dodatni sigurnosni zahtjevi Svjetske banke.

Propisi FBiH/RS u vezi sa uticajima na životnu sredinu zahtijevaju od odgovarajućih ministarstava (Federalno ministarstvo okoliša i turizma i Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS) da odrede da li ili ne potprojekat zahtijeva detaljnu procjenu uticaja na životnu sredinu (EIA) slično projektima Svjetske banke kategorije "A". Postoje dvije situacije koje bi zahtijevale pripremu EIA: (a) potprojekat može biti na zakonskoj listi za koji je EIA obavezna, ili (b) pregledom preliminarne EIA potprojekta (dio ekološke dozvole) Ministarstvo utvrdi da je potrebna puna EIA. Ministarstvo može zatražiti djelimičnu procjenu uticaja na životnu sredinu (slično kategoriji B Svjetske banke), ili može odobriti dozvolu na osnovu podnesenog zahtjeva (Preliminarna EIA).

Bez obzira na detalje FBiH/RS procedura, bilo koji potprojekat koji je podložan punoj EIA neće biti kvalifikovan za finansiranje u okviru Projekta

Procedure procjene životne sredine potprojekta

Osam elemenata procedura potprojekta EA su navedene dolje:

- Poštovanje zahtjeva za EA u FBiH/RS
- Skrining/provjera
- Dokumentacija
- Javne konsultacije Objavljivanje
- Pregled i odobrenje
- Uslovljenost
- Praćenje i izvještavanje

Detalji procedura potrebnih za svaki od ovih elemenata su opisani u nastavku.

POŠTOVANJE ZAHTJEVA EA U FBiH/RS

Ako je projekat na zakonskoj listi i neophodna je puna EIA⁸, ili relevantno ministarstvo odredi da je potrebna puna EIA prema zahtjevima FBiH/RS, potprojekat neće biti kvalifikovan za finansiranje.

Za sve druge projekte, za koje se ne traži ekološka dozvola ili je izdana bez dodatnih dokumenata, odnosno za koje ministarstvo zahtijeva djelimičnu EIA, PFI moraju pokazati da su svi uslovi EA u FBiH/RS ispunjeni. Podzajmoprimci će biti odgovorni za ispunjavanje zahtjeva EA u FBiH/RS i potvrdu da su sva ekološka odobrenja, dozvole, licence i sl. neophodne za potprojekat dobijene od strane relevantnih vlasti kako je propisano u FBiH/RS zakonodavstvu. Ova odredba uključuje sve eventualne promjene u zakonima o zaštiti životne sredine FBiH/RS koje se mogu pojaviti tokom bilo koje faze projekta. PFI treba da provjere da u svojim projektnim dosijeima imaju: (a) svu FBiH/RS dokumentaciju u vezi sa EA, (b) službena odobrenja za dokumentaciju od odgovornih tijela za zaštitu životne sredine i (c) kopije ekološke dozvole. Ukoliko bilo koji od tih dokumenata nije u dosijeima, PFI treba da prikupe od pod-dužnika dokumente koji nedostaju.

PROVJERA

Prema FBiH/RS EA sistemu potprojekti se ocjenjuju od strane relevantnih vlasti da bi se odredilo da li je EA potrebna ili ne. Prema sistemu Svjetske banke, potprojekti će biti kategorizovani u skladu sa sljedeće četiri kategorije provjere. PFI će u bliskim konsultacijama sa PIU, kada bude potrebno, pratiti ove ocjene.

- **Kategorija I (nizak rizik):** Potprojekti čiji je očekivani uticaj na životnu sredinu neznatan, za koje nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu.
- **Kategorija II (srednji rizik):** Potprojekti s uticajima koji se mogu lako odrediti i za njih propisati standardne preventivne i/ili korektivne mjere bez pune EIA. Mjere ublažavanja su standardne i one su uglavnom dio samo dobrog rukovođenja ili dobre inženjerske prakse.
- **Kategorija III (visoki rizik – nisu kvalifikovani za finansiranje):** potprojekti koji mogu imati potencijalni i veoma značajne ili nepovratne uticaje na životnu sredinu, čiju je veličinu teško odrediti u fazi određivanja (identifikacije) projekta (oni će se vjerovatno odrediti (identifikovati) pri prvom koraku).
- **Kategorija IV (nisu kvalifikovani za finansiranje):** potprojekti ili preduzeća uključena u proizvodnju ili upotrebu opasnih ili nelegalnih materijala. (*Ova kategorija može se baviti potencijalnim potprojektima u vezi sa međunarodnim sporazumima koje BiH nije potpisala, tj. rezbarjenje slonovače, korištenje CFC, itd.*)

PFI će prvo utvrditi da li je postojeće preduzeće uključeno u proizvodnju ili izradu u određenim zabranjenim industrijama/proizvodima kako je prikazano u "IFC listi isključenja" (vidi Aneks A). Svako postojeće preduzeće ili predloženi potprojekat koji bi uključivao te industrije ili proizvode smatrao bi se kategorijom IV i bio bi neprihvatljiv za finansiranje u sklopu projekta.

⁸ Prema Zakonu o zaštiti životne sredine FBiH (Službeni glasnik FBiH 33/03) i Zakonu o zaštiti životne sredine RS (Službeni glasnik RS 553/02) sa pripadajućim podzakonskim aktima u vezi sa ta dva zakona.

Dalje, PFI će, u konsultacijama sa FBiH ili RS PIU, prema potrebi, koristiti materijale koji su prikupljeni u prethodnom odjeljku (Poštovanje zahtjeva EA u FBiH/RS), da bi procijenile potprojekat na osnovu kriterija za skrining/provjeru prikazanih u Aneksu B. Ako je određeno da potprojekat ima jedan ili više kriterija kao "visoki uticaj", PFI će dodijeliti potprojektu Kategoriju III i IV (visoki rizik). Bilo koji potprojekat kojem je dodijeljena kategorija III neće biti prihvatljiv za finansiranje u sklopu projekta.

Svaki potprojekat za koji PFI utvrdi da ima umjerene uticaje (u ograničenom obimu, privremene prirode i kojima se lako upravlja prema konvencionalnim građevinskim ili operativnim praksama) treba da bude raspoređen u Kategoriju II (srednji rizik) ili ako su uticaji mali ili toliko neznatni da nijedna naročita mjera za zaštitu životne sredine nije neophodna, PFI treba da dodijeli projektu Kategoriju I (nizak rizik).

SAMO POTPROJEKTI KATEGORIJE I ILI KATEGORIJE II ĆE BITI KVALIFIKOVANI ZA FINANSIRANJE IZ PROJEKTA SVJETSKE BANKE.

Pošto potprojekti Kategorije I nemaju zahtjeve za daljom procjenom životne sredine, ostatak ovog Okvira se odnosi samo na potprojekte Kategorije II.

Neophodno je izraditi Plan upravljanja životnom sredinom (EMP). Format za sveobuhvatni EMP se nalazi u Aneksu C. Za neke potprojekte, PFI može smatrati da su svi EMP zahtjevi za informacijama kako je prikazano u Dodatku B suvišni i da su određene stavke ili očite ili neprikladne. Za potprojekte kod kojih nakon provjere jedan broj predmeta pokaže umjeren uticaj ili se smatra da predstavljaju mogući ekološki rizik, preporučuje se puni EMP kako je predstavljeno u Aneksu B. Međutim, kod jednostavnijih projekata sa malo ili jednim uticajem koji predstavljaju umjeren uticaj, skraćeni EMP bi bio dovoljan. U minimalnom slučaju, EMP će se sastojati samo od Plana ublažavanja, te rezultata javnih konsultacija.

Podzajmoprimac je odgovoran za pripremu EMP. PFI uz pomoć relevantne PIU može pomoći podzajmoprimcu u ovom zadatku. Ako podzajmoprimac odbije da pripremi EMP, potprojekat će biti neprihvatljiv za dobijanja sredstava Projekta.

Ako je Preliminarna EIA pripremljena od strane podzajmoprimca tako da zadovolji zahtjeve procjene životne sredine FBiH/RS i PFI i dalje utvrdi skriningom/provjerom da su potprojekti kvalifikovani u skladu sa procedurom provjere Svjetske banke, ovu dokumentaciju treba koristiti za pripremu EMP. PFI treba da provjere preliminarnu EIA i EMP da bi osigurali, minimalno, konzistentnost u smislu: (a) identifikacije istih prioritetnih ekoloških pitanja, mjera za ublažavanje uticaja na životnu sredinu i odgovornosti za implementaciju (b) programa za praćenje, (c) institucionalnih aranžmana za ekološko upravljanje.

Podzajmoprimac je odgovoran za javne konsultacije. Propisi u vezi sa EA u FBiH i RS uključuju dvosmjerne javne konsultacije kao dio procedure za pripremu preliminarne EIA. PFI u konsultaciji sa relevantnom PIU, kada je to potrebno, treba da pregledaju dokumentaciju javnih konsultacija obavljenih u pripremi preliminarne EIA da bi procijenili da li dokumentacija za već obavljenju javnu konsultaciju sadrži informacije kako je navedeno u Aneksu C, Odjeljak IV (konsultacije sa lokalnim NVO i grupama na koje utiče projekat). Ako se ne prezentuju sve informacije, ali u projektu postoje manji problemi ili oni koji ne izazivaju posljedice, manje razlike u dokumentaciji mogu biti prihvatljive.

Samo u nekoliko slučajeva potprojekti mogu imati umjerene ekološke probleme, ali PFI mogu odrediti da je postojeća dokumentacija za javne konsultacije adekvatna. U tim slučajevima, PFI može tražiti od podzajmoprimca da ponovi i *pažljivo dokumentuje javne konsultacije u skladu sa zahtjevima Svjetske banke. U toj situaciji, PFI treba da omogući da nacrt EMP bude na raspolaganju javnosti kao osnova za smislen dijalog.*

Prije ili u sklopu Koraka 1- osiguranje poštovanja zahtjeva FBiH/RS - PFI će obavijestiti podzajmoprimca o zahtjevima Svjetske banke u vezi sa javnim konsultacijama, da bi se osiguralo da su javne konsultacije u skladu i sa nacionalnim zahtjevima i zahtjevima Svjetske banke.

U svim slučajevima, PFI treba da uključe dokumentaciju o javnim konsultacijama u dosije potprojekta.

OBJAVLJIVANJE

Podzajmoprimac je odgovoran za objavljivanje EMP (i nacrt EMP-a koji se koristi za konsultacije i konačni revidirani EMP nakon komentara primljenih tokom konsultacija) na javnom mjestu (biblioteka, opštinska zgrada ili zgrada vlade i sl.) u blizini mjesta projekta. Alternativno, podzajmoprimac može staviti EMP na web stranici preduzeća, i staviti obavještenje u lokalnim medijima (npr. novine) o tome gdje se može vidjeti EMP. Podzajmoprimci bi onda trebalo da pošalju pismo PFI označavajući datum, mjesto i način na koji je EMP objavljen u javnosti. PFI treba da uključi ovo pismo u dosije potprojekta.

PREGLED I ODOBRENJE

PFI je odgovorna za pregled i odobravanje EMP. Za potprojekte koji su pripremili puni EMP jer je potprojekat imao određen broj stavki za koje se pregledom pokazalo da imaju umjereni uticaj ili se smatra da predstavljaju mogući ekološki rizik, PFI treba da obezbijede EMP za PIU prije ponude odobrenja. Potprojekti bi bili kvalifikovani za EAFSME sredstva tek nakon dobijanja EMP odobrenja.

USLOVLJENOST

PFI će uključiti obavezu podzajmoprimca da poštuje zahtjeve postavljene u EMP u svaki ugovor o zajmu potprojekta. Od podzajmoprimca će se tražiti da pokaže da je uložio najbolje napore da osigura da se potprojekat sprovodi sa polaganjem pažnje na dobro ekološko upravljanje.

PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE

Kao dio uobičajenih aktivnosti nadzora, PFI će obavljati nadzorne funkcije u kancelariji i na terenu da bi osigurala poštovanje obaveza u vezi sa zaštitom životne sredine od strane podzajmoprimca, a koje su navedene u ugovoru o podzajmu. PFI će uzajamno djelovati sa relevantnim ekološkim vlastima u mjeri u kojoj je potrebno u vezi s tim.

Svi izvještaji o izvršenju potprojekta PFI, dostavljeni relevantnoj PIU, na dogovorenoj osnovi, uključivaće i dio koji se odnosi na zaštitu životne sredine. U tom dijelu PFI će provjeriti da li su ispunjeni ekološki zahtjevi ili ne, kako je detaljno navedeno u ugovoru o zajmu potprojekta. Ako zahtjevi nisu ispunjeni, PFI će obezbijediti preporuke za dalje djelovanje da bi se osiguralo pridržavanje. Zavisno od ozbiljnosti stepena nepridržavanja, PFI će uložiti poseban napor da pomogne podzajmoprimcu da preduzme korektivne mjere.

ANEKS A: LISTA ISKLJUČENJA U VEZI SA PROJEKTOM SVJETSKE BANKE ZA MSP

- Proizvodnja ili trgovina bilo kojim proizvodom ili djelatnost koja se smatra nezakonitom prema lokalnim zakonima ili propisima ili međunarodnim konvencijama i sporazumima, ili je predmet međunarodnih zabrana, kao što su lijekovi, pesticidi/herbicidi, supstance koje oštećuju ozonski omotač, polihlorovani bifenili (PCB), divlje biljke i životinje ili proizvodi koje reguliše CITES
- Proizvodnja ili trgovina oružjem ili municijom
- Proizvodnja ili trgovina alkoholnim pićima (osim piva i vina)
- Proizvodnja ili trgovina duvanom
- Kockanje, kazina i slična preduzeća
- Proizvodnja ili trgovina radioaktivnim materijalom (to se ne odnosi na kupovinu medicinske opreme, opreme za kontrolu kvaliteta (mjerjenje) i bilo koje opreme koja sadrži izvor zračenja koji po mišljenju IFC nije značajan i/ili je adekvatno zaštićen).
- Proizvodnja ili trgovina nevezanih azbestnih vlakana. To se ne odnosi na kupovinu i korištenje vezanih azbest-cementnih ploča gdje je sadržaj azbesta manji od 20%.
- Ribolov (mrežama) potegačama u morskome okruženju korištenjem mreža dužih od 2.5 km
- Proizvodnja ili djelatnosti koje uključuju štetne ili izrabljujuće vidove prisilnog rada/nasilnog rada djece
- Komercijalna sječa drva za upotrebu u primarno tropskim vlažnim šumama
- Proizvodnja ili trgovina drvetom i drvoprerađivačkim proizvodima koji ne potiču iz kontrolisano uzgajanih šuma

Za aktivnosti mikrofinansiranja dodati

- Proizvodnja ili aktivnosti koje uključuju štetne ili izrabljujuće vidove prisilnog/štetnog rada djece
- Proizvodnja, trgovina, skladištenje ili transport značajnih količina opasnih hemikalija, ili industrijska upotreba opasnih hemikalija (uključuje benzin, kerozin, i druge naftne derivate)
- Proizvodnja ili aktivnosti koje ugrožavaju imanja koja su u posjedu lokalnog stanovništva, ili na koja polažu zakonsko pravo, bez temeljno dokumentovanog pristanka tog stanovništva

Takođe dodati

- Kupovina zemljišta
- Trgovina na veliko i malo koja ne stvara dodanu vrijednost
- Izgradnja stambenih i poslovnih prostora u komercijalne svrhe
- Nabavka, skladištenje, trgovina ili upotreba pesticida ili bilo kojih drugih opasnih hemikalija koje zahtijevaju kontrolisanu upotrebu
- Nabavka polovne opreme i robe za veleprodaju i maloprodaju

ANEKS B: KRITERIJI ZA EKOLOŠKU PROVJERU/SKRINING POTPROJEKTA**Lista za provjeru se treba popuniti i sačuvati u evidenciji**

Izmjene ili proširivanje postojećeg postrojenja

KRITERIJ	DA	NE	Komentar kreditnog referenta
Postojeće preduzeće (Povezani projekat)			
Da li postojeće preduzeće posjeduje važeću dozvolu za rad, odobrenja, licence, itd.? Ako ne, molimo pojasnite. Dozvole koje treba provjeriti uključuju: - Građevinsku dozvolu - Dozvolu za rad/korištenje - Urbanističku saglasnost - Ekološku dozvolu - Vodoprivrednu dozvolu			
<i>Ako ne, da li će se ulaganje koristiti za rješavanje ovog problema?</i>			
Da li postojeće preduzeće ima ili očekuje (ili je zakonski zahtjev da ima) ekološku dozvolu?			
Da li će potprojekat finansirati aktivnosti koje će voditi ka povećanju kapaciteta aktivnosti za koje je potrebna ekološka dozvola?			
Da li rad postojećeg preduzeća nalažu posebne odredbe FBiH/RS propisa u vezi sa zaštitom životne sredine koji se odnose na vode, vazduh i rukovanje čvrstim otpadom (ovlašćenih putem odredbi u ekološkim ili vodoprivrednim dozvolama)? Ako ne, molimo da pojasnite.			
<i>Ako ne, da li će se ulaganje koristiti za rješavanje ovog problema?</i>			
Da li postoje značajne neizmirene obaveze za ekološke takse, novčane kazne ili neke druge ekološke odgovornosti (npr. aktuelan sudski postupak u vezi sa pitanjem zaštite životne sredine, itd.) Ako da, molimo pojasnite.			
<i>Ako da, da li će se ulaganje koristiti za rješavanje ovog problema?</i>			
Da li su zabilježene žalbe lokalnih grupa ugroženih stanovnika ili nevladinih organizacija u vezi sa stanjem postrojenja?			
<i>Ako je to slučaj, da li će se ulaganje koristiti za rješavanje ovog problema??</i>			
Predloženi potprojekat			
Da li će potprojekat proizvoditi otpadne vode i/ili da li bi bile neophodne mjere za kontrolu zaštite životne sredine da bi se osiguralo poštovanje FBiH/RS standarda::			
Da li će potprojekat proizvoditi emisije zagađivača vazduha i/ili da li bi bile neophodne mjere za kontrolu zaštite životne sredine da bi se osiguralo poštovanje FBiH/RS standarda?			
Da li će potprojekat stvarati nivo buke koji bi zahtijevao mjere za kontrolu zaštite životne sredine da bi se osiguralo poštovanje FBiH/RS standarda? Da li će nivo buke uticati na posebno osjetljive receptore (prirodna staništa, bolnice, škole, centri lokalne populacije)			
Da li će potprojekat trošiti, skladištiti, proizvoditi ili koristiti opasne materije koje: • zahtijevaju posebne dozvole • zahtijevaju stručno ili ovlašteno osoblje			

<ul style="list-style-type: none"> • su zabranjene ili nezakonite u EU ili zapadnim zemljama • je teško, skupo i komplikovano kontrolisati • nisu u skladu sa PPAH preporukama • mogu prouzrokovati zagađenje zemlje i vode ako adekvatne kontrolne mjere nisu uspostavljene 			
<p>Da li će se potprojekat proizvesti otpad za koji su potrebne posebne mjere upravljanja putem licenciranih agencija? (u slučaju nabavke nove opreme, da li će starom opremom upravljati ovlaštena i licencirana kompanija ili agencija za upravljanje otpadom?)</p>			
<p>Da li će se potprojekat nalaziti unutar ili u blizini zvanično zaštićenih zona ili zona koje Vlada razmatra za stavljanje pod zvaničnu zaštitu?</p>			
<p>Da li će potprojekat potencijalno ugroziti područja od poznatog značaja za mjesno, regionalno ili nacionalno kulturno naslijeđe? (Tokom javne konsultacije, od lokalnog stanovništva treba tražiti da pruže informacije o lokacijama ili građevinama koje se ne nalaze na zvaničnim listama, ali koje smatraju značajnim i za koje misle da trebaju biti zaštićene)</p>			
<p>Da li su lokalno stanovništvo ili neka NVO izrazili zabrinutost zbog uticaja potprojekta na životnu sredinu ili izrazili protivljenje?</p>			
<p>Da li postoji bilo koji drugi aspekt potprojekta koji bi – putem normalnog poslovanja ili pod posebnim uslovima – prouzrokovali rizik ili imali uticaj na životnu sredinu, stanovništvo ili bi se moglo smatrati kao smetnja?</p>			

Formular popunio (Klijent):

Datum:	
Ime:	
Funkcija:	
Potpis:	
Pečat:	

Formular provjerio (Kreditni referent Banke):

Datum:	
Ime:	
Funkcija:	
Potpis:	

Obrazac liste za provjeru koji PFI koristi za pregled**(Obrazac ne dijeliti sa Klijentom ili dalje distribuirati)**

Izmjene ili proširivanje postojećeg postrojenja

KRITERIJ	DA	NE	Komentar kreditnog referenta
Postojeće preduzeće (Povezani projekat)			
Da li postojeće preduzeće posjeduje važeću dozvolu za rad, odobrenja, licence, itd.? Ako ne, molimo pojasnite. Dozvole koje treba provjeriti uključuju: - Građevinsku dozvolu - Dozvolu za rad/korištenje - Urbanističku saglasnost - Ekološku dozvolu - Vodoprivrednu dozvolu			
<i>Ako ne, da li će se ulaganje koristiti za rješavanje ovog problema?</i>			
Da li postojeće preduzeće ima ili očekuje (ili je zakonski zahtjev da ima) ekološku dozvolu?			
Da li će potprojekat finansirati aktivnosti koje će voditi ka povećanju kapaciteta aktivnosti za koje je potrebna ekološka dozvola?			
Da li rad postojećeg preduzeća nalažu posebne odredbe FBiH/RS propisa u vezi sa zaštitom životne sredine koji se odnose na vode, vazduh i rukovanje čvrstim otpadom (ovlašćenih putem odredbi u ekološkim ili vodoprivrednim dozvolama)? Ako ne, molimo da pojasnite.			
<i>Ako ne, da li će se ulaganje koristiti za rješavanje ovog problema?</i>			
Da li postoje značajne neizmirene obaveze za ekološke takse, novčane kazne ili neke druge ekološke odgovornosti (npr. aktuelan sudski postupak u vezi sa pitanjem zaštite životne sredine, itd.) Ako da, molimo pojasnite.			
<i>Ako da, da li će se ulaganje koristiti za rješavanje ovog problema?</i>			
Da li su zabilježene žalbe lokalno ugroženih stanovnika ili grupa ili nevladinih organizacija u vezi sa stanjem postrojenja?			
<i>Ako je to slučaj, da li će se ulaganje koristiti za rješavanje ovog problema??</i>			
Predloženi potprojekat			
Da li će potprojekat proizvoditi otpadne vode i/ili da li bi bile neophodne mjere za kontrolu zaštite životne sredine da bi se osiguralo poštovanje FBiH/RS standarda::			
Da li će potprojekat proizvoditi emisije zagađivača vazduha i/ili da li bi bile neophodne mjere za kontrolu zaštite životne sredine da bi se osiguralo poštovanje FBiH/RS standarda?			
Da li će potprojekat stvarati nivo buke koji bi zahtijevao mjere za kontrolu zaštite životne sredine da bi se osiguralo poštovanje FBiH/RS standarda? Da li će nivo buke uticati na posebno osjetljive receptore (prirodna staništa, bolnice, škole, centri lokalne populacije)			
Da li će potprojekat trošiti, skladištiti, proizvoditi ili koristiti opasne materije koje: • zahtijevaju posebne dozvole • zahtijevaju stručno ili ovlašteno osoblje			

<ul style="list-style-type: none"> • su zabranjene ili nezakonite u EU ili zapadnim zemljama • je teško, skupo i komplikovano kontrolisati • nisu u skladu sa PPAH preporukama • mogu prouzrokovati zagađenje zemlje i vode ako adekvatne kontrolne mjere nisu uspostavljene 			
Da li će se potprojekat proizvesti otpad za koji su potrebne posebne mjere upravljanja putem licenciranih agencija? (u slučaju nabavke nove opreme, da li će starom opremom upravljati ovlaštena i licencirana kompanija ili agencija za upravljanje otpadom?)			
Da li će se potprojekat nalaziti unutar ili u blizini zvanično zaštićenih zona ili zona koje Vlada razmatra za stavljanje pod zvaničnu zaštitu?			
Da li će potprojekat potencijalno ugroziti područja od poznatog značaja za mjesno, regionalno ili nacionalno kulturno naslijeđe? (Tokom javne konsultacije, od lokalnog stanovništva treba tražiti da pruže informacije o lokacijama ili građevinama koje se ne nalaze na zvaničnim listama, ali koje smatraju značajnim i za koje misle da trebaju biti zaštićene)			
Da li su lokalno stanovništvo ili neka NVO izrazili zabrinutost zbog uticaja potprojekta na životnu sredinu ili izrazili protivljenje?			
Da li postoji bilo koji drugi aspekt potprojekta koji bi – putem normalnog poslovanja ili pod posebnim uslovima – prouzrokovali rizik ili imali uticaj na životnu sredinu, stanovništvo ili bi se moglo smatrati kao smetnja?			

Ovaj obrazac koristi kreditni referent komercijalne banke da bi provjerio odgovore koje je dao **Klijent** u praznom formularu za provjeru, a koji je potpisao i pečatom ovjerio **Klijent**. Kreditni referent će zabilježiti u desnoj koloni da li su odgovori u zasijenčenom polju ili ne i potvrdiće svoju provjeru formulara stavljanjem potpisa na formular. Ukoliko je osijenčeno više od jednog polja, kreditni referent će tražiti od klijenta da pripremi EMP obrazac i dostavi ga banci prije nego što se popunjena prijava pošalje na pregled u PIU, a nakon toga Svjetskoj banci.

Jedan ili više odgovora u crvenom polju bi klasifikovao potprojekat u Kategoriju II (Klijent mora izraditi EMP i predati ga na pregled). Ako nisu označena crvena polja, potprojekat pripada Kategoriji I. Projekti Kategorije III nisu prihvatljivi za finansiranje i bili bi provjereni ili putem poštovanja zahtjeva FBiH/RS ili odredbi Svjetske banke navedene u ovom dokumentu.

ANEKS C: FORMAT PLANA ZA UPRAVLJANJE ŽIVOTNOM SREDINOM (EMP)

PLAN ZA UBLAŽAVANJE POSLJEDICA

Faza	Problem	Mjera ublažavanja	Cijena ublažavanja (ako je značajna)	Nadležnost*
Izgradnja				
Rad				

One stavke za koje je nadležan izvođač radova treba da budu navedene u dokumentaciji ponude.

PLAN PRAĆENJA

Faza	Koji parametar treba nadzirati?	Gdje se nalazi parametar koji treba nadzirati?	Kako Treba nadzirati parametar / vrsta opreme za monitoring?	Kada Treba nadzirati parametar – koliko često, neprekidno?	Troškovi nadzora Koja je cijena opreme za nadzor ili visina naknade unajmljenog izvođača?	Nadležnost
Izgradnja						
Rad						

INSTITUCIONALNI ARANŽMANI

Za održavanje uspješnog rada na mjerama očuvanja životne sredine, potrebno je ukratko opisati, a potom grafički prikazati organizaciju u smislu korištenja podataka dobivenih tokom monitoringa: ko sakuplja podatke, ko ih analizira, ko priprema izvještaje, kome ih šalje i koliko često, i kome ih onda ta osoba šalje, odnosno, šta radi sa primljenim informacijama – ko ima ovlaštenje da troši, zatvara, mijenja operacije, itd. Ovakve informacije se navode u koloni „Institucionalna nadležnost“ u tabeli koja slijedi.

Aktivnost	Institucionalna nadležnost
Prikupljanje podataka monitoringa	
Izgradnja	Izgradnja (iz “Monitoring plana”)
Rad	Rad (iz “Monitoring plana”)
Analiza podataka	
Izgradnja	Izgradnja
Rad	Rad
Priprema izvještaja o životnoj sredini	
Izgradnja	Izgradnja
Rad	Rad
Prijem/učestalost izvještaja o životnoj sredini (ko prima izvještaje/koliko često)	
Izgradnja	
Rad	
Rukovodstvena aktivnost	
Izgradnja	Izgradnja
Rad	Rad

KONSULTACIJA SA LOKALNIM NVO I GRUPAMA GRAĐANA POVEZANIH SA PROJEKTOM

Potrebna je dokumentacija o slijedećem:

- Načinu na koji je objavljeno obavještenje o konsultaciji: koji medij(i), datum(i), opis ili primjerak obavještenja
- Datum(i) održane konsultacije/konsultacija
- Lokacija održane konsultacije/konsultacija
- Ko je pozvan

Ime, organizacija ili zanimanje, telefon/fax/e-mail /adresa (kuća i/ili kancelarija)

- Ko je prisustvovao
- Ime, organizacija ili zanimanje, telefon/fax/e-mail/adresa (kuća i/ili kancelarija)
- Program/raspored sastanka

Šta će biti predstavljeno i ko će vršiti predstavljanje

- Sažetak zapisnika sa sastanka (komentari, pitanja i odgovori prezentatora)
- Spisak donesenih odluka, i svih dogovorenih aktivnosti, sa navedenim rasporedima, rokovima i podjelom odgovornosti.

Izvještaj o zaštiti životne sredine

Preduzeće zajmoprimac:	
Kontakt osoba:	
Grad	
Originalni iznos kredita:	
Ekološka dozvola datirana:	
Izdana od strane:	
EMP završen/dostavljen dana:	
Zbirne mjere ublažavanja iz EMP:	
Mjera:	Status implementacije:
Posjeta lokaciji (datum):	
Molimo navesti glavne razloge zabrinutosti za očuvanje životne sredine koje se razlikuju od mjera predloženih u EMP:	
Molimo navesti predložena poboljšanja:	
Projekat je u potpunosti u skladu sa:	DA Djelimično – preporučuje se poboljšanje NE
Potpis referenta i datum:	

DODATAK 5: SMJERNICE ZA NABAVKE

Pozadina

Smjernice za nabavke Svjetske banke

Nabavka roba, radova i usluga u sklopu projekata koje finansira Svjetska banka provodi se u skladu sa sljedećim smjernicama nabavke:

- Robe i radovi: Nabavka iz sredstava zajma IBRD i IDA kredita (maj 2004, revidirano oktobra 2006)
- Konsultantske usluge: Izbor i zapošljavanje konsultanata od strane zajmoprimaca Svjetske banke (maj 2004, revidirano oktobra 2006).

Ove smjernice su uključene po redoslijedu spominanja u ugovoru o finansiranju i pravno su obavezujući za stranke u tim ugovorima.

Smjernice za nabavku se zasnivaju na principu ekonomičnosti, efikasnosti i transparentnosti u implementaciji projekta, te mogućnosti za sve kvalifikovane ponuđače da se nadmeću. Da bi se osiguralo poštovanje ovih principa, Banka traži korištenje konkurentskih procedura, kao što su međunarodno i nacionalno konkurentsko nadmetanje, oglašavanje konsultantskih pozicija. Smjernice se bave u određenoj mjeri procedurama koje treba slijediti u međunarodnom nadmetanju.

Glavna svrha ovih smjernica je da se obavijeste sve zainteresovane strane, koje sprovode projekte finansirane od strane IBRD, o aranžmanima za nabavku roba i radova i povezanih usluga, i da se definišu procedure za odabir, ugovaranje i praćenje rada konsultanata potrebnih za takve projekte.

Nabavka polovne robe nije prihvatljiva za finansiranje iz sredstava FA.

Pravila za nabavke korišćenjem lokalne komercijalne prakse

Opšte pravilo za korišćenje lokalne komercijalne prakse je da se nabave robe, radovi i usluge po najnižim cijenama u skladu sa minimalnim zahtjevima kvaliteta.

Ugovori se dodjeljuju kroz poređenje tri do pet ponuda zavisno od vrijednosti ugovora, na osnovu kombinacije kriterija za procjenu kao što su cijena, kvalitet, isporuka, održavanje, komercijalni uslovi i referenca za ranija izvršenja.

Neka preduzeća često preferiraju da dodijele ugovore putem direktne nagodbe bez tenderske procedure. U slučaju roba, praksa je da se pripreme tehničke specifikacije i zatraže ponude sa lokalnog i/ili međunarodnog tržišta.

U slučaju srednjih i/ili velikih poslova, tehničke specifikacije obično pripremaju konsultantske kompanije i ponude prikupljaju kvalifikovani izvođači. Za manje poslove se uopšteno ide na tender na osnovu paušalnog iznosa prikupljanjem ponuda od većeg broja lokalnih izvođača. Kada su potrebne oprema i mašine za širenje postojećih postrojenja, kupci uglavnom preferiraju vlasničku robu iz jednog izvora zbog standardizacije i minimizacije troškova rada i održavanja.

Pravila za direktno ugovaranje

U slučaju nabavke artikala sa pravom vlasništva kao što su licencirani materijali, neophodni materijali dostupni jedino od proizvođača. Ovaj metod se takođe može koristiti kada postoji samo jedan dobavljač, izvođač ili konsultant u području sprovođenja projekta i u okolnim područjima, i kada je utvrđeno da dobijanje ponuda iz drugih lokacija neće imati dodatnu vrijednost i rezultiraće većim troškom usljed transporta, itd.

Koraci koje treba slijediti:

- ◆ Pripremiti procjenu troškova robe ili radova koje je potrebno nabaviti;
- ◆ Poslati ugovorne uslove dobavljaču;
- ◆ Osigurati da su cijene koje se naplaćuju najmanje jednake onima koje dobavljač naplaćuje svojim drugim kupcima; i
- ◆ Potpisati ugovor.

Nabavka ispod US\$10,000**Poređenje cijena za robu*****Koraci koje treba slijediti:***

- ◆ Odrediti tip potrebne opreme, njenih količina, kao i vrijeme dostavljanja;
- ◆ Pripremiti listu dobavljača (za ovu svrhu koristiti registar dobavljača, ukoliko je dostupan);
- ◆ Dobiti informacije o dostupnosti neophodnih roba ili telefonskim putem ili lično od strane dobavljača;
- ◆ Voditi evidenciju u bilježnici sa informacijama koje se odnose na dobavljače, cijene, itd;
- ◆ Nabaviti brošure i liste cijena ukoliko su dostupne od dobavljača; ukoliko nisu nabaviti cijene telefonskim putem ili lično;
- ◆ Razmatrati kvalitet robe, da li su artikli lako dostupni, koliko će iznasti finalni trošak, itd;
- ◆ Uporediti cijene sa referentnom bazom podataka sa jediničnim cijenama, ukoliko je dostupno;
- ◆ Pregovarati o cijenama ukoliko su veće od tržišnih cijena;
- ◆ Pripremiti kratak evaluacioni izvještaj koji pokazuje imena dobavljača od kojih su dobijene cijene i obrazloženje izbora dobavljača na osnovu kvaliteta i dostupnosti robe i cijene;
- ◆ Platiti dobavljače;
- ◆ Dobiti pisanu priznanicu od dobavljača; i
- ◆ Čuvati sve dokumente, uključujući listu dobavljača, priznanice, itd u dosijeu.

Poređenje cijena za radove***Koraci koje treba slijediti:***

- ◆ Pripremiti dokumente koji se uobičajeno pripremaju za takve radove.
- ◆ Odrediti vrijeme potrebno za izvršenje
- ◆ Pripremiti listu dobavljača (za ovu svrhu koristiti registar dobavljača, ukoliko je dostupan);
- ◆ Ako je moguće, poslati pripremljene dokumente na nekoliko dobavljača da bi se dobile minimalno tri ponude;
- ◆ Ako nije moguće dobiti pisane ponude, pozvati najmanje tri izvođača sa liste, jednog po jednog, razgovarati sa njima i saznati njihove cijene;

- ◆ Zapisati sve informacije u bilježnicu;
- ◆ Pripremiti kratak izvještaj koji pokazuje imena dobavljača od kojih su dobijene cijene, uključujući usporedbu cijena, vrijeme potrebno za izvršenje, kao i opravdanje izbora jednog od njih;
- ◆ Nabaviti pisane priznanice za plaćanja od izvođača;
- ◆ Potvrditi da su radovi uspješno završeni; i
- ◆ Čuvati sve dokumente, uključujući liste izvođača, priznanice, itd. u dosijeu.

Izbor konsultanata

Koraci koje treba slijediti:

- ◆ pripremiti opis poslova ako će se odabirati pojedinac kao konsultant, ili opis zadataka i dužnosti ukoliko se odabira konsultantska kuća;
- ◆ pripremiti listu potencijalnih osoba ili firmi (ako je moguće, po tri). Koristiti registar konsultanata, ako je dostupan;
- ◆ odabrati najboljeg kandidata (pojedince/firmu);
- ◆ kontaktirati odabranog kandidata;
- ◆ pregovarati ugovorne uslove i rokove; i
- ◆ potpisati jednostavan ugovor;
- ◆ nadzirati izvršenje poslova od strane konsultanta;
- ◆ osigurati da se plaćanja vrše prema dogovorenim rezultatima/ishodima

Direktno ugovaranje ili jedan izvor

U slučaju nabavke artikala sa pravom vlasništva, kao što su licencirani materijali, neophodni materijali dostupni samo kod proizvođača, proširenje postojećeg ugovora o dodatnim radovima. Ovaj metod se takođe može koristiti kada postoji samo jedan dobavljač, izvođač ili konsultant.

Nabavka preko US\$10,000

Kupovina roba i usluga

Ovaj metod se koristi za lako dostupnu robu “sa police” ili robu standardnih specifikacija, ili jednostavnih građevinskih radova male vrijednosti. Slijediće se sljedeći koraci:

Koraci koje treba slijediti:

- ◆ Dogovoriti listu neophodnih robnih artikala (uključujući i količine) ili radove;
- ◆ Pripremiti tehničke specifikacije;
- ◆ Pripremiti listu dobavljača i izvođača radova dovoljnu da se stvori dobra konkurencija i da se dobiju bar tri ponude, po potrebi.
- ◆ Pripremiti Poziv za ponude cijena (ITQ) koristeći uzorke u Prilogu 1 za robu i Prilogu 5 za radove;
- ◆ Poslati ITQ dobavljačima i izvođačima radova;
- ◆ Osigurati da se ispoštuje zahtjev o dobijanju minimalno tri ponude;
- ◆ Primiti ponude u roku, otvoriti ih i evaluirati;
- ◆ Pripremiti izvještaj o evaluaciji koristeći Prilog 4 za robe i Prilog 4 za radove; napraviti preporuku za dodjelu ugovora;
- ◆ Potpisati ugovor;
- ◆ Primiti i ispitati robu i obaviti plaćanja prema narudžbenici; i
- ◆ Čuvati sve dokumente u dosijeu.

Izbor firme na osnovu kvalifikacije konsultanta

Koraci koje treba slijediti:

- ◆ Pripremiti nacrt opisa dužnosti/zadataka, uključujući procjenu budžeta u smislu osoba/dana (sedmice, mjeseci, šta god da je primjenjivo), trajanje angažmana, itd.,
- ◆ Utvrditi evaluacione kriterije;
- ◆ Tražiti elektronskim putem izjave zainteresovanosti i kvalifikacione informacije o iskustvima i sposobnostima konsultanata relevantnim za angažman,
- ◆ Putem evaluacije uspostaviti rang-listu firmi koje su izrazile zainteresovanost
- ◆ Odabrati firmu koja je na vrhu rang-liste sa najboljim kvalifikacijama i referencama;
- ◆ Pripremiti Zahtjev za prijedlog;
- ◆ Pregledati prijedloge i pripremiti se za pregovore;
- ◆ Potpisati ugovor;
- ◆ Čuvati sve dokumente u dosijeu.

PRILOZI

Prilog 1 /Nabavka robe / Poziv za ponudu cijena

Poziv za ponudu cijena (ITO) br:

Datum:

Naziv projekta:

PFI:

Za:

Poštovani,

1. Pozivamo vas da dostavite vašu ponudu cijena za nabavku sljedećih artikala:

- (i)
- (ii)
- (iii)
- (iv)

Informacije o tehničkim specifikacijama i potrebnim količinama su u prilogu.

2. Da bismo vam pomogli u pripremi vaše ponude cijena prilažemo potrebne specifikacije, količine i crteže, obrazac za podnošenje ponude i formular nacrtu ugovora.

3. Možete dati ponudu za bilo koji artikl ili više artikala prema ovom pozivu. Svaki artikl će se ocjenjivati odvojeno, a svaki ugovor dodjeljivati posebno firmi/firmama koje ponude najmanju evaluiranu cijenu za svaki artikl ili *morate navesti cijenu za sve artikle prema ovom Pozivu. Ponude cijena će se evaluirati za sve artikle zajedno i ugovor dodijeljen firmi koja ponudi najniži evaluirani ukupni trošak svih artikala*).

{Napomena: Kupac treba da odabere jednu od dvije opcije i obriše onu koja nije primjenjiva}

4. Vaša ponuda cijene na priloženom obrascu može biti dostavljena putem faksa ili elektronski na sljedeću adresu: *[upisati adresu]*

5. Vašu ponudu treba da prati adekvatna tehnička dokumentacija i katalog/katalozi i drugi štampani materijali ili relevantne informacije za svaki ponuđeni artikl, uključujući imena i adrese firmi koje pružaju servisne usluge u Bosni i Hercegovini.

6. Rok za primanje vaše ponude/ponuda od strane Kupca na adresama naznačenim u Paragrafu 5 je: *[upisati datum]*

7. Vaša ponuda/ponude treba da budu dostavljeni prema sljedećim uputstvima i u skladu sa priloženim Ugovorom. Priloženi uslovi i rokovi isporuke su sastavni dio ovog Ugovora.

(i) CIJENE: Cijene treba da budu navedene za isporuku tipa **CIP** - Carriage and Insurance Paid to (*place of destination*) – **prevoz i osiguranje plaćeno do (odredište)** za uvezenu robu ili **EXW** (ex works) - **franko fabrika** za lokalno opskrbljenu robu plus cijena isporuke do odredišta, u skladu sa INCOTERMS, 2000. Cijene se mogu navesti u bilo kojoj valuti zemlje članice Banke, uključujući evro, ali ne više od tri valute.

(ii) EVALUACIJA PONUDA: Ponude za koje se utvrdi da u značajnoj mjeri odgovaraju tehničkim specifikacijama ocijeniće se poređenjem cijena putem pretvaranja njihove

CIP/EXW cijene (plus cijena isporuke do odredišta, uključujući i nepredviđene troškove kao osiguranje, itd.) u KM.

U evaluaciji ponuda, Kupac će odrediti za svaki prijedlog evaluiranu cijenu prilagođavanjem ponudene cijene putem korekcije za bilo koju aritmetičku grešku kako slijedi:

(a) gdje postoji razlika između navedenog iznosa u brojevima i slovima, iznos u slovima će preovladati;

(b) gdje postoji razlika između jedinične cijene i ukupne cijene artikala u nizu koja nastane usljed množenja jedinične mjere sa količinom, preovladaće navedena jedinična mjera;

(c) ako dobavljač odbije da prihvati ispravku, njegova ponuda će biti odbijena.

Pored navedene cijene, evaluirana cijena će uključivati:

- Sve carinske dažbine, uvozne i druge poreze i naknade koje se primjenjuju za robu uvezenu u Bosnu i Hercegovinu, i
- PDV u Bosni i Hercegovini .

(iii) DODJELA NARUDŽBENICE: Narudžbenica će biti upućena onom ponuđaču koji ponudi najmanju evaluiranu cijenu i koji ispunjava potrebne standarde tehničkih i finansijskih sposobnosti. Uspješni ponuđač će potpisati Ugovor prema priloženom obrascu ugovora i uslovima i rokovima isporuke.

(iv) VALIDNOST PONUDE: Vaša ponuda/ponude treba da budu važeće za period od četrdesete i pet (45) dana od roka za prijem ponude/ponuda naznačenih u Paragrafu 5 ovog Poziva za ponude cijena.

8. Dalje informacije se mogu dobiti od *[napisati adresu]*

Telefon:

Faks:

E-mail:

9. Molimo potvrdite prijem ovog Poziva kao i to da li ćete dostaviti vašu ponudu/ponude ili ne.

Srdačno,

Prilog 2 / Nabavka robe / Obrazac Ugovora

OBRAZAC UGOVORA

**OVAJ UGOVOR broj _____ zaključen dana _____, ____ 2010, između
_____ (u daljem tekstu "Kupac") s jedne strane i
_____ (u daljem tekstu "Dobavljač") s druge strane.**

BUDUĆI DA je Kupac dostavio poziv za ponude cijena za _____ (opis robe) koju će isporučiti Dobavljač, tj. Ugovor _____, (u daljem tekstu pod nazivom "Ugovor") i prihvatio je Ponudu Dobavljača za isporuku roba prema Ugovoru u iznosu od _____ (_____) u daljem tekstu "Ugovorna cijena".

OVAJ UGOVOR POTVRĐUJE kako slijedi:

1. Smatraće se da sljedeći dokumenti čine i razumijevaju se i tumače kao dio ovog ugovora, to jest:
 - a) Poziv za ponudu cijena; Uslovi i rokovi isporuke, tehnička specifikacija;
 - b) Dodatak (ako je to primjenjivo);
2. Uzimajući u obzir plaćanja koja treba da izvrši Kupac Dobavljaču kako je ovdje pomenuto, Dobavljač ovim dokumentom zaključuje Ugovor sa Kupcem da izvrši i finalizira isporuku prema Ugovoru i ispravi bilo koje nedostatke koji proizađu u skladu sa odredbama ovog Ugovora.
3. Kupac je saglasan da, u vezi sa isporukom robe i prihvatanjem Ugovora i ispravkom nedostataka koji proizađu iz njega, plati Ugovornu cijenu u skladu sa Uslovima plaćanja propisanim Ugovorom.

Potpis i pečat Kupca:
Za i u ime

Potpis i pečat Dobavljača:
Za i u ime

Ime ovlaštenog predstavnika

Ime ovlaštenog predstavnika

Uslovi i rokovi isporuke1. Cijene i plan isporuke

<u>S. br.</u>	<u>Stavka br.</u>	<u>Količina</u>	<u>Jedinična cijena</u>	<u>Ukupna cijena</u>	<u>Vrijeme isporuke</u>
1.					
2.					

{Napomena: U slučaju razlike između jedinične cijene i ukupne cijene proizašle iz jedinične cijene, preovlađaće jedinična cijena}

<u>Rezervni dijelovi</u>	}	
<u>Alat i dodatna oprema</u>	}	
<u>Priručnici</u>	}	navesti, ako je primjenjivo.
<u>Zahtjevi održavanja</u>	}	

2. Fiksna cijena: Cijene naznačene gore su čvrste i fiksne i nisu predmet bilo kakve korekcije tokom izvršavanja ugovora.
3. Kupac zadržava pravo da u vrijeme okončavanja ugovora poveća ili smanji do 15% količinu roba i usluga originalno navedenih bez promjene u jediničnim cijenama kao i drugim uslovima i rokovima.
4. Plan isporuke: Isporuka treba da bude završena prema gornjem planu ali ne prelazeći _____ mjeseci od dana potpisivanja ugovora ili, kada je to primjenjivo, od datuma potpisivanja ugovora.
5. Osiguranje: Roba isporučena prema Ugovoru treba da bude u potpunosti osigurana u slobodno razmjenjivoj (konvertibilnoj) valuti protiv gubitka prilikom slučajne štete nastale tokom proizvodnje ili kupovine, prevoza, skladištenja ili isporuke. Osiguranje će pokrivati iznos jednak 110 procenata CIP/EXW vrijednosti roba od «skladišta» do «skladišta» na osnovu «svih rizika», uključujući «ratni rizik». Dobavljač će dogovoriti i platiti osiguranje tereta/robe, navodeći ime Kupca kao korisnika.
6. Primjenjivi zakon: Ugovor će se tumačiti u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine.
7. Rješavanje sporova: Kupac i Dobavljač će uložiti sve napore da riješe mirnim putem tj. direktnom neformalnom nagodbom bilo koje neslaganje ili spor koji nastane između njih na osnovu ili u vezi sa Ugovorom. U slučaju spora između Kupca i Dobavljača. (*rečenica nije potpuna*)
8. Isporuka i dokumentacija: Nakon pošiljke, Kupac će obavijestiti Dobavljača i Osiguravajuće društvo o svim detaljima pošiljke, uključujući broj narudžbenice, opis robe, količinu, vozilo, špeditersku potvrdu prevoznika koja navodi sve detalje, luku utovara, datum pošiljke, luku istovara, itd. Dobavljač će putem pošte poslati sljedeće dokumente Kupcu, sa kopijom za Osiguravajuće društvo:
 - (i) kopije fakture Dobavljača koja pokazuje opis robe, količinu, jediničnu cijenu, i ukupan iznos;
 - (ii) duplikat avionskog/kamionskog tovarnog lista i/ili duplikat željezničkog tovarnog lista, i/ili duplikate FCR-a (*Forwarders Certificate of Receipt* – potvrda špeditera o

primitku) u 1 originalu i 2 kopije naznačene kao «*freight prepaid*» („vozarina plaćena unaprijed”);

- (iii) kopije pakovne liste/otpremnice koja navodi sadržaj svakog paketa;
- (iv) garantni list proizvođača ili dobavljača;
- (v) potvrdu porijekla;
- (vi) potvrdu količine.

Kupac će primiti gore navedene dokumente najmanje jednu sedmicu prije dolaska robe u luku isporuke i, ako se ne primi roba, Dobavljač će biti odgovoran za bilo koje posljedne troškove.

9. Plaćanje vaše fakture će iznositi 100% prema prijemu robe.
10. Garancija: Ponudena roba treba da bude pokrivena garancijom proizvođača najmanje 12 mjeseci od datuma isporuke Kupcu. Molimo navedite period garancije i detaljne uslove.
11. Upute za pakovanje i obilježavanje: Dobavljač će obezbijediti standardno pakovanje robe kako je neophodno da bi se spriječila šteta ili propadanje tokom prevoza do krajnje destinacije, kako je navedeno u Ugovoru.
12. Greške: Sve greške će biti ispravljene od strane Dobavljača bez bilo kakvih troškova za Kupca u okviru 30 dana od dana obavještenja od strane Kupca. Ime i adresa servisa gdje će se otkloniti greške od strane dobavljača u okviru garantnog perioda: *[upisati adresu]*
13. Viša sila: Dobavljač neće biti odgovoran za kazne ili raskid ugovora zbog nedostatka, ako i u mjeri u kojoj njegovo kašnjenje u izvršavanju ili drugi neuspjeh u izvršavanju njegovih obaveza prema Ugovoru nastane kao rezultat Više sile.

Za svrhe ove klauzule, “Viša sila” označava događaje izvan kontrole Dobavljača i koje ne uključuju grešku ili nemar Dobavljača i nisu predvidljive. Takvi događaji mogu uključivati, ali nisu ograničeni na, postupak Kupca u njegovom suverenom svojstvu, ratove i revolucije, požare, poplave, epidemije, karantin, i embargo na transport.

Ako nastane situacija Više sile, Dobavljač će odmah obavijestiti kupca pismenim putem o takvom stanju i njegovom uzroku. Osim ako nije drugačije naloženo pismenim putem od strane Kupca, Dobavljač će nastaviti da izvršava svoje obaveze prema Ugovoru u mjeri u kojoj je to razumno praktično i tražiće sva razumna alternativna sredstva za izvršenje koje ne sprečava događaj Više sile.

14. Tražena tehnička specifikacija
 - (i) Opšti opis
 - (ii) Specifični detalji i tehnički standardi
 - (iii) Parametri izvršenja

Dobavljač potvrđuje poštovanje sljedećih specifikacija

15. Neizvršenje obaveze: Kupac može otkazati Ugovor ako Dobavljač ne uspije da isporuči robu u skladu sa gore navedenim uslovima i rokovima, uprkos obavještenju u roku od 21 dana koje Kupac da, bez ikakve obaveze za Dobavljača.

IME DOBAVLJAČA

Ovlašteni potpisnik

Mjesto:

Datum:

Prilog 3 / Nabavka robe / Obrazac za ponude

OBRAZAC PONUDE

(Datum)

Za: _____ (Naziv Kupca)

_____ (Adresa Kupca)

Dostavljamo ponudu za izvršenje _____ (naziv i broj Ugovora) u skladu sa Uslovima ugovora koji prate Ovu Ponudu za Ugovornu cijenu u iznosu od _____ (iznos slovima i brojevima) (_____) (naziv valute) _____. Predlažemo da kompletiramo isporuku robe opisane u Ugovoru u okviru perioda od _____ mjeseci od Dana potpisivanja Ugovora.

Ova Ponuda i vaša pismena potvrda će činiti obavezujući ugovor između nas. Shvatamo da niste u obavezi da prihvatite najnižu ponudu ili bilo koju ponudu koju primite.

Potvrđujemo ovim ovdje da je ova Ponuda u skladu sa validnošću ponude koju zahtijevaju predloženi dokumenti.

Ovlašteni potpisnik:

Ime i funkcija potpisnika

Naziv Dobavljača:

Adresa:

Br. telefona

Br. faksa

Prilog 4 / Nabavka robe / Obrazac za evaluaciju

Obrazac za evaluaciju

1. Naziv projekta
3. Detalji kupljene robe
4. Procijenjeni trošak _____ Protivvrijednost u US\$ _____
5. Podnošenje ponude _____ vrijeme dozvoljeno (dana) _____
Rok za podnošenje _____ (datum) _____
6. Pozvano ponuđača Dostavili ponude Datum primanja ponude Ponuđena
cijena
7. Rangiranje ponuda koje odgovaraju po cijeni

	<u>Ponuđač</u>	<u>Evaluirana Cijena</u>
--	----------------	--------------------------
8. Neodgovarajuće ponude

	<u>Ponuđač</u>	<u>Razlozi odbijanja</u>
--	----------------	--------------------------
9. Naziv najpovoljnijeg ponuđača
10. Ukupna cijena dodijeljenog Ugovora _____ US\$ _____ protivvrijednost
11. Datum dodjele Ugovora _____
12. Bilo koja pitanja o kojim bi trebalo razgovarati prilikom finalizacije Ugovora. Opisati detaljnije.
13. Prigovori od strane drugih Snabdjevača, ako ih ima. Opisati detaljnije.

Datum

Potpis

Prilog 5 /Nabavka radova / Poziv za ponudu cijena

Poziv za ponudu cijena (ITQ) br:

Datum:

Za:

Poštovani,

1. _____ (Poslodavac) vas poziva da dostavite ponudu cijena za sljedeće radove: *(kratak opis radova)*
2. Da bismo vam pomogli u pripremi vaše ponude cijena prilažemo potrebne specifikacije, količine i crteže, obrazac za podnošenje ponude i formular nacrtu ugovora.

Vaša ponuda cijena na navedenom obrascu može se predati putem faksa ili elektronski na sljedeću adresu: *(Adresa poslodavca)*

3. Morate imati iskustva kao glavni izvođač radova na izgradnji najmanje jednog posla koji ima karakter i složenost jednaku radovima uključenim u ovaj Poziv, tokom posljednje tri godine i pružiti dokaze o finansijskim sredstvima za uspješno okončanje radova.
4. Svaki ponuđač treba da dostavi samo jednu ponudu, bilo individualno ili kao partner u zajedničkom poduhvatu. Sve ponude koje krše ovo pravilo biće odbijene. Partneri u zajedničkom poduhvatu će biti zajednički i solidarno odgovorni za izvršenje ugovora.
5. U evaluaciji ponuda, Poslodavac će utvrditi za svaki prijedlog evaluiranu cijenu prilagođavanjem ponudene cijene putem korekcije za bilo koju aritmetičku grešku kako slijedi:
 - (a) gdje postoji razlika između navedenog iznosa u brojevima i slovima, iznos u slovima će preovladati;
 - (b) gdje postoji razlika između jedinične cijene i ukupne cijene artikala u nizu koja nastane usljed množenja jedinične mjere sa količinom, preovladaće navedena jedinična mjera;
 - (c) ako izvođač radova odbije da prihvati ispravku, njegova ponuda će biti odbijena.
6. Vaša ponuda će važiti u periodu od četrdeset i pet (45) dana od (rok za podnošenje ponude).
7. Vaša ponuda treba da bude zasnovana na potpunim radovima i na osnovu jedinične i ukupne cijene naznačene u predmjeru radova za ugovor sa fiksnom jediničnom cijenom. Valuta cijene u ponudi i plaćanje treba da bude u KM. Ponuda će uključivati sve dažbine, lokalne poreze i druge namete koje plaća izvođač radova u skladu sa lokalnim zakonima.
8. Poslodavac će dodijeliti ugovor Izvođaču radova za čiju ponudu se utvrdi da u značajnoj mjeri odgovara ovom pozivu za ponude i koji je ponudio najmanju evaluiranu cijenu.
9. Ugovor je podložan uslovima i rokovima priloženog nacrtu Ugovora.
10. Vašu ponudu treba da dostavite do _____ (datum i vrijeme).

Prilog 6 / Nabavka radova / Obrazac Ugovora

OBRAZAC UGOVORA

Naziv ugovora:

Br.ugovora :

Ovaj ugovor je zaključen dana _____ 2010. godine, između
_____ (u daljem tekstu "Poslodavac") s jedne strane i
_____ (u daljem tekstu "Izvođač") s druge strane.

Budući da je Poslodavac uputio poziv za ponude za (naziv i br. ugovora) i da je Izvođač poslao ponudu za gore navedene radove, te da je Poslodavac prihvatio ponudu Izvođača datiranu _____ za izvršenje i finalizaciju takvih radova i ispravak bilo kakvih nedostataka koji proizilaze iz toga.

Stoga ovaj Ugovor potvrđuje sljedeće:

1. Izvođač je saglasan da izvrši radove koji su opisani u potpunosti u predmjeru radova koji je uključen u Ponudi izvođača, što čini dio ovog Ugovora (Aneks 1) na profesionalan i stručan način u skladu sa sljedećim uslovima Ugovora:
 - (a) Ispraviti sve nedostatke u okviru 30 dana od obavještenja koje uputi Glavni inženjer tokom perioda izvršenja ugovora i kasnije za nedostatke koji su prijavljeni u okviru garantnog roka za otklanjanja nedostataka.
 - (b) Poslodavac zadržava pravo da raskine ugovor zbog nezadovoljavajućeg izvršenja 21 dan nakon davanja pismenog obavještenja. Ako je izvršenje Ugovora osujećeno izbijanjem rata ili bilo kojeg drugog događaja koji je u potpunosti izvan kontrole bilo Poslodavca bilo Izvođača, glavni inženjer će potvrditi da je ugovor osujećen (prekinut). U takvom slučaju, i Poslodavac i Izvođač će imati pravo da raskinu ugovor obavještanjem druge strane u roku od 21 dana, a bez bilo kakve finansijske posljedice za bilo koju stranu.
 - (c) Sav materijal i građevinska oprema na mjestu gradnje, privremeni radovi i Radovi će se smatrati vlasništvom Poslodavca ako je Ugovor raskinut usljed greške Izvođača.
 - (d) U svim slučajevima će se Izvođač pridržavati uputa Glavnog inženjera.
 - (e) Izvođač će predati Glavnom inženjeru, u okviru 7 dana nakon potpisivanja ugovora program koji opisuje opšte metode i plan završetka poslova.
 - (f) Period izvršenja ugovora _____ (mjeseci) nakon potpisivanja ugovora.
 - (g) U slučaju odstupanja u količinama, koristiće se jedinične cijene iz ugovora da bi se zadovoljila varijacija narudžbe. Nove stavke izvršenih radova kako je poručio Glavni inženjer plaćaće se po dogovorenoj cijeni i u slučaju bilo kakvog neslaganja između Izvođača i Glavnog inženjera, Glavni inženjer će odrediti cijene koje će biti obavezujuće za Izvođača.
 - (h) Ugovor podliježe važećim zakonima Bosne i Hercegovine.
 - (i) Izvođač će biti odgovoran za sigurnost svih aktivnosti na mjestu gradnje.
 - (j) Tokom izvršenja radova, glavni inženjer _____ (ime) će sprovesti inspekciju radova na mjestu gradnje da bi provjerio da li su radovi izvršeni od

strane Izvođača u skladu sa specifikacijama i potrebnim kvalitetom prema specifikacijama. Glavni inženjer će odbiti radove koji nisu izvršeni prema potrebnim specifikacijama i Izvođač će odmah preduzeti neophodne mjere da otkloni sve nedostatke u skladu sa podstavom (a) gore.

- (k) Bilo koja od strana može raskinuti Ugovor davanjem obavještenja u roku od 30 dana drugoj strani za nepredviđene slučajeve kao što su ratovi i događaje Više sile kao što su zemljotresi, poplave, požari, itd. U takvim slučajevima plaćanja će se izvršiti do dana raskida ugovora.
- (l) Izvođač je odgovoran za sve poreze, dažbine, namete, itd. u skladu sa zakonima Republike _____.
- (m) Sporovi između Poslodavca i Izvođača koji nastanu između njih po ovom Ugovoru ili u vezi sa njim riješiće se mirnim putem. U slučaju da spor ostane neriješen bilo koja od strana može da uputi spor na _____ (naziv organa u zemlji kao što je Inženjerski institut, Pravni institut, itd.) u skladu sa zakonom kojem je podložan ugovor.

2. S obzirom na navedeno, Poslodavac je saglasan da plati Izvođaču ugovornu cijenu u iznosu od _____ (slovima i brojevima) na sljedeći način i u sljedećim ratama:

- (A) Avansno plaćanje od 15 procenata Ugovorne sume će biti plaćeno nakon što Izvođač dopremi na mjesto izvođenja radova sljedeće stavke i Glavni inženjer to potvrdi: 1/ najmanje jednu polovinu svih materijala koji će biti uključeni u radove ili sve materijale koji će se koristiti u okviru tri mjeseca, koje god da je manje, i 2/ svu opremu neophodnu za izgradnju.
- (B) Sva četiri naredna plaćanja rata će biti izvršena po stopi od 20 procenata od ugovorne sume. Svako plaćanje rata će biti dospjelo za plaćanje u okviru 21 dana od podnošenja fakture kada vrijednost rada koji se zaista izvrši, izračunata na osnovu jedinične cijene i količina, dostigne 20 procenata ugovornog iznosa.
- (C) Konačno plaćanje preostalih 5 procenata ugovornog iznosa će se izvršiti nakon završetka radova koje potvrdi Glavni inženjer.
- (D) Garantni period za otklanjanje nedostataka će biti _____ (mjeseci) nakon preuzimanja izvršenih radova od strane Poslodavca.

Kao potvrdu toga, strane su učinile da ovaj Ugovor bude izvršen na dan i godinu kako je navedeno ranije.

_____ Potpis (u ime Poslodavca)	Ime Izvođača _____ Potpis u ime Izvođača _____
------------------------------------	---

Prilog 7 / Nabavka radova / Obrazac za ponude

OBRAZAC PONUDE

_____ (Datum)

Za: _____ (Naziv Kupca)

_____ (Adresa Kupca)

Dostavljamo ponudu za izvršenje _____ (naziv i broj Ugovora) u skladu sa Uslovima ugovora koji prati Ovu Ponudu za Ugovornu cijenu u iznosu od _____ (iznos slovima i brojevima) (_____) (naziv valute) _____. Predlažemo da završimo poslove opisane u Ugovoru u okviru perioda od _____ mjeseci od Dana potpisivanja Ugovora.

Ova Ponuda i vaša pismena potvrda čine obavezujući ugovor između nas. Shvatamo da niste u obavezi da prihvatite najnižu ponudu ili bilo koju ponudu koju primite.

Potvrđujemo ovim ovdje da je ova Ponuda u skladu sa validnošću ponude koju zahtijevaju dokumenti iz prijedloga.

Ovlašteni potpisnik:

Ime i funkcija potpisnika

Naziv izvođača radova:

Adresa:

Br. telefona

Br. faksa

Dodatak 8 / Nabavka radova/ Obrazac za evaluaciju**Obrazac za evaluaciju**

1. Ime projekta _____
4. Naziv i br. paketa _____
5. Detalji radova _____
6. Procijenjeni trošak _____ protiv vrijednost u US\$ _____
7. Podnošenje ponuda _____ dozvoljeno vrijeme (dani) _____
Rok za podnošenje _____ (datum) _____
8. Pozvano ponuđača Dostavili ponude Datum primanja ponude Ponuđena cijena
9. Kriteriji za evaluaciju,
Ako postoje drugi osim cijene
Objasniti
10. Rangiranje odgovarajućih ponuda
prema cijeni

	<u>Ponuđač</u>	<u>Evaluirana cijena</u>
--	----------------	--------------------------
11. Neodgovarajuće ponude

	<u>Izvođač ponuđač</u>	<u>Razlog/razlozi odbijanja</u>
--	------------------------	---------------------------------
12. Ime ponuđača sa najnižom evaluiranom cijenom _____
13. Ukupna cijena dodijeljenog Ugovora _____ protivvrijednost _____ US \$
14. Datum dodijeljenog Ugovora _____
15. Bilo koje pitanje o kojem (bi se trebalo) razgovarati prilikom finalizacije ugovora. Opisati detaljnije.
16. Pritužbe drugih izvođača, ukoliko ih ima. Opisati detaljnije.

Datum: _____

Potpis

Dodatak 9 / Uzorak Ugovora za jednostavne konsultantske usluge / Plaćanje na osnovu vremenskog angažmana

UGOVOR

OVAJ UGOVOR ("Ugovor") je zaključen dana *[upisati početni datum angažmana]*, između *[upisati ime Klijenta]* ("Klijent") sa sjedištem u *[upisati adresu Klijenta]*, i *[upisati ime Konsultanta]* ("Konsultant") sa sjedištem u *[upisati adresu Konsultanta]*.

BUDUĆI DA, Klijent želi da Konsultant pruža usluge navedene u daljem tekstu, i

BUDUĆI DA JE, Konsultant spreman da pruža ove usluge,

STOGA SU STRANE saglasne o sljedećem:

- 1. Usluge**
 - (i) Konsultant će pružati usluge navedene u Aneksu A, "Uslovi angažmana i obim usluga," koji je sastavni dio ovog Ugovora ("Usluge").
 - (ii) Konsultant će obezbijediti izvještaje navedene u Aneksu B, "Obaveze izvještavanja konsultanta," u okviru vremenskih intervala navedenih u takvom Aneksu, i osoblje navedeno u Aneksu C, "Procjena troška za usluge, spisak osoblja i cijene angažmana" za izvršenje usluga.
- 2. Rok**

Konsultant će pružati usluge tokom perioda koji počinje *[upisati datum početka]* i nastavlja se do *[upisati datum završetka]* ili bilo koji drugi period o kojem se kasnije mogu dogovoriti strane pismenim putem.
- 3. Plaćanje**
 - A. Limit

Za usluge pružene u skladu sa Aneksom A, Klijent će platiti Konsultantu iznos koji ne prelazi limit od *[upisati iznos ograničenja]*. Ovaj iznos je uspostavljen na osnovu shvatanja da uključuje sve troškove i dobiti Konsultanta kao i bilo koju poresku obaveznu koja se može nametnuti Konsultantu. Plaćanja koja se izvrše prema Ugovoru sastoje se od naknade za Konsultanta kako je to definisano u podstavu B u nastavku teksta i nadoknadivih troškova kako je to definisano u podstavu C u daljem tekstu.
 - B. Naknada za usluge

Klijent će platiti Konsultantu za usluge pružene prema cijeni angažmana po čovjeku/mjesecu (ili po danu angažmana ili po satu angažmana, pod uslovom da ne prelazi maksimalno osam sati dnevno) u skladu sa dogovorenim cijenama i navedeno u Aneksu C, "Procjena troška usluga, spisak osoblja i cijene angažmana."
 - C. Nadoknadivi troškovi

Klijent će platiti konsultantu nadoknadive troškove, koji se sastoje i ograničavaju na sljedeće:

 - (i) normalni i uobičajeni troškovi za službeno putovanje, smještaj, štampanje, i telefonski troškovi; službeno putovanje će se

nadoknaditi po cijeni manjoj od putovanja prvom klasom i mora biti odobreno od strane koordinatora Klijenta;

- (ii) ostala plaćanja odobrena unaprijed od strane koordinatora Klijenta.

D. Uslovi plaćanja

Plaćanje će se vršiti u [navesti valutu] najmanje 30 dana nakon podnošenja duplikata faktura Koordinatoru određenom u stavu 4.

4. Administracija projekta

A. Koordinator

Klijent određuje g/gđu/gđicu [upisati ime] kao Koordinatora Klijenta; Koordinator će biti odgovoran za koordinaciju aktivnosti prema Ugovoru, za primanje i odobravanje faktura za plaćanje i prihvatanje rezultata od strane Klijenta.

B. Vremenska tablica

Tokom njihovog rada pod Ugovorom, uključujući i terenski rad, od radnika Konsultanta koji pružaju usluge prema ovom Ugovoru možda će se tražiti da popune vremenske tablice ili bilo koji drugi dokument koji se koristi za identifikaciju vremena provedenog na radu, kao i pretrpljenih troškova, prema uputama Projektnog koordinatora.

C. Evidencija i računi

Konsultant će voditi tačnu i sistematičnu evidenciju i račune u vezi sa Uslugama, koji će jasno identifikovati sve troškove i rashode. Klijent zadržava pravo da izvrši reviziju ili da imenuje renomiranu revizorsku kuću da izvrši reviziju, Konsultantovu evidenciju u vezi sa iznosima traženim po ovom Ugovoru tokom njegovog trajanja i bilo koje produženje i za period od tri mjeseca nakon toga.

5. Standard izvršenja

Konsultant preuzima obavezu da izvrši Usluge uz najviše standarde profesionalne i etičke sposobnosti i integriteta. Konsultant će odmah da zamijeni bilo kojeg radnika raspoređenog po ovom Ugovoru, a kojeg Klijent smatra nezadovoljavajućim.

6. Povjerljivost

Konsultanti neće, tokom trajanja ovog Ugovora i u okviru dvije godine nakon njegovog isticanja, objaviti bilo kakve privatne ili povjerljive informacije u vezi sa Uslugama, ovim Ugovorom ili Klijentovim poslovanjem ili aktivnostima bez prethodne pismene saglasnosti Klijenta.

7. Vlasništvo materijala

Bilo koje studije, izvještaji ili drugi materijali, grafički, softverski ili neki drugi, pripremljeni od strane Konsultanata za Klijenta prema Ugovoru pripadaće i ostati vlasništvo Klijenta. Konsultant može zadržati kopiju takvih dokumenata i softvera.

8. Neangažovanje konsultanta u određenim aktivnostima

Konsultant je saglasan da, tokom trajanja ovog Ugovora i nakon njegovog završetka, Konsultanti i bilo koje lice povezano za Konsultantom budu diskvalifikovani za obezbjeđivanje roba, radova i usluga (osim Usluga i bilo kojeg nastavka istih) za bilo koji projekat koji proizilazi iz ili je usko povezan sa Uslugama.

- 9. Osiguranje** Konsultant će biti odgovoran za uzimanje bilo kojeg adekvatnog osiguranja.
- 10. Angažman** Konsultant neće prenijeti ovaj Ugovor ili napraviti podugovor u vezi sa bilo kojim njegovim dijelom bez Kljentovog prethodnog pismenog odobrenja.
- 11. Nadležan zakon i jezik Ugovora** Za Ugovor su nadležni zakoni Bosne i Hercegovine, a jezik Ugovora je jedan od zvaničnih jezika Bosne i Hercegovine.
- 12. Rješavanje sporova** Bilo koji spor koji nastane iz ovog Ugovora, a koji strane ne mogu riješiti mirnim putem biće prosljeden na presuđivanje/arbitražu u skladu sa zakonima zemlje Kljenta.
- 13. Razno** Kljent može raskinuti Ugovor sa rokom od najmanje 10 radnih dana putem pismenog obavještenja Konsultanta nakon pojave bilo kojeg događaja pomenutog u podstavovima od (a) do (d) ove Tačke:

(a) ako Konsultant ne otkloni grešku u izvršavanju svojih obaveza prema ovom Ugovoru u roku od sedam radnih dana od datuma pismenog obavještenja ili u okviru bilo kojeg daljeg perioda kako se može kasnije dogovoriti sa Kljentom pismenim putem;

(b) ako Konsultant postane nesolventan ili bankrotira;

(c) ako je Konsultant, po mišljenju Kljenta, uključen u koruptivnu ili obmanjujuću praksu u nadmetanju za ili u izvršenju Ugovora.

Za svrhe ove Tačke:

"koruptivna praksa" znači nuđenje, davanje, primanje ili traženje bilo čega vrijednog da bi se uticalo na aktivnosti javnog funkcionera u procesu izbora ili u izvršenju ugovora;

"obmanjujuća praksa" označava lažno predstavljanje činjenica da bi se uticalo na proces izbora ili izvršenje ugovora na štetu Zajmoprimca i uključuje tajnu praksu između Konsultanata (prije ili nakon podnošenja prijedloga) ustanovljenu s ciljem utvrđivanja cijena na lažnom netakmičarskom nivou i da bi se Zajmoprimac lišio prednosti slobodnog i otvorenog nadmetanja;

(d) ako Kljent, po vlastitom nađenju, odluči da raskine Ugovor.

ZA KLIJENTA

ZA KONSULTANTA

Potpis _____

Potpis _____

Funkcija: _____

Funkcija: _____

POPIS ANEKSA

Aneks A: Uslovi angažmana i obim Usluga

Aneks B: Obaveze izvještavajnja konsultanata

Aneks C: Procjena troška za Usluge, Spisak osoblja i cijene angažmana

ANEKS C

Procjena troška za Usluge, spisak osoblja i cijene angažmana

(1) Naknada za rad osoblja

	Ime	Cijena (po mjesecu/danu/ satu u valuti)	Vrijeme provedeno (broj mjeseci/dana/sati)	Ukupno (valuta)
(a)				
(b)				
(c)				
				Međuzbir (1)

(2) Nadoknadivi troškovi⁶

	Cijena	Dana	Ukupno
Lokalni prevoz			
Dnevnice			
			Međuzbir (2)

UKUPAN TROŠAK
Fizičke Rezerve
UGOVORNI LIMIT

⁶ Uključiti troškove za putovanje, lokalni prevoz, dnevnice, komunikacije, troškove izvještavanja, vize, cijepljenja, rutinskih medicinskih pregleda, naknade za dostavu, troškovi dolaska i odlaska, aerodromske takse, i bilo koji sličan trošak u vezi sa putovanjem koji bude neophodan; nadoknativ po plaćenju cijeni uz dokazne dokumente/potvrde; osim za dnevnicu (koja je fiksna i uključuje smještaj i _____ troškove). Dnevnicu je fiksna i uključuje troškove obroka i izdržavanja za period koji je proveden u mjestu pružanja usluga.

Prilog 10 / Uzorak Ugovora za jednostavne konsultantske usluge/paušalna plaćanja

UGOVOR

OVAJ UGOVOR ("Ugovor") je zaključen dana *[upisati početni datum angažmana]*, između *[upisati ime Klijenta]* ("Klijent") sa sjedištem u *[upisati adresu Klijenta]*, i *[upisati ime Konsultanta]* ("Konsultant") sa sjedištem u *[upisati adresu Konsultanta]*.

BUDUĆI DA, Klijent želi da Konsultant pruža usluge navedene u daljem tekstu, i

BUDUĆI DA JE, Konsultant spreman da pruža ove usluge,

STOGA SU STRANE saglasne o sljedećem:

- 1. Usluge**
 - (i) Konsultant će pružati usluge navedene u Aneksu A, "Uslovi angažmana i obim usluga," koji je sastavni dio ovog Ugovora ("Usluge").
 - (ii) Konsultant će obezbijediti osoblje navedeno u Aneksu B, "Osoblje konsultanta" da pruži Usluge.
 - (iii) Konsultant će dostaviti izvještaje Klijentu u obliku i u vremenskim okvirima navedenim u Aneksu C, "Obaveze izvještavanja konsultanta".
- 2. Rok**

Konsultant će pružati usluge tokom perioda koji počinje *[upisati datum početka]* i nastavlja se do *[upisati datum završetka]* ili bilo koji drugi period o kojem se kasnije mogu dogovoriti strane pismenim putem.
- 3. Plaćanje**
 - A. Limit

Za usluge pružene u skladu sa Aneksom A, Klijent će platiti Konsultantu iznos koji ne prelazi limit od *[upisati iznos]*. Ovaj iznos je uspostavljen na osnovu shvatanja da uključuje sve troškove i dobiti Konsultanta kao i bilo koju poresku obavezu koja se može nametnuti Konsultantu.
 - B. Raspored plaćanja

Raspored plaćanja je naveden u nastavku:

[upisati iznos i valutu] nakon što Klijent dobije kopiju ovog Ugovora potpisanu od strane Konsultanta;

[upisati iznos i valutu] nakon što Klijent dobije nacrt izvještaja, prihvatljiv za Klijenta; i

[upisati iznos i valutu] nakon što Klijent dobije konačan izvještaj, prihvatljiv za Klijenta.

[upisati iznos i valutu] Ukupno
 - C. Uslovi plaćanja

Plaćanje će se vršiti u *[navesti valutu]* najkasnije 30 dana nakon podnošenja duplikata faktura Koordinatoru određenom u stavu 4.

- 4. Administracija projekta**
- A. Koordinator
- Klijent određuje g/gđu/gđicu [*upisati ime*] kao Koordinatora Klijenta; Koordinator će biti odgovoran za koordinaciju aktivnosti prema Ugovoru, za primanje i odobravanje izvještaja i drugih rezultata od strane Klijenta i za primanje i odobravanje faktura za plaćanje.
- B. Izvještaji
- Izvještaji navedeni u Aneksu C “Obaveze izvještavanja konsultanta” će se predati u toku angažmana i činiće osnovu za plaćanja koja će se vršiti prema stavu 3.
- 5. Standard izvršenja**
- Konsultant preuzima obavezu da izvrši Usluge uz najviše standarde profesionalne i etičke sposobnosti i integriteta. Konsultant će odmah da zamijeni bilo kojeg radnika raspoređenog po ovom Ugovoru, a kojeg Klijent smatra nezadovoljavajućim.
- 6. Povjerljivost**
- Konsultanti neće, tokom trajanja ovog Ugovora i u okviru dvije godine nakon njegovog isticanja, objaviti bilo kakve privatne ili povjerljive informacije u vezi sa Uslugama, ovim Ugovorom ili Klijentovim poslovanjem ili aktivnostima bez prethodne pismene saglasnosti Klijenta.
- 7. Vlasništvo materijala**
- Bilo koji studijski izvještaji ili drugi materijali, grafički, softverski ili neki drugi, pripremljeni od strane Konsultanata za Klijenta prema Ugovoru pripadaće i ostati vlasništvo Klijenta. Konsultant može zadržati kopiju takvih dokumenata i softvera.
- 8. Neangažovanje konsultanta u određenim aktivnostima**
- Konsultant je saglasan da, tokom trajanja ovog Ugovora i nakon njegovog završetka, Konsultanti i bilo koje lice povezano za Konsultantom budu diskvalifikovani za obezbjeđivanje roba, radova i usluga (osim Usluga i bilo kojeg nastavka istih) za bilo koji projekat koji proizilazi iz ili je usko povezan sa Uslugama.
- 9. Osiguranje**
- Konsultant će biti odgovoran za uzimanje bilo kojeg adekvatnog osiguranja.
- 10. Angažman**
- Konsultant neće prenijeti ovaj Ugovor ili napraviti podugovor u vezi sa bilo kojim njegovim dijelom bez Klijentovog prethodnog pismenog odobrenja.
- 11. Nadležan zakon i jezik Ugovora**
- Za Ugovor su nadležni zakoni Bosne i Hercegovine, a jezik Ugovora je jedan od od zvaničnih jezika Bosne i Hercegovine.
- 12. Rješavanje sporova**
- Bilo koji spor koji nastane iz ovog Ugovora, koji strane ne mogu riješiti mirnim putem biće prosljeđen na presuđivanje/arbitražu u skladu sa zakonima zemlje Klijenta.
- 13. Razno**
- Klijent može raskinuti Ugovor sa rokom od najmanje 10 radnih dana putem pismenog obavještenja Konsultanta nakon pojave bilo kojeg događaja pomenutog u podstavovima od (a) do (d) ove Tačke:
- (a) ako Konsultant ne otkloni grešku u izvršavanju svojih obaveza prema ovom Ugovoru u roku od sedam radnih dana od datuma pismenog obavještenja ili u okviru bilo kojeg daljeg perioda kako se može kasnije dogovoriti sa Klijentom pismenim putem;
 - (b) ako Konsultant postane nesolventan ili bankrotira;
 - (c) ako je Konsultant, po mišljenju Klijenta, uključen u koruptivnu ili

obmanjujuću praksu u nadmetanju za ili u izvršenju Ugovora.

Za svrhe ove Tačke:

"koruptivna praksa" znači nuđenje, davanje, primanje ili traženje bilo čega vrijednog da bi se uticalo na aktivnosti javnog funkcionera u procesu izbora ili u izvršenju Ugovora;

"obmanjujuća praksa" označava lažno predstavljanje činjenica da bi se uticalo na proces izbora ili izvršenje ugovora na štetu Zajmoprimca i uključuje tajnu praksu između Konsultanata (prije ili nakon podnošenja prijedloga) ustanovljenu s ciljem utvrđivanja cijena na lažnom netakmičarskom nivou i da bi se Zajmoprimac lišio prednosti slobodnog i otvorenog nadmetanja;

(d) ako Klijent, po vlastitom nahođenju, odluči da raskine Ugovor.

ZA KLIJENTA

ZA KONSULTANTA

Potpis _____

Potpis _____

Funkcija: _____

Funkcija: _____

POPIS ANEKSA

Aneks A: Uslovi angažmana i obim usluga

Aneks B: Osoblje konsultanta

Aneks C: Obaveze izvještavanja konsultanta

DODATAK 6: PODACI O PREDUZEĆU I ANALIZA KREDITNE SPOSOBNOSTI

Ime preduzeća

Ime

Adresa

Telefon, Faks/kontakt osoba (ime, pozicija)

Pravni oblik, registrovani kapital preduzeća

Pravni oblik (jedan vlasnik, zajednički poduhvat, privatno ili javno preduzeće, korporacija)

Datum osnivanja preduzeća

Vlasništvo (glavni vlasnici, akcionari, partneri sa više od 10% vlasništva)

Registrovani kapital

Registarski broj

Pregled zahtjeva potprojekta i/ili obrtnog kapitala

Tip Projekta (novi posao, ponovni početak, proširenje, preuzimanje)

Trošak projekta

Iznos potrebnog finansiranja

Iznos potrebnog obrtnog kapitala

Pregled poslovanja preduzeća

Vrsta preduzetništva (proizvodnja, usluge, trgovina ili kombinacija)

Broj stalno zaposlenih (proizvodnja, prodaja, administracija, drugo)

Glavni proizvodi koji se izrađuju ili prodaju

Glavno geografsko tržište

Distribucija (vlastita mreža, veleprodaja, maloprodaja, zastupništvo)

Glavne veze/saradnja sa drugim preduzećima (domaćim, stranim)

Ako je preduzeće filijala holding kompanije (ili na neki drugi način povezana sa jednim ili više preduzeća) molimo opišite vezu sa "sestrinskom" i matičnom kompanijom i u kojoj mjeri poslovi preduzeća zavise od sestrinske ili matične kompanije.

UPRAVA

Upravljačka struktura i organigram

Imena i funkcije menadžera

Profil i iskustvo uprave (obrazovanje, iskustvo u ovom području poslovanja, broj godina provedenih u ovom preduzeću)

TRŽIŠTA

Podsektor

Grana ili podsektor u vezi sa predloženim projektom

Položaj preduzeća u podsektoru/grani

Tržišta

Trenutni i planirani obim domaćeg tržišta

Skorašnja istorija domaćih cijena i predviđanja (posljednje 3 godine; buduće cijene za broj godina jednak dospijeću zajma)

Trenutni i planirani obim izvoznog tržišta

Predviđanja cijena izvoza, sa referencom na cijene svjetskog i dužničkog izvoznog tržišta

Trenutni aranžmani domaćeg i izvoznog marketinga

Bilo koje promjene koje mogu biti neophodne za postojeće aranžmane da bi se zadovoljile nove izlazne vrijedosti iz predloženog projekta.

Konkurencija

Ukupan broj kupaca, % od prodaje ka najveća 3 kupca

Izvor konkurentnosti

Glavna konkurencija na lokalnom tržištu (imena, procenat tržišta)

Glavna konkurencija na međunarodnom tržištu (imena, procenat tržišta)

Poređenja kvaliteta između proizvoda zajmoprimca i konkurencije. Kako se kvalitet i cijena vašeg proizvoda porede sa konkurentskim proizvodima (naznačiti razliku u cijeni, objasniti razliku u kvalitetu)

Planirana tržišta

Planirana godišnja prodaja nakon implementacije Projekta: 1. godina 2. godina 3. godina

Cijelo preduzeće

Proizvodi preduzeća iz Projekta (ukupno)

Proizvodi preduzeća iz Projekta, od kojih: izvezeno

PROIZVODNJA

Proizvodni kapaciteti

Mjesta postrojenja. Iznajmljena ili u vlasništvu.

Trenutni status funkcionisanja. Iskorištenost proizvodnih kapaciteta u %

Prosječna starost glavnih mašina/opreme

Broj zaposlenih aktivnih u proizvodnji (stalnih, sezonskih)

Opskrbljivanje sirovinama, rezervnim dijelovima

Opskrbljivanje sirovinama, kvalitet i kvantitet. Bilo koja trenutna ili očekivana ograničenja ili pitanja.

Ograničenja. Značajne promjene cijena sirovina tokom prošlih 12 mjeseci

Značajne promjene cijena sirovina očekivane u narednih 12 mjeseci

Opskrbljivanje komunalija (struja, plin, voda). Bilo koja trenutna ili očekivana ograničenja ili promjene cijena.

PLAN INVESTIRANJA (za finansiranje potprojekta)

Plan investiranja sadrži detaljan i sveobuhvatan opis projekta koji će se finansirati. Plan investiranja treba takođe da precizira na koji način se planira investirati svaka stavka (putem vlasničkih fondova, putem traženog zajma, putem drugih finansija.....).

Detaljan opis svih artikala koji će se finansirati. Za svaki artikl, priložiti opise, liste cijena, dobijene ponude.

Ako su u Plan investiranja uključene mašine, oprema i popravci, priložiti specifikacije i ponude.

PLAN IMPLEMENTACIJE (za finansiranje potprojekta)

Datum kada se počinje sa Projektom
Mjesec kada kreće proizvodnja nakon implementacije Projekta
Mjesec kada će se prodavati prvi novi proizvodi Projekta

OČEKIVANI EFEKTI INVESTIRANJA (PROJEKTA)

Diversifikacija asortimana proizvoda (takozvana kombinacija proizvoda)

Povećanje zaposlenja:

- Ukupan broj dodatnih stalnih radnih mjesta stvorenih kroz Projekat u preduzeću
- Ukupan broj dodatnih sezonskih poslova stvorenih kroz Projekat u preduzeću
- Radna mjesta stvorena indirektnim putem (kod dobavljača ili drugih preduzeća) putem Projekta

Povećani izvoz (koje zemlje, koji obim mjesečno/godišnje, i u jedinicama proizvoda i u novčanoj vrijednosti)

Ostale ekonomske ili društvene koristi od Projekta (promocija privatnih poslova, obuka zaposlenih, nova tehnologija, strukturalno poboljšanje regije)

OBEZBJEĐENJE IMOVINE KOJOM SE GARANTUJE ZAJAM (ZALOG)

Detaljan opis kolaterala koji će se obezbijediti, njegovo trenutno pravno vlasništvo, metod evaluacije (cijena, procjena, broker, prodavac, vlastito mišljenje). Molimo priložite dokumente o vlasništvu i vrijednostima. Takođe navedite finansijske garancije i osiguranja.

Opis imovine/kolaterala

Trenutna vrijednost

Metod procjene

Pravno vlasništvo

FINANSIJSKE INFORMACIJE

Potrebne finansijske informacije treba da prikažu ispravnu sliku prethodnog poslovanja preduzeća (ako je moguće za posljednje dvije godine), sadašnju situaciju, i očekivanu situaciju za sljedeće tri godine. Projekcije profitabilnosti i likvidnosti treba da pokažu da će preduzeće biti u mogućnosti da otplati zajam PFI iz sredstava koje je proizvelo preduzeće nakon implementacije Projekta.

Finansijski izvještaji koji treba da budu dostavljeni u procesu ocjene krajnjih korisnika uključuju (za posljednje dvije-tri godine) sljedeće finansijske izvještaje:

Bilans stanja

Bilans uspjeha

Izvještaj o izvorima i korištenju sredstava

Plan investiranja

Prognoza gotovinskog toka

Finansijski plan

Pregled kapitalnih troškova

Projekcije bilansa stanja i prihoda

DODATAK 7: FORMAT UGOVORA PFI SA ZAJMOPRIMCIMA

DODATAK 8: OBAVEZNE KLAUZULE ZA UGOVOR O PODZAJMU

Između _____ Banke (PFI) i
_____ (Klijenta/Korisnika)

[Od PFI se očekuje da koriste svoje standardne dokumente kada potpisuju ugovore o podzajmovima sa krajnjim korisnicima. Međutim, postoje određeni zahtjevi za ključnim informacijama koje treba da budu uključene u ugovore o podzajmu, kako je dolje navedeno.]

Član 1

Ovaj podzajam se daje u svrhu obezbjeđenja finansija za Potprojekat _____ [upisati ime Potprojekta] za Korisnika [upisati ime Korisnika] u iznosu od EUR/BAM _____ [iznos kredita koji će se finansirati kroz sredstva podzajma/supsidijarnog finansiranja].

Član 2

Valuta Podzajma je [EUR/BAM] sa plaćanjem servisiranja u EUR [ili BAM sa iskazanim odnosom prema EUR]. Rok dospijeca navedenog Podzajma je _____ (upisati rok dospijeca Podzajma). Grejs period je _____ (upisati dužinu trajanja grejs perioda).

Član 3

Sredstva Podzajma će se koristiti za nabavku _____ [roba, usluga, radova], čija specifikacija je navedena kao Prilog B. (Procedure nabavke treba da budu u skladu sa Operativnim priručnikom. PFI i korisnik treba da se dogovore o procedurama nabavke koje će se koristiti).

Član 4

Korisnik će otplatiti iznos glavnice u skladu sa planom amortizacije dostavljenim kao Prilog A.

Povučeni i preostali (nepodmireni) iznos Supsidijarnog finansiranja će donositi kamatu po stopi jednakoj _____.

PIU i PFI su saglasni o _____ [navesti intervale plaćanja: mjesečnim, kvartalnim] plaćanjima akumuliranih kamata. Kamata dospijeva za plaćanje dana _____, počevši od _____ (upisati datum).

[Navesti druge naknade i plaćanja, ukoliko ih ima]

Član 5

(Tekst pod ovim članom odražava standardne zahtjeve za kreditne linije Svjetske banke)

Od Korisnika se očekuje da: (i) izvršava svoje obaveze sa dužnom pažnjom i efikasnošću i u skladu sa sigurnim tehničkim, ekonomskim, finansijskim, menadžerskim, ekološkim i socijalnim standardima i praksama, zadovoljavajućim za Svjetsku banku, uključujući usklađenost sa odredbama važećih Smjernica za borbu protiv korupcije i Okvira

za pregled mjera za zaštitu životne sredine Svjetske banke; (ii) održava kvalifikovano osoblje u adekvatnom broju i obezbijedi, neophodnom brzinom, sredstva, objekte, usluge i ostale resurse neophodne za tu svrhu; (iii) nabavi robu, radove i usluge u skladu sa primjenjivim pravilima nabavke kako je navedeno od strane PFI na osnovu primjenjivih procedura nabavke Svjetske banke; (iv) održava politike i procedure na adekvatnom nivou kako bi omogućili praćenje i evaluaciju, u skladu sa indikatorima prihvatljivim za Svjetsku banku, napretka Potprojekta i postizanje njegovih ciljeva; (v) održava sistem finansijskog upravljanja i priprema finansijske izvještaje u skladu sa računovodstvenim standardima koji se konzistentno primjenjuju, prihvatljivim za Svjetsku banku, oboje na način koji je adekvatan da odrazi operacije, resurse i troškove u vezi sa Potprojektom; (vi) omogući _____[PIU] i Svjetskoj banci da pregleda Potprojekat, njegovo funkcionisanje i bilo koje relevantne evidencije i dokumente ; i (vii) pripremi i dostavi informacije kako ih PFI, _____[PIU] ili Svjetska banka razumno zatraže.

Neizvršavanje pridržavanja pravila nabavke i pružanja neophodnih informacija u vezi sa ekološkim pregledom i poštovanja neophodnih praksi dovodi do obustave ili ukidanja prava na korišćenje sredstava Podzajma ili zahtjeva za ubrzavanje ili dobijanje povrata cijelog iznosa ili bilo kojeg dijela Podzajma.

Član 6

Druge standardne klauzule prema internim procedurama PFI.

Za PFI

Za Korisnika

_____ (potpis)

_____ (potpis)

PRILOZI

- 1) Prilog A: Plan amortizacije podzajma (koji će dati osnovu za definisanje plana amortizacije za povezano supsidijarno finansiranje).
- 2) Prilog B: Spisak [roba, usluga, radova koji će se nabaviti iz sredstava Podzajma, uključujući određene procedure nabavke koje će se slijediti (prema primjenjivim Smjernicama nabavke potrebnim za kreditne linije Svjetske banke navedene u Dodatku 5 Operativnog vodiča).

DODATAK 9: FORMAT PROJEKTOG IZVJEŠTAVANJA

Br	Preduzeće:	Vrsta	PFI:	Zajam:	PIU Zahtjev	PFI /PIU Ugovor o podzajmu	PFI/MSP Ugovor o podzajmu	Očekivana prva isplata.	Posljednja planirana isplata
	ime, grad	poslovne djelatnosti		valuta, iznos	Datum	Datum	Datum	Datum	Datum
1	preduzeće A u a	Prehramb. Ind.	Banka AA u a	EUR 200,000					
2	preduzeće B u b	Namještaj	Banka BB u b	EUR 150,000					
3	preduzeće C u c	Tekstil	Banka CC u c	EUR 110,000					
4	preduzeće D u d	Metal	Banka BB u b	EUR 80,000					
5	preduzeće E u e	Preh. ind.	Banka AA u a	EUR 190,000					
6	preduzeće x u a	optičarska	Banka DD u a	EUR 85,000					

Izveštaj PIU ka Svjetskoj banci, slati mjesečno

Odobreni subsidijarni zajmovi ka PFI**Banka AA**

Br.	Ugovor	Filijala Banke	Preduzeće: ime, grad	Vrsta poslovne djelatnosti	Zajam: valuta iznos	Ugovor o zajmu Datum	Isplata Stvarni datum	Isplata Planirani datum	Kamatna stopa ka PFI	Kam. stopa ka MSP
1	0001-05/02	U a	preduzeće A u a	preh. ind.	EUR	200,000	15.04.2010	20.04.2010		
3	0002-06/02	U b	preduzeće C u c	tekstilna	EUR	110,000	03.06.2010			
Ukupno Banci AA						310,000				

Banka BB

Br.	Ugovor	Filijala Banke	Preduzeće: ime, grad	Vrsta poslovne djelatnosti	Zajam: valuta iznos	Ugovor o zajmu Datum	Isplata Stvarni datum	Isplata planirani datum	Kamatna stopa ka PFI	Kam. stopa ka MSP
2	0003-06/02	u d	preduzeće B u b	namještaj	EUR	150,000	25.06.2010			
Ukupno Banci BB						150,000				

Bank CC

Br.	Ugovor	Filijala Banke	Preduzeće: ime, grad	Vrsta Poslovne djelatnosti	Zajam: valuta iznos	Ugovor o zajmu Datum	Isplata Stvarni datum	Isplata planirani datum	Kamatna stopa ka PFI	Kam. stopa ka MSP
7	0005-06/02	in g	preduzeće C u c	tekstil	EUR	90,000	03.06.2010			
Ukupno Banci CC						90,000				

Ukupno svim PFI**550,000**

Izveštaj PIU ka Svjetskoj banci, slati kvartalno

Odobreni zajmovi prema grani industrije/poslovnoj djelatnosti**Poljoprivreda i prehrambena industrija**

Br. Ugovor	Preduzeće: ime, grad	Vrsta Poslovne djelatnosti	Banka ime, grad	Zajam: valuta	iznos	Ugovor o zajmu datum	Povećanje zaposlenja	Povećanje izvoza
1	0001-05/02	preduzeće A in a	preh. ind.	in a	EUR	200,000	28.05.2010	

Ukupno poljoprivreda i prehrambena industrija **200,000****Prerada drveta, namještaj**

Br. Ugovor	Preduzeće: ime, grad	Vrsta Poslovne djelatnosti	Banka filijala	Zajam: valuta	iznos	Ugovor o zajmu datum	Povećanje zaposlenja	Povećanje izvoza
2	0003-06/02	preduzeće B u b	namještaj	u d	EUR	150,000	25.06.2010	

Ukupno za preradu drveta, namještaj **150,000****Tekstilna industrija**

Br. Ugovor	Preduzeće: ime, grad	Vrsta Poslovne djelatnosti	Banka filijala	Zajam: valuta	iznos	Ugovor o zajmu datum	Povećanje zaposlenja	Povećanje izvoza
3	0002-06/02	preduzeće C u c	Tekstil	u b	EUR	110,000	03.06.2010	
7	0005-06/02	preduzeće C u c	tekstil	u g	EUR			

Ukupno za tekstilnu industriju

Metaloprerađivačka industrija

Br. Ugovor	Preduzeće: ime, grad	Vrsta Poslovne djelatnosti	Banka filijala	Zajam: valuta	iznos	Izvor	Ugovor o zajmu datum	Isplata stvarni datum	Isplata planirani datum	Povećanje zaposlenja	Povećanje izvoza
------------	-------------------------	----------------------------------	-------------------	------------------	-------	-------	-------------------------	--------------------------	----------------------------	-------------------------	---------------------

**Ukupno za metaloprerađivačku
industriju**

Hemijska industrija

Br. Ugovor	Preduzeće: ime, grad	Vrsta Poslovne djelatnosti	Banka filijala	Zajam: valuta	iznos	Izvor	Ugovor o zajmu datum	Isplata stvarni datum	Isplata planirani datum	Povećanje zaposlenja	Povećanje izvoza
------------	-------------------------	----------------------------------	-------------------	------------------	-------	-------	-------------------------	--------------------------	----------------------------	-------------------------	---------------------

Ukupno za hemijsku industriju

Optičarske/grafičke djelatnosti

Br. Ugovor	Preduzeće: ime, grad	Vrsta Poslovne djelatnosti	Banka filijala	Zajam: valuta	iznos	Izvor	Ugovor o zajmu datum	Isplata stvarni datum	Isplata planirani datum	Povećanje zaposlenja	Povećanje izvoza
------------	-------------------------	----------------------------------	-------------------	------------------	-------	-------	-------------------------	--------------------------	----------------------------	-------------------------	---------------------

Ukupno za optičarske/grafičke djelatnosti

Druge industrije

Br. Ugovor	Preduzeće: ime, grad	Vrsta Poslovne djelatnosti	Banka filijala	Zajam: valuta	iznos	Izvor	Ugovor o zajmu datum	Isplata stvarni datum	Isplata planirani datum	Povećanje zaposlenja	Povećanje izvoza
------------	-------------------------	----------------------------------	-------------------	------------------	-------	-------	-------------------------	--------------------------	----------------------------	-------------------------	---------------------

Ukupno za ostale industrije

Ukupno za sve industrije/poslovne djelatnosti

Izveštaj od PFI ka PIU polugodišnji, na datume dospjeća glavnice i/ili kamate

Izveštaj o izvršenju podzajma PFI /supsidijarnog zajma

- svi iznosi u evrima -

Uključena banka:

Ime, grad

Telefon, Faks

Kontakt osoba

Plaćanja podzajmova od strane MSP ka PFI
-- preduzeće platilo u punom iznosu i na vrijeme

Glavnica _____

Kamata -----

preduzeće platilo djelimično, ali na vrijeme

Preduzeće platilo u cijelosti, ali ne na vrijeme

Preduzeće nije platilo

Plaćanja Supsidijarnog finansiranja od strane PFI
-- PFI platila u u punom iznosu i na vrijeme

Glavnica _____

Kamata -----

PFI platila djelimično , ali na vrijeme
(primljeni iznos, razlog)

PIU Banci - godišnje

Indikatori izvršenja korisnika

Podzajmoprimac	Podzajam broj	Podzajam vrsta	Godina	Ukupni prihodi		Broj radnika		Izvoz	
				Početni	Nakon kredita	Početni	Nakon kredita	Početni	Nakon kredita
Podzajmoprimac1			2009 (A) 2010 (B) 2011 (C) 2012 (D)						
Podzajmoprimac 1			2009 (A) 2010 (B) 2011 (C) 2012 (D)						
Podzajmoprimac 2			2009 (A) 2010 (B) 2011 (C) 2012 (D)						
Podzajmoprimac 3			2009 (A) 2010 (B) 2011 (C) 2012 (D)						
Podzajmoprimac 4			2009 (A) 2010 (B) 2011 (C) 2012 (D)						

(****) Na FOB osnovi, dostaviti na kraju 6 mjeseci

